

"Колос" 1990 рік.

15.02. Дороги Дмитра Федосійовича.

Тужливо висвистує вітер поміж чорним, голим віттям дерев. Важкі зимові хмари плывуть низько над землею. Одноманітно цокає по асфальту металевий кінчик ціпка: неквапною ходою йде центральною вулицею села Тернівки чоловік похилого віку. Дійшовши до роздоріжжя, він зупиняється, переводить подих і оглядається навкруги. Попереду, на фоні не по-зимовому чорних ланів сіріє споруда ГЕСу. Ліворуч свинцем виблискує Синюха, увінчана бетонною короною нового мосту. Зіпершись на ціпок, стоїть чоловік у задумі. Про що думає, що згадує він, ветеран партії, війни та праці **Дмитро Федосійович Пасенко**? За 80 років, 49 з яких Дмитро Федосійович в рядах КПРС, ним пройдено складний і нелегкий життєвий шлях. Всього було на ньому: злети і падіння, війна і відбудова, малі і великі радощі й болі.

Стоїть ветеран і не помічає ні холодного вітру, ні похмурого неба. Можливо, що подумки (в котрий раз!) знову й знову проходить своїми дорогами. Ось цією вулицею бігав він босоніж у дитинстві до річки. А цією – йшов у юрбі призовників під переливи гармошки. Потім був Далекий Схід, неспокійне, кочівне життя військового 30-х років. Там, на Далекому Сході, зустрів свою долю – молоду, метку комсомолку **Уляну**. А через кілька років серед непрохідної тайги, на звичайному селянському возі, народила вона йому **сина Віктора** – не встиг довести дружину до пологового будинку. Вір не вір у прикмети, але так вже склалося життя у Віктора – на колесах народився і досі колесить по країні, все ніяк не зупиниться на одному місці, не знайде своє щастя.

В 1935 році привіз Дмитро Федосійович молоду дружину в Тернівку. Скільки років минуло, а й зараз без посмішки не може згадувати, як розгублена Уляна гнівно скаржилася йому: "Що це за життя: кінськими кізяками масти, коров'ячими топи!... Куди ти мене завіз?". Ой, як нелегко вона звикала до нового сільського життя. Лише як народилася донька Рая, трохи вгамувалася, заспокоїлась. Тільки-но більш-менш наладилося життя, як знову мобілізація – на війну з маловідомою Фінляндією. Прощаючись з сім'єю, з рідним селом, сподівався, що розлучається ненадовго. Та не так сталося, як гадалося. Не встигла закінчитися ця війна, а на порозі вже стояла друга. Замість повернення додому довелося далі навчатися нелегкій військовій справі. А в січні 1941 року сталася в житті Дмитра Федосійовича пам'ятна подія – його прийняли в члени КПРС. Так у гіршому 41-му пов'язав він своє життя з партією.

Сьогодні багато хто, не розбираючись, огульно всі біди і прорахунки нашого життя списує на комуністів старшого покоління. Не раз ніби лещата стискували серце, коли чув такі звинувачення. В чому ж їхня провина? В тому, що бідно жили, тяжко працювали, тисячами гинули на фронтах? Разом з іншими довелося Дмитру Федосійовичу пройти 4 роки дорогами війни. Лише у 1944 році контужений і покалічений повернувся він з фронту. Де і ким тільки не довелося працювати. Після воєнного лихоліття хотілось мирної праці, спокійного життя, а його перекидали з села в село, з однієї посади на іншу. Працював у військкоматі, головою сільської Ради, в сільському споживчому товаристві, на будівництві ГЕС.

Ось із цього провулку темної осінньої ночі вдарив бандитський постріл йому, голові сільради, в спину. Біля вуха проспівала свою страшну пісню смерть, проспівала, але не зачепила.

Цією дорогою йшов він з членами державної комісії і будівельниками на місце майбутньої гідроелектростанції. Разом з сільським активом, не зважаючи на всі проблеми і труднощі, все-таки зуміли завершити будівництво сільського Будинку культури, який і сьогодні прикрашає центр села.

Потім були роки страждань, коли лежав паралізований у військовому госпіталі. Тяжко і повільно поверталось життя. Знову, як дитина, навчався ходити, самотійно їсти, працювати.

Так і минули роки. Виросли і розлетілись по світу діти, а їх у Дмитра Федосійовича п'ятеро.

... Зітхнувши, неквапною ходою пішов ветеран далі. Он уже і домівка. В дворі почувлися дитячі голоси і з хвіртки колобком викотився улюблений онук – **Дмитро**. Весело щось говорячи, підстрибуючи і кумедно хвицаючи ногами, підбіг до діда, своєю маленькою, ніжною п'ятірнею ухопився за великий дідів палець і щасливий закрокував поруч.

Із-за низьких зимових хмар виглянуло сонце і чи то від променів його, чи то від онукового щебету, розправились зморшки і посвітлішало обличчя ветерана. Так і йшли вони, осяяні сонцем, сільською вулицею, два Дмитра – дід і онук.

М.Горбенко, с.Тернівка.

24.03. З святом Вас, мамо.

Іван Григорович не міг не помітити піднесеного настрою дружини – вся аж світилася радістю. І не тому, що було 8 Березня, що в той день усі найкращі побажання для жінок. Просто, коли діти сходяться до батьківської хати, - це найкраще свято у **Мазурів**. З досвітку **Люба Іванівна** на кухні поралася, а тепер ось,

одягнувши святковий одяг, присіла край столу. Літа беруть своє, он і сивина вплелася у колись пишні коси, а вона все така ж швидка, моторна, життєрадісна.

В юності припала йому до душі тим, що була на диво щирою і веселою. А співала як? Вона й тепер ходить до клубу на репетиції, бо незмінна учасниця Тернівського народного хору. Пісні для неї, як цілюща вода, як джерело натхнення і бадьорості. Українська народна, ота перлина творчості, відстоювана, відібрана, пережита самими людьми завжди бентежить душу або ж веселить. Коли Л.І.Мазура виходить на сцену, вона настільки глибоко проймається подіями тієї чи іншої пісні, що слова ніби з самого серця линуць до глядачів і відлунюються в їхніх серцях чуйністю, бентежкою...

- Давай, Любо, стіл накривати, - Іван Григорович порушує тишу, - діти ось-ось надійдуть.

У день 8 Березня, усі три дочки, дві старших із сім'ями приходять до батьків. **Валя** лишилася в колгоспі, бухгалтером працює. Разом з **Михайлом** хату побудували у Тернівці. Славно живуть, двох синів виховують. **Ольга** у дитячому садку працює вихователем, чоловік вчителює у місцевій школі. Та ось і вони на порозі. Першим вбігає до хати Ігор.

- Бабусю, це вам, - дарує згортки, - шукає і не знаходить необхідних слів.

- З святом вас, мамо, - Ольга вітає неньку...

с. Тернівка.

28.06. Основа врожаю.

Минулого року хлібороби нашого колективу зібрали на паровій площі по 48 центнерів з гектара пшениці, що в 1,5 рази більше, ніж в цілому по господарству. В нинішньому теж готуємо пар під озими. На 140-гектарну площу внесли органічні добрива і приорали їх, не допускаємо появи бур'янів.

З особливою старанністю на підготовці ґрунту під сівбу озимих трудяться механізатори **Анатолій Іванович Іванков та Анатолій Іванович Морозов**. Обидва вони перевиконують завдання, хоч техніка і різна. А.І.Іванков працює на потужному гусеничному тракторі Т-150, а А.І.Морозов – на ДТ-75. Хлібороби не втрачають дорогоцінного часу, намагаються якомога краще підготувати основу під майбутній урожай.

М. Чабан, бригадир тракторної бригади №2 колгоспу імені Литвинова.

В неділю, 24 червня, в Новоархангельську, в парку відпочинку відбулося свято молоді. Перед початком святкового концерту з теплими словами привітання та побажань виступила економіст колгоспу імені Енгельса, делегат XXVI з'їзду комсомолу України Світлана Ярошенко.

Веселими піснями розвіювали негоду учасники вокально-інструментального ансамблю Тернівського сільського будинку культури під керівництвом **В.Степанова**. Всі присутні отримали насолоду та неабиякий заряд доброго настрою від пісень соліста цього ансамблю **Павла Власенка**.

Мабуть, не було жодної людини, у якій б обличчя не засвітилося посмішкою під час читання Віктором Бурлакою гуморесок на різноманітні теми. Під час свята проводились також спортивні змагання, ігри.

С.Різник, другий секретар райкому ЛКСМ України.

07.11. У Павла Дмитрашка ювілей.

Осінь у цей день, як на замовлення, усміхнена, тепла, привітна, тому й радість на душі у **Павла Дмитровича**. З самого ранку вона не залишає його, а ще якесь дивне відчуття трепету. Ювілей у чоловіка – 60 років з дня народження, святкує разом із родиною. Он людей стільки зійшлося до хати. Легкова автомашинка зупинилася навпроти хвіртки – син з невісткою приїхали, і Дмитрович поспішив назустріч.

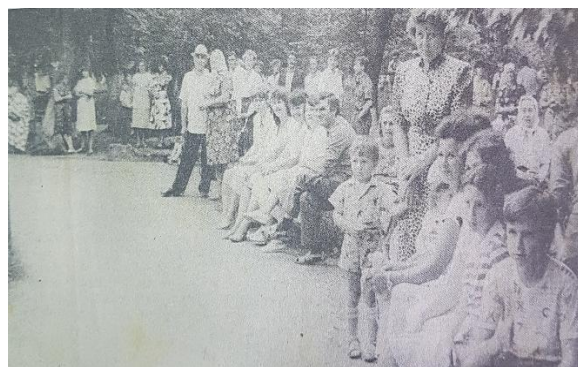
- Здрастуйте, тату.- **Ваня** протягує руку і міцно обіймає батька. – З святом вас...

- Вітаємо, - невістка торкається вустами щоки і віддає батькові пишний букет хризантем.

Павло Дмитрович розгублений, схвилюваний і водночас щасливий.

- Спасибі, діти, проходьте до хати.

Добре живуть усі троє дітей Дмитрашків. Обидва **сини Анатолій та Іван** стали військовими, давно одружилися, хороші сім'янини. В обиді трохи на них Павло Дмитрович, що живуть у місті, що не пішли його стежкою. **Дочка Оля** в Новоархангельську, тож частіше навідується до батьків.

У світлицю осінь, ніби веселку кинула – яких тільки кольорів тут немає. Білі, червоні, яскраво-жовті, ніжно-фіолетові. І все хризантеми, хризантеми. Вся кімната наповнена п'яним, терпкуватим запахом осені. І хоч Павло Дмитрович не захоплюється квітами, та ці любить по-справжньому. Вони йому нагадують легкий присмак полину і поле, яке в його житті відіграло немаловажну роль. Саме з ним пов'язав своє життя. У дитинстві воно здавалося святим місцем, на якому люди росли хліб, бо тоді, у 30-ті роки ним особливо дорожили.

Після війни Павло Дмитрович працював у Тишківській МТС, невдовзі перейшов у колгосп імені Литвинова. Трактори на той час були малопотужними, та для нього працювати на них було великою радістю. До техніки лежала душа, він і зернові сів, хоч і був зовсім молодим хлопцем, і буряки, і кукурудзу. Всьому толк знав механізатор.

- О, господи, я його скрізь шукаю, а він квітами милується, - дружина вдавано сердиться.

Сорок років прожили у парі, мирі та злагоді з **Галиною Олексіївною**. Всього було: і нестатки, і труднощі, та ніколи не затьмарювали вони між ними взаємної поваги, добра, любові. Навпіл ділили що радості, що печалі. Трьох дітей виростили Дмитрашки на радість собі і людям, п'ятеро онуків мають. Галина Олексіївна з чотирнадцяти років у рілничій ланці працювала, нелегко було, та було б удвічі важче, якби не допомагав чоловік. Він сам з повагою до неї ставився і дітей до цього привчав. Тепер вже і невістки з прихильністю ставляться.

- Іди-но хутенько, он із правління приїхали, і сусіди всі посходилися, - квапить дружина чоловіка.

Павло Дмитрович поспішно вийшов з хати. На подвір'ї уже стояли і жваво розмовляли голова колгоспу **П.С.Семенець**, секретар партійної організації **С.М.Розсоха**, голова профкому **В.І.Коверга**. Прийшли, щоб від імені правління колгоспу привітати **П.Д.Дмитрашка** з днем народження.

- Хай повниться ваш дім миром і щастям, - сипляться з усіх боків зворушливі слова.

Павло Дмитрович аж ніяковіє. Не звик він до такої урочистості, зроду не терпить похвали на свою адресу, вважає, це зайве. Та ще тепер, у такі літа. Якось у тракторній бригаді №1, де працює П.Д.Дмитрашко, підбивали підсумки роботи механізаторів. Багато говорили про нього, ставили у приклад іншим трудівникам. А він весь покритися рум'янцем і ледве втримався.

- Ви краще молодих похваліть, хто тільки став на цю стежку. Колгосп страждає через нестачу кадрів, старші на пенсію ідуть, а молодих не так уже й багато. Постійно тривожить питання, хто доглядатиме землю через 10 років?

На відміну від інших хліборобів Павло Дмитрович із молодими механізаторами має особливі стосунки. Вони до нього тягнуться, мов до батька. Бо допоможе завжди, підкаже, він дуже терпеливо ставиться до тих, кому важко даються перші кроки біля землі.

Сорок чотири роки трудиться у колгоспі імені Литвинова. Беззмінно, чотири десятки років біля землі. Щоправда, був час, коли Павло Дмитрович перейшов водієм у колгоспний автогараж. Він має посвідчення не лише механізатора, а й водія. Ніби і легша ця робота, і цікавіша, та не втримався, повернувся у тракторну бригаду. Кликало і манило до себе поле і пшеничне, коли перешіптується стиглим колосом, і бурякове, коли вкривається смарагдовим килимом, і осіннє, коли втомлене і виснажене входить в тривалий сон. Напевне тому ніколи не дозволяє собі розслабитися, дуже старанно доглядає землю: рихлить міжряддя, вносить гербіциди (краще нього цього ніхто не зробить), збирає урожай. Нинішньої осені П.Д.Дмитрашко працює на відвезенні цукристих. Дуже задоволені його роботою комбайнери.

Багато нагород має Павло Дмитрович за невтомну працю – медалі, грамоти, премії. Ще ніколи не було так, щоб він не виконав якесь доручення. Причому, дуже скромний за вдачею. Уже звикли всі до того, що він не любить похвали і завжди вважають нормальним те, що для інших здається подвигом. Буває Павло Дмитрович за день подвійну норму робить і не поскаржиться, що важко.

... Людно у дворі Дмитрашків. На ювілей до господаря зійшлося майже все село. Кожен хоче привітати, сказати добре слово. На знак поваги дарують квіти, подарунки, хоча суть, звичайно, не в них, просто односельці ставляться до чоловіка з глибокою повагою. Він за своє життя нікому поганого слова не сказав.

Шістдесяті осінь відносять на крилах журавлі у незвідану даль. Добрий шлях пройшов чоловік по житті і добрий слід лишає за собою.

Л.Мартинюк, с.Тернівка.

17.11. Недавно працюють свинарками на фермі колгоспу імені Литвинова **Валентина Прокопівна Пацай** і **Надія Євгенівна Крижанівська**.

З їхнім приходом тут відновили занедбане поголів'я свиней.

На фото: свинарки **В.П.Пацай** (ліворуч)
і **Н.Є.Крижанівська**, фото **П.Цимаховського**.

"Колос" 1991 рік.

09.02.

Механізатори першої тракторної бригади колгоспу імені Литвинова **П.М.Мамалига** і **В.І.Пасенко** відомі у колективі буряководи. Обидва завчасно підготували закріплену техніку до робіт в цьому сезоні. Весь зимовий період трактором Т-70 з фуражиром подрібнюють для потреб тваринництва солому у скиртах. Під стать їм працює і тракторист **О.В.Гусак**.

На знімку: (зліва направо) **О.В.Гусак**,
П.М.Мамалига, **В.І.Пасенко**.

16.02.

Три доярки молочно-товарної ферми колгоспу імені Литвинова **Лідія Вікторівна Розливан**, **Ганна Омелянівна Пономаренко**, **Павліна Дмитрівна Мамалига** – передовий колектив одного з корівників. У першому місяці року середній надій на корову в них становив 294 кілограми молока. Зараз на тварину жінки щодня доять по 10-11 кілограмів.

На фото: (зліва – направо) **Л.В.Розливан**,
Г.О.Пономаренко, **П.Д.Мамалига**. Фото
П.Цимаховського.

26.02. Наша пошта. Ми – за новий договір.

Прочитав у газеті "Колос" за 2 лютого ц. р. статтю "На велику раду про Вітчизну", слухав виступ президента СРСР **М.С.Горбачова** по телебаченню про референдум, який відбудеться 17 березня. Він вирішить долю нашої країни, кожного з нас. Це питання дуже хвилює мене, мою сім'ю, сусідів. Ми за новий Союзний договір.

Наша країна ще ніколи не стояла перед вибором такої значимості. Йдеться про майбутнє великої держави, збереження її цілісності та спільності народів, про долю кожної людини. У нас багато ще людей, які не знають, що саме означає слово "референдум". Референдум – це всенародне голосування по якому-небудь дуже важливому питанню.

Що стосується західних областей України, зокрема таких як Львівська, Івано-Франківська, Тернопільська, то там знаходяться люди, які наш Союз називають "насильницьким об'єднанням".

"Демократи" цих областей агітують людей проти нового Союзного договору. Вони намагаються зобразити борцями за свободу та незалежність України **Степана Бандеру** та інших заклятих ворогів українського народу, піднімаючи їх на щит.

Якщо Україна вийде із Союзу Радянських Соціалістичних Республік, створиться реальна загроза її територіальній цілісності. Вже зараз деякі кола в сусідніх республіках та країнах висувують до неї свої територіальні претензії.

Основний Союз потрібен нам для того, щоб люди могли нормально жити й працювати, щоб не боялися за своє майбутнє, за своїх рідних і близьких. За це я і моя сім'я проголосуємо 17 березня.

І.Шарамко, ветеран війни і праці, с.Тернівка.

07.03. Дарована матір'ю радість.

З витонченою ніжністю і глибиною линули слова відомої усім нашим односельцям пісні:

Лечу, неначе на крилах, до батькової хати,
Бо в мене доля щасливая, мене чекає мати.

Чомусь завжди, коли звучить ця пісня у виконання сільського хору, мені здається, що в ній відбивається в деякій мірі доля **Марії Василівни Пулі та її доньки Наташі**. Після школи навчалася Наталя у педагогічному інституті. Місто має свої переваги, воно славне, привабливе, та все частіше з'являлося в уяві рідне село над тихоплинною Синюхою, батьківська хата і, звичайно, найрідніша у світі – мати. Вона завжди її розуміє, підтримує, переконає... Тож після закінчення четвертого курсу перевелася на заочну форму навчання. Тепер **Н.І.Пуля** вчителює у нашій середній школі. Поважають її вчителі, односельці, діти.

Крім трудолюбивості, привила мати велику любов до пісні. Відколи в нашому селі діє народний хор, відтоді його незмінною учасницею є **Марія Василівна Пуля**. Тепер і Наташа активна його учасниця. Це дуже славна вродою жінка має від природи чарівний голос. І завжди, чи то під час репетиції, чи під час виступу милуюся її вродою, яка не піддається рокам, не поступається їм. Напевне тому, що цього не хоче жінка. Пишна зачіска, тонко підібраний одяг, тихий і лагідний голос роблять її ще милішою і привабливішою.

На рідкість повної гармонії досягає її зовнішній вигляд із внутрішнім характером. Марія Василівна жінка чуйна і доброзичлива. Готова завжди прийти на допомогу. Цьому навчило її життя, нелегке дитинство. Невдовзі після війни мати залишилася сама з трьома доньками. Маша, як лагідно називають її до цього часу, була найменшою і з усіх сил допомагала матері. Після школи працювала дояркою в колгоспі. Добре справлялася зі своїми обов'язками. Невдовзі закінчила курси бухгалтерів, потім технікум, тепер працює бухгалтером.

Опорою у житті є для неї чоловік – **Іван Петрович Пуля**, який працює водієм у колгоспі. Спокійний, врівноважений чоловік за вдачею. Він з повагою ставиться до дружини, турбується про дітей. Їхня сім'я одна з кращих у селі.

Та ким би не працювала людина, а якщо вона має щирість і доброту у серці, її завжди поважатимуть односельці. Хто не звертається до М.В.Пулі, вона уважно вислухає, дасть пораду. Як член жіночої ради нашого села, вона користується великим авторитетом. Ця горда на перший погляд жінка відверта з людьми і спілкуватися з нею одне задоволення.

Найкращих слів заслуговує Марія Василівна і як мати. Виховуючи двох доньок, **Наташу і Таню**, вона вклала у них всю душу. Старалася, щоб і навчалися гарно, і чуйними були, і привітними. В дитинстві вона часто робила для них маленькі сімейні свята. Привід для цього міг бути найпростіший – Таня нагороджена грамотою за успішне навчання... Була тоді вечерея, був святковий торт. А ще була радість, подарована матір'ю.

С.Розсоха, с. Тернівка.

16.03. Керівник і колектив. Чисті краплини добра.

На звітних зборах колгоспу імені Литвинова виступ секретаря комсомольської організації **Сергія Мазури** був найкоротшим. Обговорюючи звітну доповідь він в основному висловив вдячність керівникам господарства, які належним чином дбають про молодь.

- Більше ста молодих хлопців та дівчат лишилися у нашій Тернівці, живуть тут і працюють, - почав свій виступ Сергій, - як не радіти цьому, адже молодь – це майбутнє, це перспектива, це золотий фонд села. Сприяє молоді правління колгоспу, в першу чергу голова **Петро Степанович Семенець**. Він знає всі наші проблеми, проймається ними і в міру можливості допомагає вирішувати назрілі питання. Таке ставлення до молоді у голови правління тому, що сам належить до числа молодих керівників району і добре знає їхнє життя, думки, бажання.

Крім цього, **Петро Степанович**, як керівник, відчув, що таке нестача кадрів і як впливає вона на роботу в колгоспі. Ось чому і робить П.С.Семенець ставку на молодь. Звичайно, це не означає, що люди, які все життя працювали в колгоспі, обділені увагою. Тут же, на звітних зборах, більше двохсот чоловік – передовиків виробництва, нагороджено почесними грамотами та грошовими преміями. Серед них рільники, тваринники, водії, а також пенсіонери, які активно допомагають господарству у напружений період. У число премійованих увійшли навіть ті, хто минулого року здав у колгосп найбільшу кількість молока.

І все ж, як підкреслив у своєму виступі **Сергій Мазура**, голова колгоспу робить ставку на молодь. Це з його ініціативи у Тернівці вперше у районі було організовано молодіжний кооператив по будівництву житла. Чотири будинки – сучасних та оригінальних, зведених таким методом, прикрасили Тернівку. Будівництво житла таким шляхом продовжується. Колгосп в основному забезпечує необхідними будівельними матеріалами. Навіть тепер, в складних умовах, йде назустріч молодим.

Тернівський будинок культури – один з небагатьох у районі, де активно діють гуртки – драматичний, танцювальний, є духовий і естрадний ансамблі, різні спортивні секції. Правління колгоспу імені Литвинова не тільки цікавиться роботою Будинку культури, а постійно надає практичну допомогу, зокрема кошти на придбання музичних інструментів, спортивного інвентаря. Тільки за останні три роки було виділено колгоспом на такі потреби більше ста тисяч карбованців.

Цього року на загальних звітних зборах голова колгоспу вніс ще одну пропозицію – створити фонд молоді, на зразок тих, що діють у колгоспах "Прогрес" та "Червона комуна". Суть його така – щороку колгосп відраховує один процент від чистого доходу у фонд молоді. Кошти, які будуть на окремому рахунку, розподілятимуть члени комітету комсомолу.

У Тернівці свій стиль роботи з молоддю, свій шлях залучення її до праці в колгоспі. І бере він початок, де б ви думали, у школі. Зв'язок цього закладу із правлінням на диво міцний. Виступаючи на звітних зборах, директор школи **Л.І.Ільчишина**, сказала:

- Не перерахувати всього того, що зробило правління для учнів. Це прекрасно налагоджене харчування дітей, це придбаний хороший спортивний інвентар, це організовані за рахунок колгоспу поїздки. А нещодавно колгосп виділяв кошти на придбання комп'ютерів, з тим щоб мати у школі спеціальний кабінет.

Юнаки, які працювали до служби в армії у господарстві, теж не лишаються без уваги. Урочисті проводи в армію пам'ятні ще й тим, що кожному із них вручається ошадна книжка, на яку колгосп перераховує гроші.

У цьому матеріалі часто звучить словосполучення "вперше в районі". І це не безпідставно. У колгоспі імені Литвинова справді багато нових ідей, добрих задумок, підпорядкованих одній-єдиній меті – залучити якомога більше молоді до роботи на селі. Тут вперше відважилися на такий крок: кожному, хто виявить бажання лишитися у селі і працювати у господарстві, правління виділяє 2 тисячі карбованців без повернення їх. При умові, що той працюватиме в колгоспі не менше п'яти років. Якимось у розмові з головою колгоспу запитала чи не лишиться у програші колгосп?

- Крок, звичайно, ризикований, - відповів **Петро Степанович**, - та якщо людина відпрацює визначений період і вироблятиме продукцію, ми матимемо велику користь. Сьогодні у сільському господарстві найбільшій питанню – це кадрове. І ніякі слова не допоможуть у його вирішенні, потрібні конкретні заходи.

Є ще одне досить цікаве питання, яке обговорювалося на загальних зборах. Вирішено юнакам та дівчатам, які вступають у шлюб, виділяти по 500 карбованців на придбання обручок. На перший погляд питання це не відноситься до першочергових, однак роль його вагома. Хай це буде крапля добра, зроблена керівниками для колгоспної молоді, але вона зроблена. І такі ось крапельки виливаються у справжню турботу.

Л.Мартинюк, с.Тернівка.

02.04. Наша пошта. Копітка пора для всіх.

Провівши закриття вологи на площі 3030 гектарів, механізатори організовано включилися у сівбу ранніх зернових культур. На вчора засіяно насінням гороху, ячменю, однорічних трав понад 300 гектарів землі.

Серед механізаторів тракторної бригади №2 найкраще працюють **А.Мороз, В.Мамонтов, Г.Кейбало, О.Присяжнюк, М.Рудь** та інші. І на закритті вологи відзначилися вони добросовісним ставленням до роботи. І на сівбі ранніх зернових постійно перевиконують денні норми.

Непогано організовано роботи у колективі тракторної бригади №1. Механізатори **В.Пасенко, М.Мамалига, В.Пуля, В.Панасенко, О.Сугар, О.Гусак, М.Однорал** беруть активну участь у сівбі ранніх зернових культур. Решта хліборобів зайнята на підготовці ґрунту під посів пізніх культур. Незабаром розпочнуть боронування багаторічних трав з одночасним підживленням, а також прикореневе підживлення озимих культур.

П.Семенець, голова колгоспу імені Литвинова.

05.05. Всією душею.

Чим вимірюється любов до рідного краю? Напевне любов'ю до людей і глибокою повагою до односельців, між якими ти зростав, між якими пройшло твоє становлення і за яких ти до схилу літ радітимеш, хвилюватимешся, вболіватимеш. Коли із села Тернівки лунає телефонний дзвінок я, знімаючи трубку, чую тихий і лагідний голос **Тетяни Петрівни Пасенко**.

- У нас скоро "Поле чудес" буде у Будинку культури. Приїжджайте, - ласкаво запрошує. Або – у нас чудово пройшов КВВ. Напишіть кілька слів про наших хлопців та дівчат. Вони цього заслуговують. І з колгоспною роботою справляються, і знаходять час весело і цікаво провести дозвілля.

У кожному слові вчувається щире вболівання і повага до односельців. Всією душею прагне ця жінка зробити приємне людям. Інколи кілька теплих стрічок у газеті про тернівчан приносять їй велику радість і задоволення.

Скажу відверто, що листи від Тетяни Петрівни надходять у редакцію значно рідше, ніж, скажімо, лунають телефонні дзвінки. Воно й зрозуміло, працює Т.П.Пасенко секретарем правління колгоспу імені Литвинова. Майже 20 років на цій посаді. Робота вимагає не тільки акуратності, а й доброзичливості, бо дуже часто звертаються до неї односельці у різних справах. Кожному потрібна її порада і допомога. А це все дорогоцінний час. Та при всьому вона знаходить хвилину, щоб запитати літню жінку, як її здоров'я, як діти, чи часто навідуються, чи потрібна якась допомога...

Та, коли у Тернівці готуються до якоїсь події, або проведено новий тематичний вечір (а на це тернівчани неперевершені майстри), вона обов'язково подзвонить у редакцію, або напише кілька слів. Її розповіді про людей порівняно стислі, та за кожним словом криється глибина, повага, гуманність. Кожен матеріал, то відверта, щира, повна тепла і поваги розповідь. Саме таким був матеріал "Добрий слід на землі", "Струмочок радості" та інші. У кожному слові вона сама, її прагнення, її щирість і доброта. Приємно, що серед сількорів району є така людина, як Тетяна Петрівна.

Л.Мартинюк, с.Тернівка.

11.07. 50 років у КПРС.

Нещодавно на пленумі райкому Компартії України і райкому комсомолу перший секретар райкому партії В.І.Давискиба в урочистій обстановці вручив ювілейний знак "50 років в партії" пенсіонеру **Дмитру Федосійовичу Пасенку**.

Ювіляр народився в 1910 році в селі Тишківці, що на Кіровоградщині, у 13-літньому віці вступив в комсомол. У ранньому дитинстві йому довелося пізнати складне селянське життя. Його батьки від світанку і до пізнього вечора працювали у полі.

Своїм особистим прикладом сумлінного ставлення до землі, доброзичливим, ввічливим ставленням до земляків вони навчили і Дмитра трудолюбству та поваги до людей. Зарані хлопець оволодів всіма хліборобськими таємницями, пізнав ціну шматка хліба. Односельчани побачили в ньому молоду, енергійну людину, якій притаманні гуманність, розсудливість, нетерпимість до бракоробів, ледарів, повага до старших, і 20-

літнім обрали його бригадиром рілничої бригади.

Через два роки Дмитра Федосійовича призвали на службу в ряди Радянської Армії. Служив командиром відділення в Далекосхідному краю. З служби повернувся у січні 1938 року, а в липні наступного – знову призвали в армію. Брав участь у звільненні Західної України від польського гніту.

До мирного цивільного життя працював завідувачим сектором кадрів Тишківського виконкому районної Ради депутатів трудящих.

І знову війна. Жорстока, безжалісна, що принесла нашому народові страждання, сльози, сіяла смерть, руйнувала міста і села. Важке випробування випало і на долю Дмитра Федосійовича. Незважаючи на те, що на початку війни німецькі війська окупували Білорусію, Україну, багато областей інших республік, рвались до Москви, дійшли до стін Сталінграда, розстрілювали полонених воїнів-комуністів, командирів, мільйони радянських бійців хотіли пов'язати свою долю з Комуністичною партією. Саме так вирішив і Дмитро Федосійович. В грізному 1941 році став комуністом.

Повернувшись в рідний район після війни, Дмитро Федосійович за станом здоров'я півроку не працював, потім два роки завідував глибинним пунктом Помішнянського "Заготзерно", двічі обирався головою виконкому Тернівської сільської Ради народних депутатів (куди переїхав з сім'єю з села Тишківки). Призначався головою сільського споживчого товариства, працював на інших роботах.

Де б він не трудився, завжди проявляв старанність, принциповість, скромність у вирішенні складних питань, які виникали в роботі. До цього його привчила військова служба, якій він віддав кращі 13 років свого життя і став інвалідом.

Не легше жилося і в післявоєнні роки. Дмитро Федосійович одружився в 1935 році. Разом з дружиною **Уляною Савеліївною** виростили 5 дітей. **Валентина Дмитрівна** вчителькою в Тернівській середній школі. **Іван Дмитрович** і **Віктор Дмитрович** працюють у колгоспі імені Литвинова механізаторами на фермах, дві дочки **Тетяна** і **Раїса** виїхали в інші області нашої країни. Прожито багато років і пережито багато подій, які залишилися в пам'яті комуніста-ювіляра, доля якого схожа з тими, хто виніс на собі весь тягар війни і відбудовчих років. Тож є про що тихими літніми вечорами розповісти своїм дітям і онукам.

І.Чайка. На фото: ветеран партії Д.Ф.Пасенко. Фото П.Цимаховського.

30.08. Україна: шляхом незалежності.

"Колос" 1992 рік.

28.04. Штрихи до портретів. "Є різниця, батьку".

Пишно цвітуть абрикоси і Тернівка зараз ніби білим поясом підперезана. Стоїть урочиста, покірна, дослухається як весна-чарівниця одягає її в барвисті кольори. На душі у Володимира

піднесення і солодкий трепет, бо весна у його житті як джерело, яке дає початок усьому. Два роки тому, повернувшись з армії, він вирішив лишитися у селі. Тільки не в тому, де народився, в у сусідньому, Тернівці, яку з дитинства добре знає, бо часто бував у родичів.

- Яка різниця, сину, де працювати? – казав батько, який все життя трудився в колгоспі імені Енгельса, - Іди в наше господарство.
- Є різниця, батьку. У Тернівці багато молоді та й до людей увага пильніша.
- Чини як хочеш, - відчувалося, що батько був не задоволений рішенням сина.

У колективі автогаража зустріли **В.В.Шиндаренка** привітно і доброзичливо. А рідня – **Василь Петрович та Зінаїда Василівна Пулі** – прийняли його у свою сім'ю. Правління колгоспу імені Литвинова виділило новий автомобіль.

Два роки трудиться тут Володимир Вікторович. Роботі віддається сповна. Будь-який наряд виконує бездоганно. Їздить у командировки, перевозить різні сільськогосподарські вантажі у господарстві. І скрізь про нього тільки схвально відгукуються. Є ще одна риса, яка відрізняє В.В.Шиндаренка з-поміж водіїв. Він дуже любить техніку і ставиться до неї на рідкість бережливо.

Цьогорічної весни працює молодий водій на сівбі зернових та технічних культур. Доставляє зерно до агрегатів. З обов'язками справляється відмінно. А все тому, що є в душі юнака палке бажання трудитися совісно. Бажання те від землі, до якої має покликання і любов, а ще від людей, в яких знаходить підтримку і чуйність.

с. Тернівка.

17.07. Репортаж.

Легко і гордо ступає полями колгоспу імені Литвинова сонцедайний і щедрий липень. Веде за собою зернозбиральні комбайни, за кермом яких **О.П.Штанько, В.П.Золотухін, П.Г.Галунга, О.І.Дудник, А.П.Золотухін, І.І.Рарій**, лишаючи рівненькі валки скошених хлібів. Жнива. Хоч уже полудень, і спека нестерпна, механізатори комбайнів не зупиняють. В одній із загінків збиральні агрегати **М.В.Однорала та В.П.Мисника**. Вони, разом із помічниками **В.Г.Сьорою та С.Л.Мазурою** (див. фото) мережать поле з краю в край, підбираючи із валків ячмінь. Вони першими включилися у збирання врожаю зернових.

Один із комбайнів зупиняється. Водій **І.І.Руденко** хутенько під'їжджає автомашиною, мить – і золотий струмочок зерна сиплеться у кузов. Тим часом під'їжджає до агрегата трактор **О.В.Гусака** – він відвозить солому від комбайнів. Робота чітка, злагоджена, ритмічна.

- Стараються механізатори, - розповідає голова профкому **Сергій Вікторович Мазура**. – тут, у тракторній бригаді №1, майже півтори тисячі гектарів ранніх зернових. Навантаження на одного механізатора велике – 192 гектари. Розробили на період жнив стимули, аби залучити до продуктивної праці хліборобів. За зайняте перше місце на жнивах комбайнер одержить магнітолу, вартість якої близько 7 тисяч карбованців. Тракторна бригада, яка швидше впорається із жнивами, одержить 5000 карбованців. Такі ж матеріальні стимули розроблені і для водіїв колгоспу.

Механізатори тракторної бригади №2 зосередилися на збиранні гороху. Косять його у валки **А.І.Морозов та В.І.Шумиленко** разом із помічниками **І.А.Морозовим та М.М.Шафаренком**. По півтори норми за день виконують. Їх ми застали якраз за обідом (див. фото). Жнива у колгоспі імені Литвинова у розпалі.

Л.Мартинюк. Фото П.Цимаховського.

28.07. Брати Золотухіни.

Коли пташки струшують із крил останній солодкий сон, коли з першими променями сонця прокидається земля, брати Золотухіни вже у полі. Регулюють комбайни, роблять технічний огляд, перевіряють справність двигунів. Як тільки сонце вип'є останні краплі роси із ячменю, покладеного у валки, негайно заведуть

комбайни в загінки. Обидва працюють на комбайнах СК-5. Ходять їхні "Ниви", як годинники.

Від природи в обох палка любов до землі. 30-ті жнива зустрічають у своєму житті, а в серці така невимовна радість і трепетне хвилювання, ніби вперше сідають за кермо. Ота чиста і трепетна любов, про яку ніколи не говорять, а просто носять у серці, рухає їхніми вчинками. **Анатолій Петрович та Василь Петрович Золотухіни** віддаються роботі сповна.

Від природи в обох щирість і доброзичливість в душі. У колективі тракторної бригади №1 колгоспу імені Литвинова користуються обидва великою повагою і не тільки тому, що у передовиках і будь-яка робота горить у їхніх руках, а тому, що завжди готові прийти на допомогу товаришеві і словом порадять, і на ділі підсоблять. Механізатори-початківці саме до них тягнуться душею. Колись популярне слово "наставник" втратило свою барвистість, а от значення лишилося незмінним. Бо є, подібно братам Золотухіним, люди, які не байдужі до долі молодих механізаторів.

Анатолій Петрович старший від брата на кілька років. За характером енергійний, жвавий, балакучий. З ним легко і просто спілкуватись, бо в співбесідникові поважає найперше людину, її думку. За вдачею Анатолій Петрович запальний, бувають ситуації, коли виходить із себе. Тільки, як пояснив бригадир тракторної бригади **В.Д.Степанов**, на це є об'єктивні причини. За А.П.Золотухіним закріплено зернозбиральний комбайн "Нива", ґрунтообробний і посівний інвентар. Як починаються жнива, він майже не лишає кермо – то ранні зернові збирає, то кукурудзу, то соняшник. А взимку Анатолій Петрович лагодить техніку і працює кочегаром на фермі. В роботі чоловік безвідмовний, тож у скрутну хвилину бригадир завжди звертається до нього...

Василь Петрович Золотухін прийшов у бригаду відразу після служби в армії. Неговіркий, не по літах розсудливий, він уважно придивлявся, як працюють досвідчені хлібороби і на ходу переймав усе, що його цікавило. За короткий час глибоко оволодів механізаторською справою. Нині у бригаді без участі Василя Петровича не обходиться жодна відповідальна справа. За ним закріплено найбільше техніки у бригаді – тросова лопата, комбайн для заготівлі кормів, зернозбиральний комбайн, інвентар. Характерно, що при такому великому навантаженні В.П.Золотухін знаходить час, аби ретельно відремонтувати техніку і поставити її на зберігання.

Цьогорічні жнива, як і завжди, **брати Золотухіни** трудяться продуктивно, в них найкращі показники на збиранні врожаю ранніх зернових.

Л.Мартинюк. Фото П.Цимаховського.

31.07. Щочетверга, о 9-ій вечора.

Як тільки легкий серпанок молодого вечора огортає Тернівку, які тільки по місцевому радіомовленню традиційно звучить знайома мелодія популярної пісні "Україночка", жителі села лишають геть усі справи і всідаються зручніше біля гучномовців. Кожного четверга, о 9 годині вечора місцеве радіомовлення знайомить односельців із новинами, передає оголошення, виступи, звернення голови колгоспу **П.С.Семенця**, головних спеціалістів. Обов'язковими стали повідомлення про рішення правління колгоспу. У Тернівці вважають, що люди повинні бути у курсі всіх справ, які вирішує правління колгоспу.

А потім поздоровлення із самих різних okazji – у когось день народження, весілля, ювілей і т.д.

- Як мінімум 15 поздоровлень передаємо щочетверга, ціла концертна програма, - розповідає **Тетяна Петрівна Пасенко**. Вона працює секретарем правління і є водночас членом комітету радіомовлення.

Очолує комітет **Володимир Миколайович Коржевич**. Людина невичерпної енергії і доброти. Трудиться завідувачим будинку культури, започаткував дуже багато корисних справ. Одне слово, любить чоловік роботу і вкладає у неї всю душу. Коли у Тернівці було встановлено місцеве радіомовлення, знову звернулися до В.М.Коржевича. Бо хто ж, як не він, зуміє організувати цю справу? Маючи від природи здібності і талант, він робить радіопередачі неповторними, оригінальними, цікавими.

Разом із ним у радіокомітеті працюють **Л.І.Ільчишина, В.Ф.Кушнір, Т.П.Пасенко**. Їхня фантазія здається невичерпною. Кожен вносить у передачу струмочок нового, цікавого, неповторного, такого, як кажуть у Тернівці, щоб аж за душу брало.

Л.Денисюк. с. Тернівка.

02.10.

Перша позолота осені співпадає із хліборобськими турботами – треба сіяти, орати, копати буряки, збирати технічні культури. Механізатори колгоспу імені Литвинова стараються у комплексі вести осінні польові

роботи. Наближається до завершення копання цукристих та збирання соняшнику. Особливу увагу зосереджують механізатори на сівбі озимих.

Добре організовано цю роботу у тракторній бригаді №1. Сівальний екіпаж, який очолює **Василь Володимирович Панасенко**, посіяв за 10 днів 430 гектарів озимої пшениці. В середньому за день засівають по 43 гектари, при нормі 31.

В.В.Панасенко порівняно молодий механізатор, однак ладиться у нього робота. Злагоджено працюють і члени екіпажу **І.С.Коверга, Н.М.Сьора, С.Л.Шевченко, П.В.Кармазін, М.С.Максимчук**. Кожен чітко знає свої обов'язки і відмінно з ними справляється.

Непогано трудиться на сівбі озимих водій **М.О.Мазура**. він забезпечує зерном сівальні агрегати.

*На фото: механізатор колгоспу імені Литвинова **В.В.Панасенко**.*

*Фото **П.Цимаховського**.*

08.10. Штрихи до портретів. Вода з Максимових криниць.

Жінки брали воду біля криниці і вели між собою тиху розмову. Ми теж зупинилися біля них, аби напиться свіжої води.

- На кожній із криниць однаковий напис – **М.Д.Пасенко**. Це ваш односельчанин? – запитую.
- Жив такий чоловік у нашому селі. Кілька років тому пішов із життя, - каже тендітна голубоока жінка. – Та пам'ять про нього ще довго зберігатимуть односельці. Ото як п'ють чисту джерельну воду, особливо в спраглу пору, так і згадують Максима.
- Наробився чоловік за свій вік, - вступає в розмову її сусідка. – дев'яносто дев'ять криниць викопав власноручно без всякої техніки та механізмів. До глибокої старості не лишав цієї справи. Щоправда, після віщого сну затявся не копати більше криниць. Так і не напилися люди води із сотої **Максимової криниці**.
- Спасибі йому і за ті. Такі всі щедрі на воду! Навіть у найжаркіше літо, коли в Тернівці висихають джерела і половина села залишається без води, Максимові криниці не міліють. Напевне тому і згадуємо його з такою шаною. Ви будь-кого запитайте і вам кожен скаже, хто такий Максим Пасенко. Бо він у цій справі неперевершений майстер. Як кажуть у селі, він душею відчував, де б'є джерело, і де краще добувати воду.
- Та у нього й душа була така ж чиста і кришталева, як вода із криниць, - голубоока жінка захоплено розповідає.
- Працював **Максим Дмитрович** механізатором у колгоспі, знатним був, тямущим, нагороди мав за сумлінну працю. А потім важко захворів. Однак улюбленої роботи не лишав – треба було допомагати дітям. Дружина померла у молодому віці і лишився М.Д.Пасенко із п'ятьма дітьми. Як міг допомагав кожному, заробляв гроші непомірно важким трудом. Не одружувався, хоч і тяжко було одному. Брав сумнів, що чужа людина не замінить рідну матір дітям. Дуже любив Максим дітей. Все дивувалися люди його батьківській мудрості і невичерпній доброті. Коли діти розійшлися з дому, Максим радів їхнім успіхам, радив, допомагав, ними жив...
- Діти згадують його як доброго і чуйного батька, а ми – як майстра. Он який слід лишив за собою – майже сотню криниць.

с. Тернівка.

27.10. Невичерпна доброта.

В хаті Ковальчуків, де завжди був спокій, святковість і веселість, враз поселився смуток. Захворів господар – **Анатолій Наумович**. Неслухняними стали ноги. Воно й не дивно, весь вік у тваринництві працював їздовим, наробився. Занепокоїлась і дружина, бо через усі літа пронесли вони чашу спільного подружнього життя, не вихлюпнувши із неї і краплини добра та взаєморозуміння. Через батькову хворобу ліг смуток на серце сина Ковальчуків – **Івана**. Чи тому, що він один у сім'ї, чи справді батько мав у душі велику любов, бо син був дуже прив'язаний до нього, постійно відчував його тепло і підтримку.

Тож коли Анатолій Наумович захворів, Ваня переніс це дуже боляче. Як міг жалів батька, допомагав матері по господарству, настирливо возив Наумовича у різні лікувальні заклади. Навіть коли той відмовлявся, не вірячи у відновлення сил, вговорював не піддаватися недугу, а боротися за своє здоров'я. У Тернівці довго про це говорили, та й нині можна почути – ото поталанило Ковальчукам, такого чуйного сина мають і роботящого, і дбайливого. Іван Анатолійович належить до тих людей, які від природи здібні і вмілі. За що не візьметься, обов'язково зробить. Добудовують молоді **Ковальчуки Іван та Світлана** хату – славно така, сучасно спроектована, простора. Будуючи оселю та надвірні будівлі, господар душу вкладає аби гарною була, зручною.

Працює **І.А.Ковальчук** водієм у колгоспі імені Литвинова. Ось уже 5 років трудиться у автопарку. Вміє водій правильно експлуатувати техніку, старанно береже її, відчуває душею її ходу. Іван Анатолійович завжди доброзичливий з односельцями. Якщо в селі трапляється у когось скрута, звертаються до нього – безвідмовний.

Обставини, в які попав у свій час, цю рису характеру ще більше викристалізували. Довелося Івану Анатолійовичу служити в Афганістані, пройти через горнило війни і в неповних 20 років пережити біль втрати, зустрітись у боях віч-на-віч із смертю, відчувати підтримку товаришів. І тільки тепер, з висоти років, по справжньому її оцінити. Від тієї підтримки і допомоги інколи й життя залежало.

Ось чому Іван Анатолійович так цінує у людях доброзичливість і сам чутливо ставиться до них. У свої молоді роки він має не по літах велику мудрість і розсудливість, із будь-якої ситуації знаходить єдино правильний вихід, виважений і обдуманий. Жив з дружиною Світланою біля батьків. Довгенько жили однією сім'єю. У Тернівці все дивувалися як мирно живуть Ковальчуки. Іван Анатолійович і до батьків ставиться з глибокою повагою, і в сім'ї він хороший чоловік і чуйний батько. Разом із дружиною виховують дочку, стараються аби привітною росла, акуратною і щирою. Сам Іван Анатолійович такий за вдачею, і доньку цьому навчає.

Л.Мартинюк, с. Тернівка.

22.12. На журналістських перехрестях. Невичерпною лишилась доброта.

Сергійко, як тільки переступить поріг кімнати, відразу біжить до бабусі, зручно вмощується на руках, тулиться, обнімаючи за шию. **Наталя Василівна** душі не чаїть у хлопчиків, вдивляється в кожну рисочку рідного обличчя і щоразу подумки відмічає, що він, як дві краплі води, схожий на батька, діда, і коли усміхається, то, здається, з далеких років усміхається до неї син...

Микола був єдиною втіхою Тітаренків. То війна, то голод, то нестатки гнітили душу і відлунювалися в ній болем та жалем, син у тій ситуації був розрадою, ним жили батьки, йому раділи, за нього піклувалися. Перший раз горе прийшло в оселю, коли забрало господаря – чоловіка Наталі Василівни. Довго побивалася жінка у тій тузі, довго плакала, а потім зібралася із зусиллями, бо ж лишився син Микола і вона повинна замінити йому і матір, і батька.

Працювала **Н.В.Тітаренко** у рілльничій бригаді. Цілими днями в полі трудилася, а ввечері доглядала господарство, бо треба ж було ростити сина. Справила йому весілля, дочекалася внуків та знову горе прийшло в її оселю. Цього разу забрало з собою сина. Правду в народі кажуть, що горе саме не ходить, а біду за собою водить. Невдовзі померли одночасно невістка та внук. Лишився сиротою старший Миколін син, **Сашко**, якому виповнилося всього 5 років.

Не віддала його нікуди Наталя Василівна. І чи то з жалю, чи з співчуття, що лишився внук сиротою, перенесла на нього усю свою невичерпну ласку і ніжність, турботу і доброту. Не забудеться ніколи той вересень, коли повела Сашка до першого класу. Усміхалася і раділа, як інші батьки, що її хлопчик стає на нову стежку у житті. Благословляла його на добро і успіх. А серце краялося від горя, ховала в собі сльози, яким давала волю тільки на самоті. Перед внуком трималася. Бо навіщо наводити смуток на дитину, яку і так доля обділила. Ніколи не плакала і перед односельцями. Вони своїми клопотами обтяжені, навіщо їм моє горе, думала про себе.

Ця жінка не втратила людяності, хоч і випало на її долю стільки страждань, не вбило горе доброти і щирості, не відняло отієї, даною природою, глибокої материнської турботи. Ростила Наталя Василівна Сашка чесним і совісним. Один Бог знає, як нелегко доводилося жінці і морально, і матеріально, як щеміло серце, коли хтось із ровесників ображав його...

Про достаток дбала Н.В.Тітаренко сама. Працювала в рілльництві. Відзначалася на колгоспній роботі старанністю, потім перейшла техпрацівницею. Знову тримала господарство, бо треба було Сашка поставити на ноги. У вільний час займалася шиттям одягу. На всю Тернівку славилася майстерністю, то ж люди часто зверталися до неї. Берегла кожну копійку, не для себе, для онука, щоб не гірше людських дітей одягався, щоб у хаті був затишок і достаток. Сама Наталя Василівна виряджала Олександра в армію, всіх сил доклала, аби було не гірше, як у людей. Два довгих роки, поки чекала його зі служби, здавалися вічністю. Що тільки не пережила...

Олександр Тітаренко після служби залишився в рідному селі, де живе найдорожча у світі людина – **бабуся Наталя**. Їй вдячний і за ласку жіночу, і за доброту бездонну, і за турботу, яку постійно відчуває навіть і тепер, маючи свою сім'ю і сина. Вона справила йому гарне весілля, вона стелила вишитий рушник і благословляла на щастя і на долю, вона привітно зустріла невістку, бо від природи мудра і щира. Правління колгоспу імені Литвинова виділило молодим Тітаренкам новий будинок. Як раділа цій події Наталя Василівна. Повинна ж доля хоч коли-небудь посміхнутися до неї, подарувати радість.

Правнука Сергійка бабуса любить над усе. Живуть **Олександр із Любою** поблизу. Тож часто її відвідують, допомагають. Коли Василівна бере на руки русявого світлоокого Сергійка, мимоволі відшукує в ньому рідні і знайомі риси обличчя, і у пам'яті зринають гіркі спогади нелегкого життя.

Л.Мартинюк, с. Тернівка.

"Колос" 1993 рік.

06.01. Струмком радості.

Аж тільки тепер, коли виймала з печі духмяні свіжоспечені паляниці, що сяють наче сонце на столі, відчула, як бринять від втоми руки й ноги.

- Відпочинь, дочко, - просить **Ганна Іванівна**, - ти ж цілий день метушишся. Та ще й у мене руки стали неслухняні, хоч би чим-небудь тобі допомогти.
- Не картайте себе, мамо, - **Ліда Петрівна** підводиться, відламуює скибочку свіжого хліба і пригощає найдорожчу в світі людину. Відколи ненька занедужала, живе біля дочки...

Хатинка у **Ганни Іванівни Власенко** стояла неподалік лісу. Чоловік загинув на фронті під час війни, і вона, ще зовсім молодою лишилася з двома дівчатками. Як могла перебивалася вдова з ними, працювала від зорі і до зорі, жаліла обох, любила їх над усе на світі. В той час через нестатки рідко хто мав середню освіту.

Г.І.Власенко доклала всіх зусиль аби дочки добре навчалися, аби мали свою професію. Менша дочка, **Ліда**, закінчила Знам'янський сільськогосподарський технікум. Лишилася жити тут, у рідному селі, бо Тернівка вабила не тільки природною мальовничістю, а й тим, що жила у ній мати.

У спадок передала Ганна Іванівна меншій дочці усі найкращі риси – людяність, чуйність, турботу про ближніх. Здається інколи старенькій, що саму долю передала вона Ліді. Недовго прожила в парі з чоловіком **Ліда Петрівна**. Тільки-но хату збудували, дві дочки, як дві зірочки, засяяли в оселі, як чоловік пішов із життя. Вона, як і мати, лишилася вдовою. Усю свою любов, ласку, турботу перенесла на дітей. Свій час доклала багато зусиль аби вирости привітними і чесними, аби мали професію. Аби поважали їх люди.

Дочки обидві пішли її стежкою. Закінчили технікум, одержали обидві дипломи. **Таїса** у Тернівці живе, старша, **Галина**, - у Запоріжжі. В роботі - схожі на матір.

Ліда Петрівна ось уже тридцять років трудиться бухгалтером у колгоспі імені Литвинова. Робота ця вимагає і багато зусиль, і точності, і пильності. Нині, як головний бухгалтер, несе велику відповідальність за свою ділянку роботи. З обов'язками справляється відмінно.

Енергія у неї здається невичерпною. Та й роки не вбавили у неї ні душевної доброти, ні чуйності. Вона дуже активна у громадському житті.

Тривалий період очолювала жіночу раду. Копітка ця справа, та питання усі вирішувала своєчасно. Є у її характері важлива риса – точність. Тож, якщо **Петрівна** візьметься за розв'язання тієї чи іншої проблеми, то обов'язково докопається до самої істини.

Не дивлячись на привітність і чуйність, **Л.П.Липчук** досить вимоглива як до себе, так і до підлеглих. Працювала у свій час головою ревізійної комісії. Далеко не всі, навіть дипломовані спеціалісти візьмуться за цю справу. Бо тут, в першу чергу треба самому бути чесним і совісним, а вже потім вимагати цього від інших.

А ще **Петрівна** – активний учасник художньої самодіяльності. Так склалося, що в її долю густо вплетені сумні події. І часто жінці просто не до пісень. Та коли випаде нагода послухати улюблену пісню, особливо українську народну, обов'язково скористається цим. Здається тоді, що струмочок радості і піднесення зливається у її душу, додає нових сил і натхнення.

Л.Мартинюк, с. Тернівка.

05.03. І стала Тернівка рідною.

Довго кликала і палко переконувала рідня **Лесю Іванівну Ільчишин** аби їхала на батьківщину, мовляв, що тобі та Тернівка, чуже село, чужі люди? Відважилася, вже було й заяву подала на розрахунок. Та потім таки передумала.

Вісім років тому прийшла вона після закінчення педагогічного інституту у це село. Зустріли її привітно, допомогли на перших порах. Напевне це і сприяло тому, що саме тут сповна розкрилися її здібності. Учні найбільше любили уроки мови та літератури, які дуже цікаво проводила **Л.І.Ільчишин**. Авторитет її настільки зріс, що якось на батьківських зборах було порушено питання про те, щоб **Леся Іванівна** стала директором школи. Ось уже три роки працює вона на цій посаді, до речі, вона одна з наймолодших директорів шкіл у районі. І тільки схвально відгукуються про її роботу. Сповна віддається їй молодий спеціаліст, вкладає у роботу часточку своєї душі.

Тут, у Тернівці, на повну силу розкрився її багатогранний талант. **Л.І.Ільчишин** активна учасниця художньої самодіяльності. Жоден масовий захід не обходиться без її участі. Вона славно оформить вітальну телеграму

суперникам клубу веселих і винахідливих, напише сценарій до тематичного вечора, блискуче виконає роль у виставі, гарно заспіває. Любить пісню, особливо щиру, українську, в якій, мов у дзеркалі, видно душу народу.

Не так давно у Тернівці працює місцеве радіомовлення. Один із самих активних членів радіомовлення – Л.І.Ільчишин. від природи вона така за вдачею, що виконує будь-яку роботу із задоволенням, вкладає у неї всі свої здібності, багаті знання і фантазію, аби тільки почата нею справа приносила радість і задоволення людям. Готуючи вітання односельцям, вона жодного разу не повторюється у своїй програмі, робить їх цікавими і змістовними, як кажуть у селі, від щирої душі. Поважають у Тернівці Л.І.Ільчишин. І вона в свою чергу відповідає людям тим же – повагою, добром, сердечним теплом.

Л.Мартинюк, с.Тернівка.

"Колос" 1994 рік.

13.05. *Наша пошта.* Формуємо густоту цукристих.

Завершили сівбу кукурудзи механізатори нашого господарства. Дотримуючись правил агротехніки вирощування цієї культури, вони доклали максимум зусиль аби заробити насіння у ґрунт вчасно і якісно. Старанно працювали на цій ділянці роботи **Григорій Кейбало, Василь Шарамко, Олег Гусак, Сергій Степанов** та інші.

Нині механізатори ведуть догляд за цукровими буряками, які займають понад 400 гектарів ріллі. Особливою старанністю відзначаються хлібороби тракторної бригади №2, яку очолює **М.Д.Чабан**. Рільники розпочали проривку цукристих. Плануємо сформувати густоту буряків в оптимальні строки.

Напружена пора у членів городньої бригади, де бригадиром **В.Г.Ляш**. Нинішнього року городники зробили все для того, щоб мати хорошу розсаду овочевих культур. Цю копітку роботу розпочали ще взимку, коли закладали парникові рами, висівали насіння, підживлювали рослини. Нині мають городники чудову розсаду – міцну, життєстійку. Днями розпочали висаджування у відкритий ґрунт капусти та помідорів.

Овочі цього року займають у нашому господарстві 10 гектарів поля. Плануємо мати асортимент городніх культур, зрозуміло, що їх вирощування вимагає багато зусиль і наполегливої праці. Однак без овочів господарству не обійтись. Та й державне замовлення треба виконати.

П.Семенець, голова КСП "Тернівське".

27.07. *Жнива – 94.*

Липень припав до землі теплом, від якого стигнуть хліба, розквітають соняшники, інтенсивно ростуть інші культури. Механізатори колективного сільськогосподарського підприємства "Тернівське" активно ведуть збирання врожаю ранніх зернових культур. Скошено понад 600 гектарів гороху, ячменю, пшениці із плану 1435 гектарів. Обмолочено 530 гектарів зернових. Врожайність, порівняно з попередніми роками, невисока. Цьогорічні кліматичні умови були несприятливими для

вирощування врожаю ранніх зернових.

І все ж хлібороби господарства сповнені турботою про жнива. Намагаються зібрати урожай вчасно, без втрат, в оптимальні строки. Добре трудяться механізатори тракторної бригади №1, яку очолює **Петро Григорович Галунга**. На косовиці гороху відзначилися старанністю і сумлінністю **І.І.Рарій, О.І.Дудник, А.П.Золотухін (див. фото)**. Нині вони разом з іншими механізаторами господарства збирають урожай ранніх зернових культур, успішно виконуючи доведені завдання.

Фото П.Цимаховського.

14.09.

У тракторній бригаді №1 КСП "Тернівське" на підготовці площ під урожай наступного року з перевиконанням завдань працює тракторист **Василь Іванович Журавель (див. фото)**.

Фото П.Цимаховського.

"Колос" 1995 рік.

01.01. З добром, із щастям.

Навіть ніч-чарівниця, що огорнула село густими сутінками, не погасила яскравих вогників у людських оселях. Ось-ось північ наступить, а вони мерехтять у вікнах, весело посміхаючись Новому року. Ще коротка мить і він ступить на поріг – загадковий, таємничий, несучи радість, святковість, піднесеність. А поки що годинник відлічує останні хвилини 1994 року, який разом із новорічними вітаннями відійде у минуле. Лишить тільки спогади – кому радісні і незабутні, кому сумні і тривожні...

Для **Валентини Іванівни Носікової** та її чоловіка минулий рік був справді знаменним. Два сини, дві найбільші радості у їхньому житті, одружилися. Тепер у батьків четверо дітей. **Олександр і Люда** внука подарували. Сталася ще одна подія у 1994 році – обидва сини Носікових вирішили жити і працювати тут, у Тернівці, де глибоко у землю пустили родинне коріння, де живуть найдорожчі у світі люди – батько і мати, де пройшло дитинство, юність, а також становлення як спеціалістів. **Віктор** працює заступником голови колективного сільськогосподарського підприємства "Тернівське" по будівництву, **Олександр** – водієм. Молоді обоє, а шанують їх односельці за привітність, трудолюбивість, доброзичливість.

Невичерпним джерелом, звідкіль беруть обидва ці найкращі риси, є батьківська хата. До неї припадають Носікови – молодші навіть тепер, будучи самостійними і дорослими, відчуваючи постійно мамину ласку і доброту, батькову мудрість і розсудливість. У Тернівці про Носікових-старших тільки схвально відгукуються, бо в цій сім'ї завше панували злагода і взаєморозуміння. І це, безсумнівно, позначилося на вихованні синів.

Валентина Іванівна від природи має трудолюбиву вдачу. Університетом для неї служило саме життя, дитинство, якого припало на післявоєнні роки. Ніколи не забуде присмаку хліба, заробленого нею у неповних 16 років. Саме тоді бере початок її трудова діяльність. Майже тридцять років працює вона у КСП "Тернівське". Останні п'ятнадцять – на птахофермі. Сповна віддається жінка роботі, бездоганно виконує свої обов'язки. Свідчення цього – нагороди та цінні подарунки. В характері цієї на диво привітної жінки гармонійно переплітаються і рідкісна трудолюбивість, і невичерпна доброта. Душа її завжди промениться ласкою і теплом і це, безперечно, підносить її в очах односельців. Головне, як розповідає про неї завідувача птахофермою **Валентина Олександрівна Мазура**, вміє Іванівна добром переконати ту людину, яка чинить неправильно, ніколи не тримає на душі образу. Вважає, що вона тягар, який ятрить душу, бо тільки добро добром відгукується.

Якщо ж складається ситуація. Де люди не можуть збагнути цієї одвічної мудрості і, як кажуть, переступають межу, Валентина Іванівна відверто говорить про свою неприязнь, вираживши перед цим кожне слово. Напевне тому у колективі птахоферми поважають В.І.Носікову, прислухаються до її думки, рахуються з нею.

Чоловік – **Анатолій Федорович**, хоч і зрідка, та проявляє горячкуватість, якщо це стосується неправди чи несправедливості. Однак симпатії односельців від цього не зменшуються. Його поважають у колективі за широту душі, за сміливість і відвертість. А його трудолюбивість заслуговує справді великої поваги. Тридцять років підряд трудиться А.Ф.Носіков водієм у авто гаражі. Минали роки, змінювалися марки автомашин, зростав досвід, поповнювалися знання. У колективі багато водіїв старанних, беручих до роботи. Анатолій Федорович виділяється серед них бездоганністю. Так як автомобіль його завжди справний, звісно, завдяки сумлінності господаря, доручають А.Ф.Носікову самі відповідальні ділянки роботи. Він із тих безкорисливих водіїв, які за будь-якої погоди поїдуть у найвіддаленіший куточок України. Раніше охоче їздив у Росію, Білорусію, Латвію. Часто брав із собою Віктора і Олександра, бачив вогник цікавості у їхніх очах, коли по черзі сідали за кермо, безмежно гордився синами.

Не образився, коли Віктор став будівельником – у кожного своя стежка в житті. Зате неприхованою була батькова радість, коли Олександр обрав професію водія. В одному колективі працюють батько і син, працюють наполегливо і старанно. Хоча ніде правди діти, дефіцит пального позначився на роботі водіїв, вплинув на настрій. Анатолій Федорович оптиміст. Впевнений, що труднощі, які охопили державу, в тому числі сільське господарство, минуть, що на зміну їм прийде стабільність, що люди, віддані своїй професії, матимуть постійну роботу і задоволення від неї...

...На порозі Новий рік. Нехай знайде він в оселю Носікових з добром і щастям, нехай здійсненними будуть їх мрії.

Л.Волошко, с.Тернівка.

19.04. Репортаж.

На 250 гектарах поля сіють нині цукровий буряк у тракторній бригаді №1 колективного сільськогосподарського підприємства "Тернівське". Взявся за цю справу один-єдиний сімейний екіпаж сівального агрегату, який очолює відомий буряковод господарства **Василь Петрович Пуля**. Він працює із сином **Олександром**.

Провести сівбу зобов'язалися за 5-6 днів, щоб закінчити до Першотравневого свята. Вони з честю дотримуються даного слова. Щодня засівають майже 50 гектарів поля.

Успіху цього екіпажу в значній мірі сприяють всі механізатори, які добротню готують поле до сівки. Ось їхні імена: **Микола Петрович Куртєв**, який вносить агрегатом гербіциди, **Василь**

Володимирович Панасенко – боронює, **Іван Миколайович Руденко** – підвозить і змішує гербіциди, **Олександр Йосипович Сугар** – доставляє воду, культивує площу – **Юрій Васильович Попович**.

На знімках: *батько і син Пулі; Ю.В.Попович; колектив, зайнятий на внесенні гербіцидів (зліва направо) О.Сугар, В.Панасенко, М.Куртєв, І.Руденко.*

17.05.

Травневий ранок, що так і п'янить незрівняним запахом бузку, приносить цій щирій і привітній жінці і нові трудові успіхи, і нові клопоти. Тридцять років працює у тваринництві **Марія Михайлівна Сьора**. У колективі телятниць КСП "Тернівське" її поважають за чуйність і трудолюбивість. Торік вона мала найкращі показники у роботі серед телятниць господарства. Прирости живої ваги телят, яких вона доглядає – найвищі.

На знімку: **М.М.Сьора**.

20.05.

На знімку: механізатори тракторної бригади №2 колективного сільськогосподарського підприємства "Тернівське" **Григорій Леонідович Кейбало** (праворуч) і **Володимир Петрович Шафаренко**. Обидва відзначилися сумлінням під час сівки соняшнику та кукурудзи. Нині вони успішно проводять міжрядний обробіток технічних культур.

Колос" 1996 рік.

13.01. Виготовляють якісну продукцію.

На березі річки Синюхи у селі Тернівці працює олійня. Два роки тому її роботу з ініціативи правління місцевого господарства було відновлено. Колектив виготовляє в день – 400 літрів смачної олії. Тут є крупорушка і млин. Переробляють зерно на кукурудзяні, ячмінні, гречані і пшоняні крупи. А при

потребі мають можливість розширити види послуг.

Свою продукцію пропонують для продажу жителям сусідніх сіл, обмінюють на бартер. Для тварин мають макуху, яку одержують після обробки соняшникового насіння. Обладнання тут нове.

Працює в колективі переважно молодь, завжди справляється із своєю роботою, дбає про якісну продукцію. В олійні обслуговують обладнання **Г.М.Пасенко, С.І.Рарій, В.І.Сьора**, які успішно справляються із своїми обов'язками. У млині добре трудяться **В.М.Мельник і його помічник Г.М.Глушков (див. фото).**

Олійня, млин, крупорушка. Все це дуже необхідне сьогодні у селі. Виготовлена тут продукція користується великим попитом у населення.

27.01.

Великий трудовий внесок у підготовку причіпних знарядь до весняних польових робіт нинішнього року у тракторній бригаді №1 КСП "Тернівське" зробили молоді механізатори (див. фото) **В.В.Панасенко і Б.В.Коваль**. Під час ремонту, так як і в полі – на тракторах, хлопці проявили старанність і вміння.

Фото П.Цимаховського.

"Колос" 1997 рік.

08.03.

Під час ремонту сільгоспзнарядь, а також на інших роботах в зимовий період відзначилася старанністю група механізаторів тракторної бригади №2 КСП "Тернівське". Це **О.В.Черняхов, В.П.Шафаренко, В.М.Бригунець, В.А.Вовк, С.О.Наточій** електрозварювальник **Д.М.Екало, Ю.І.Лупало, В.В.Рижиков** і слюсар **Г.О.Кочетов**.

На знімку: група кращих працівників бригади, фото П.Цимаховського.

15.03.

Серед працівників підсобних промислів КСП "Тернівське" вмінням і трудолюбивістю відзначається **Іван Петрович Говоруха**, який працює на пилорамі. Обробкою деревини він тут займається три десятиліття. Крім цього, Іван Петрович майстерно виконує столярні і теслярські роботи.

На фото: І.П.Говоруха, фото П.Цимаховського.

16.04. Проблеми тваринництва вимагають негайного вирішення.

Минулого тижня на базі колективного сільськогосподарського підприємства "Тернівське" відбулася обласна нарада тваринників. Питання, яке обговорювали зоотехніки, ветлікарі, спеціалісти райсільгоспуправлінь, міжнародного племпідприємства, голови окремих КСП актуальне і досить важливе: "Боротьба з неплідністю тварин".

Не випадково саме у КСП "Тернівське" відбулася нарада. Правління цього господарства, яке очолює **П.С.Семенець**, направило зусилля на нарощування поголів'я громадського тваринництва. Тут утримується 1000 голів ВРХ, в тому числі 500 корів, 500 – свиней, 10 тис. курей, 2 тис. гусей. Мають, до речі, тваринники непогані результати роботи. Добові прирости ВРХ – 300 грамів, свиней – 270.

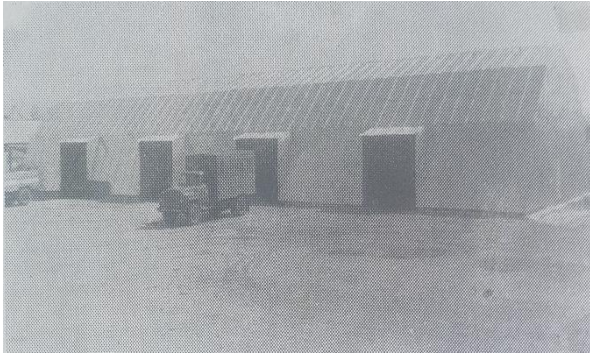
- Для нас важливо все: мати продукцію, реалізовувати її, створювати робочі місця, адже у господарстві трудиться нині 180 чоловік молоді, -

розповідає голова місцевого КСП **Петро Степанович Семенець**, - і, нарешті, збільшення кількості поголів'я худоби дає можливість мати органічні добрива, яких нині особливо потребує земля.

Учасники наради побували на молочнотоварній та гусячій фермах, де головний зоотехнік **В.І.Вендюк** розповів, що продуктивності худоби приділяють велику увагу. Кормів на зимівлю припасли вдосталь. Влітку регулярно випасують худобу. Розширили площі під культурні пасовища. Торік у КСП "Тернівське" мали 85 телят на 100 корів. З початку нинішнього одержали по 33 телят на 100 корів. Спаровано 35 телиць. Слід відмітити, що тваринники цього господарства приділяють молодняку ВРХ особливу увагу. Телят, які в майбутньому поповнять дійне стадо, випоюють цільним молоком. Дуже старанні в роботі доярки, телятниці. Бездоганно виконують обов'язки завідувачі молочнотоварними фермами **Л.Г.Однорал**, **Г.Ф.Сидоренко**, техніки штучного осіменіння **Т.М.Самойлик**, **Г.Л.Лукасевич**, завідувача птахофермою **В.О.Мазура**.

Л.Береговенко. Фото П.Цимаховського.

19.04.

Нинішньої весни в КСП "Тернівське" завершили будівництво просторого ангара для автомашин (див. фото). Тепер при необхідності зимою майже всю наявну автомобільну техніку можна поставити під накриття.

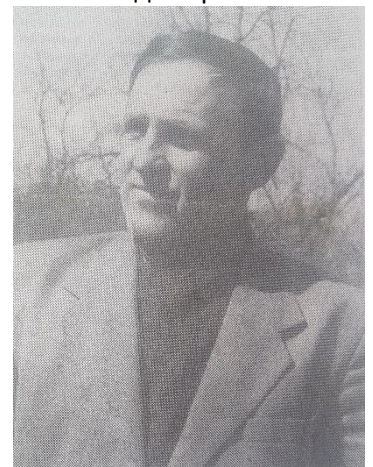
26.04.

Знову, як і багато років підряд першим у КСП "Тернівське" підготував і

виводить в поле свій бурякосівальний агрегат досвідчений хлібороб **Василь Петрович Пуля**.

Єдине, що перешкоджає йому зараз працювати в повну силу – затишна негода, а буряки, як відомо, культура вибаглива. Та з настанням тепла, він включиться у сівбу цукристих, працюватиме не покладаючи рук, бо це йому притаманне.

На фото: В.П.Пуля, фото П.Цимаховського.

23.08. Вагомий внесок кожного.

Вже у всіх господарствах району жнива завершилися. У КСП "Тернівське", яке очолює **П.С.Семенець** теж хлібороби потрудилися сумлінно.

Загін №1 намотив 32104 центнери зерна, загін №2 – 19576. Найбільше хліба намотив комбайнер тракторної бригади №1 **Василь Петрович Мисник**, із помічником **Миколою Дмитровичем Пасенком**. На їхньому рахунку 7800 центнерів зерна. Слід відзначити роботу хліборобів **Івана Ілліча Рарія**, **Василя Володимировича Панасенка** та помічників **Богдана Миколайовича Коваля**, **Павла Петровича Власенка**. Вони намотили 6800 і 6900 тонн зерна.

У тракторній бригаді №2 успішно жнивували хлібороби **Віктор Анатолійович Чабан**, **Олександр Васильович Черняхів** та їхні помічники **Геннадій Олександрович Кочетов**, **Олександр Васильович Степанов**. Своїми "Нивами" (до речі, у господарстві жнивуть тільки "Ниви") вони намотили 6400

і 4900 центнерів зерна.

Старанно працювали й механізатори на відвезенні соломи від комбайнів. Це **Олег Васильович Гусак**, **Валентин Іванович Рарій**, пенсіонер **Олександр Йосипович Сугар**, **Олег Анатолійович Чабан**, **Володимир Петрович Шафаренко**. Добросовісно потрудилися і водії **Іван Іванович Руденко**, який перевіз від комбайна на тік 10000 центнерів зерна, **Олександр Миколайович Титаренко** – 8127, **Олександр Анатолійович Носіков** – 6842.

Наполегливістю відзначилися жаткарі **Григорій Іванович Сьора**, **Сергій Іванович Рарій**, які виконали сезонне завдання, а **Юрій Іванович Лупало** – перевиконав. При плані 300 гектарів скошив 383. Безперебійну роботу тракторних бригад забезпечували водії на обслуговуванні – **Володимир Іванович Сента**, **Олександр Анатолійович Пацай**, **Сергій Миколайович Пасенко**, **Григорій Іванович Однорал**. Чітку роботу автопарку

налагодив завгар **Микола Дмитрович Чабан**. Слід відзначити бригадира тракторної бригади №1 **Михайла Васильовича Черняхова**, бригадира тракторної бригади №2 **Анатолія Івановича Морозова**, бригадирів рілних бригад **Ольги Григорівни Журавель**, **Володимира Миколайовича Мойсєєва**, механіка-наладника **Василя Григоровича Гусака**, помічників по механізації **Андрія Олександровича Штанька**, **Миколи Володимировича Шафаренка**, зварювальників **Олександра Анатолійовича Пиріжка**, **Дмитра Михайловича Екала**, інженерів **Миколу Івановича Шевченка**, **Костянтина Леонідовича Гаврилюка**, **Володимира Григоровича Шостаку**, агронома **Петра Івановича Короля**, головного агронома, заступника голови господарства **Петра Володимировича Суховенка**. Завдяки їм та іншим спеціалістам робота у КСП організована чітко.

Належну увагу слід віддати і кухарям обох тракторних бригад **Ользі Вікторівні Гусак**, **Ларисі Іванівні Сьорі**, **Раїсі Петрівні Вовк**, **Тетяні Вікторівні Морозовій**, **Ользі Олександрівні Стеблині**, які під час жнив забезпечують триразове харчування трудівників.

Відзначились сумлінням і працівники току. Добре налагоджено облік по оприбуткуванню зерна. Вела цю роботу вагар **Валентина Василівна Горбенко**.

Також добрі слова адресовані школярам, які трудилися на току під час літніх канікул. Це **Сергій Мамалига**, **Марина Рак**, **Майя Скрипніченко**, **Світлана Мамалига**, **Сергій Футько**, **Олександр Годунов**, **Оксана Чижова**, **Тетяна Кейбало**. На них теж покладено відповідальну справу – навантажування, перелопачування зерна, підмітання території. Особливої уваги заслуговують пенсіонери **Валентина Кузьміна Мазура**, **Галина Василівна Ткаченко**, **Олександра Іванівна Степанова**, **Катерина Тихонівна Сергієнко**. Безперебійну роботу зерноочисного комплексу забезпечив оператор **Сергій Павлович Глушков**. Добрі слова звучать від керівників на адресу молодого водія **Володимира Вікторовича Шиндаренка**, який постійно відвозить зерно у сховища.

Не можна обминути увагою й механізаторів, які зайняті на обробітку ґрунту. Це **Михайло Андрійович Грибко**. На його рахунку більше 400 гектарів. Добре попрацювали механізатори **Василь Петрович Пуля**, **Микола Іванович Степанов**.

На скошуванні зеленої маси відзначився **Василь Петрович Золотухін**. За його плечима чималий досвід. Своїм КСК-100 він зайнятий на косовиці зеленої маси на корм тваринам.

Завершилися жнива. Всі попрацювали на славу. Адже, від того, як хлібороби поставилися до своєї справи, залежить врожайність вирощеного. У "Тернівському" середня урожайність ранніх зернових складає 28 центнерів з гектара, озимої пшениці – 33, гороху – 12, ярого ячменю – 25, озимого ячменю – 22. У цьому році види на врожайність порадували кожного хлібороба. На жаль, погодні умови не дали можливості все те зібрати.

Нелегко доводиться господарювати у нинішніх умовах, але голова правління КСП "Тернівське" **П.С.Семенець**, як і кожен голова, вишукує всі можливості, докладає

максимум зусиль, щоб господарство і село квітло, людям жилося добре, в достатку.

І.Грицик. На фото: передовий екіпаж **В.П.Мисника** і помічника **М.Д.Пасенка**; скиртування на жнивному полі тракторної бригади №1, оператор зерноочисного комплексу **С.П.Глушков**, фото **П.Цимаховського**.

27.08.

Старанно працював на току КСП "Тернівське" під час літніх канікул десятикласник місцевої школи **Сергій Мамалига** (див. фото).

Фото **П.Цимаховського**.

03.09. Штрихи до портретів. Символ визнання і шани.

Негода не стала перешкодою для тернівчан, які дружно зібралися на обжинки минулої неділі. Найтепліші слова подяки адресували керівники місцевого КСП та односельці хліборобам.

- Нинішнього року найкращих успіхів у роботі домогся комбайнер **Василь Петрович Мисник**, - мовив на святі голова колективного сільгосп підприємства **Петро Степанович Семенець**. – Досвідчений і сумлінний

механізатор виборів перше місце серед хліборобів господарства. Вітаємо Вас, Василю Петровичу, з трудовою перемогою, щиро дякуємо за невтомну працю...

Оплески односельців були настільки палкими, що Петрович мимоволі розгубився. Там, у полі, він – господар. Почуває себе впевнено. Під силу будь-яка робота. Труднощі теж не лякається. Ось уже 25 років працює він механізатором. Досвід має великий. Техніку сільськогосподарську добре знає. Щороку В.П.Мисник жниве, заздалегідь підготувавши ретельно зернозбирального комбайна "СК-5". Безвідмовно служить йому "Нива". Цього року намолотив 8 тис. цнт. зерна – найбільше серед механізаторів КСП. Незабаром здиратиме урожай соняшника. Поле віднімає багато сил, особливо у жнива, коли часті дощі (ось як цього року) заважають зібрати вирощений урожай ранніх зернових культур, і водночас дає натхнення для нових творчих успіхів. Після жнив Василь Петрович сідає за кермо колісного трактора., яким перевозить різні сільськогосподарські вантажі, будівельні матеріали і таке інше. Він бездоганний в роботі. Має за це чимало нагород від правління КСП.

- Наполегливо працював поруч із Василем Петровичем весь збиральний екіпаж, до складу якого входили помічник комбайнера **Микола Дмитрович Пасенко**, механізатор **Олег Васильович Гусак**, - каже Петро Степанович. – Низький уклін Вам за труд самовідданий і чесний.

З роками праця хлібороба стає дедалі важчою. Техніка виходить з ладу, а нову придбати не має за що, навантаження на один комбайн збільшується, сільгосппродукція не ціниться як слід, тож грошей у господарстві немає, щоб вчасно розрахуватися із трудівниками. Однак справжні хлібороби, такі як В.П.Мисник, які сповна віддані обраній професії, на труднощі не зважають, бо мають у серці палку любов до землі, що передалася у спадок від хліборобської родини. Батьки його все життя у місцевому колгоспі працювали, три сестри, які живуть у Тернівці – також, дочка **Василя Петровича та Тетяни Іванівни – Людмила**, після закінчення технікуму тут же, у рідному селі трудиться, син **Олександр**, восьмикласник, бажає піти батьковою стежкою.

Коли на обжинках вручали Василю Петровичу квіти і подарунок, щедро сипалися оплески односельців – символ визнання і шани.

с. Тернівка.

17.09. Механізатор тракторної бригади №1 колективного сільськогосподарського підприємства "Тернівське" **Михайло Андрійович Грибко** працює на тракторі Т-150. Виконує різні роботи. Відзначився сумлінністю, готуючи ґрунт до сівби озимих.

"Колос" 1998 рік.

25.02.

На ремонті причіпних сільськогосподарських знарядь призначених для обробітку ґрунту у тракторній бригаді №2 КСП "Тернівське" стараннями і наполегливістю відзначаються слюсарі **П.В.Вовк, С.І.Самохатній і Г.О.Кочетов**.

Понад 130 борін, 7 культиваторів суцільного обробітку, декілька зчіпок є на рахунок цієї трійки.

На фото: П.В.Рак, С.І.Самохатній, Г.О.Кочетов за

роботою. Фото П.Цимаховського.

04.03. Крок до нарощування поголів'я.

На відміну від господарств району, де довелося побувати, у КСП "Тернівське" звітні збори пройшли продумано, чітко, організовано. За традицією їм передували збори на кожній виробничій одиниці. На них трудівники вирішували різні питання.

Тож у звітній доповіді голова правління **П.С.Семенець** стисло проаналізував стан справ у галузі рослинництва і тваринництва. Не на повну силу працювали торік тракторно-рілнічні бригади. Хоч і виростили непогані врожаї зернових, валовий збір яких склав 7107 тонн або 103,8 відсотка, однак виробництво соняшнику склав 89 відсотка, цукрових буряків 86 відсотків. Відповідно трудівники недоотримали значну кількість коштів. Тому господарство не в змозі розрахуватися за придбання насіння, паливно-мастильних матеріалів, запчастин, видавати заробітну плату.

- У нинішньому році, - наголосив Петро Степанович, - і рілникам, і механізаторам слід серйозно дбати про підвищення урожайності.

У своїй доповіді голова правління П.С.Семенець коротко зупинився на аналізі справ у галузі тваринництва. На молочно-товарних фермах утримується 776 голів ВРХ, в тому числі 400 корів. На кожну фуражну корову тут отримали 1249 кілограмів молока. Виробили його протягом року 585 тонн. Набагато зменшився падіж молодняка, що дало можливість наростити поголів'я. Це перші кроки правління КСП "Тернівське" до покращання роботи цієї галузі. Протягом року, маючи поголів'я, реалізуючи м'ясо є можливість розрахуватися з боргами по заробітній платі, податках, електроенергії та інше. Окрім цього, збільшення кількості худоби дає можливість забезпечити людей роботою, підвищити родючість кожного гектара землі. Бо це ще й органічні добрива.

Створили у КСП "Тернівське" і племінні ферми по вирощуванню гусей, курей і свиней.

Утримується тут 474 голови свиней, 7345 голів птиці. Особливу увагу звернули на розведення гусей. Ця птиця невибаглива, витривала і дуже вигідна. Торік КСП одержало 125 тисяч штук яєць. Гусячі яйця здавали на інкубацію. Мали молодняк, а решту реалізовували населенню, від чого теж прибуток. У цьому році також планують у господарстві нарощувати поголів'я птиці.

Виробництву свинини теж приділяють чималу увагу. На племпідприємстві закупили племінних свиней і вже одержали молодняк – 20 голів. Протягом року КСП виробило і реалізувало 130 тонн м'яса. Рентабельність господарювання складає 18,7 відсотка.

Особлива увага зверталась на те, що слід розширити площу пасовищ. У нинішньому році планують збільшити їх до 260 гектарів, що дасть можливість з весни і до осені випасати худобу. А це значно здешевить продукцію тваринництва, підвищить продуктивність тварин.

У обговоренні звітної доповіді та звіту ревізійної комісії взяли участь участковий агроном **П.В.Суховенко**, головний зоотехнік **В.І.Вендюк**, бригадир тракторної бригади №1 **М.В.Черняхов**, завідувача молочнотоварною фермою №1 **Г.Л.Берегеля**, завідувача дитячим садком **О.Я.Щербина**, вчитель Тернівської школи **В.Ф.Кушнір**. У

своїх виступах спеціалісти дали аналіз діяльності кожної виробничої одиниці, висловили справедливую критику на адресу порушників дисципліни.

Роботу правління КСП "Тернівське" визнано задовільною, звіт ревізійної комісії затверджено.

Також на зборах було створено комісію з питань реорганізації господарства та розпаювання земель, майна.

На зборах був присутній і виступав голова райдержадміністрації **О.В.Мартинюк**. Відповіді на запитання дала також начальник районного відділу Пенсійного фонду України **С.М.Вовнянко**.

І.Миколаєнко, с. Тернівка.

11.03.

На знімку: трактористи тракторної бригади №2 КСП "Тернівське" **І.М.Голубнюк** і **М.М.Шафаренко** самостійно, старанно і вміло відновили причіпні знаряддя до свого потужного трактора К-700.

Фото П.Цимаховського.

27.06. Репортаж. Заготівля кормів триває.

Щороку у КСП "Тернівське", яке очолює **П.С.Семенець**, трудівники дбають про корми, адже з цього починається тваринництво. Якщо вдосталь заготовлено кормів, то тварини будуть ситі, і надої будуть високими, і прирости живої ваги вагомими. Крім того, що тварини споживають вдосталь різних кормів, вони ще й залишаються і на наступний рік. Якщо в окремих господарствах ледве вистачає до весни, то тут лишилось 200 тонн сіна і до 1000 тонн силосу і сінажу, з минулого року. У нинішньому заготовили ще 200 тонн, а також 1290 тонн раннього силосу. Для цього у господарстві відведено 450 гектарів під багаторічні трави. Тут же косять трави і на корм худобі. До речі, вся вона випасається на культурних і природних пасовищах. Всього 600 голів, 400 корів і 200 телиць, крім телят місячного віку є у КСП.

Особливу вдячність голова правління висловлює механізатору **Василію Петровичу Золотухіну** (див. фото), який був задіяний на косовиці багаторічних трав, що закладалися у сховище, як ранній силос, а також на згодовування тваринам. Василь Петрович має право на заслужений

відпочинок по виробленню механізаторського стажу, однак продовжує працювати. На цій же ділянці роботи відзначився й **Анатолій Пилипович Олефіренко**.

На косовиці сіна відзначився **Григорій Іванович Сьора**. Він скосив 100 гектарів багаторічних трав, перевертав його, щоб швидше підсохло. Копнували сіно **Михайло Петрович Хрипта** і **Василь Данилович Степанов**.

На заготівлі сіна відзначились і водії. Перевозили його молоді хлопці **Микола Анатолійович Пуля** і **Олександр Васильович Пуля** (див. фото), а також досвідчений водій **Анатолій Федорович Носіков**, який майже 30 років наполегливо працює у колективі автогаража. **Анатолій Михайлович Чернецький**, **Олександр Миколайович Титаренко**, **Іван Іванович Руденко**, **Сергій Іванович Козицький**, **Микола Олександрович Мазура**, **Володимир**

Вікторович Шиндаренко, **Сергій Володимирович Заїка** швидко й організовано перевозили ранній силос.

Слід відзначити й механізаторів, які працювали на навантажуванні кормів. Це **Олександр Іванович Чабан**, **Олександр Іванович Пасенко**, **Микола Павлович Мазура**. А **Сергій Олександрович Наточій** вправно керував стогометом. Скиртування у КСП "Тернівське" пройшло швидко й організовано. Використовуючи кожен погожу днину, тут були задіяні керівники і спеціалісти господарства, працівники всіх виробничих одиниць.

Налагоджене в полі й технічне обслуговування агрегатів. Забезпечують його **Володимир Олександрович Мазура**, **Микола Ярославович Теслюк**, **Олександр Олександрович Стеценко**, **Григорій Іванович Однорал**.

Великих зусиль для того, щоб робота була безперебійною, докладають виконуючий обов'язки головного інженера **Микола Іванович Шевченко**, механік **Ярослав Іванович Романчук**, бригадири тракторних бригад **Михайло Васильович Черняхов**, **Костянтин Леонідович Гаврилюк**, організовував роботу автопарку завідуючий гаражем **Микола Дмитрович Чабан**. Було розроблено й стимули. За виконану нормозміну трудівники одержать 10 кілограмів зерна, обслуговуючий персонал – 7 кілограмів.

Заготівля кормів, так само, як і жнива, догляд за посівами, дуже відповідальна справа. Тому й спрямовують у КСП "Тернівське" всі зусилля механізаторів, рільників, водіїв, керівників та спеціалістів на успішне її проведення.

І.Миколаєнко. Фото П.Цимаховського.

01.07. Спільними зусиллями.

Жнива – найвідповідальніша пора для хлібороба. Але цьому передують цілий ряд інших робіт – ремонт техніки, підготовка ґрунту, сівба, догляд за посівами і, нарешті, жнива. Тож напруга у КСП "Тернівське" триває постійно. Трудівники господарства докладають максимум зусиль для того, щоб виростити гарний врожай. Всього у "Тернівському" підготовлено 730 гектарів під озимі, завершили оранку парів на 610 гектарах. Догляд за паровими площами здійснюють механізатори **Григорій Іванович Сьора**, **Михайло Андрійович Грибко**, **Богдан Миколайович Коваль**, **Юрій Васильович Попович**, **Олександр Йосипович Сугар**, **Василь Данилович Степанов**, **Василь Афанасійович Вовк**, **Віктор Володимирович Рижиков**.

Посіяли у господарстві 250 гектарів цукрових буряків, 600 – соняшнику, 550 – кукурудзи.

Василь Петрович Пуля здійснив перше підживлення цукристих на площі 130 гектарів і перший обробіток. Це сумлінний і добросовісний хлібороб. Про його родину у селі кажуть тільки гарні слова. Шанують і поважають В.П.Пулю у колективі.

Валентин Іванович Рарій, **Микола Іванович Степанов**, **Володимир Федорович Бузак** посіяли 350 гектарів кукурудзи і 300 гектарів соняшнику. А тепер ведуть догляд за цими культурами. Відзначились на

сівбі і догляді соняшнику, кукурудзи, на культивуванні

Володимир Петрович Шафаренко, **Григорій Леонтійович Кейбало**, **Володимир Миколайович Бригунець**, на вирощуванні цукрових буряків **Іван Антонович Екало**.

У дві зміни здійснювався і міжрядний обробіток просапних культур. На цій ділянці роботи сумлінно працюють **Петро Іванович Руденко**, **Сергій Іванович Рарій**, **Валентин Іванович Рарій**.

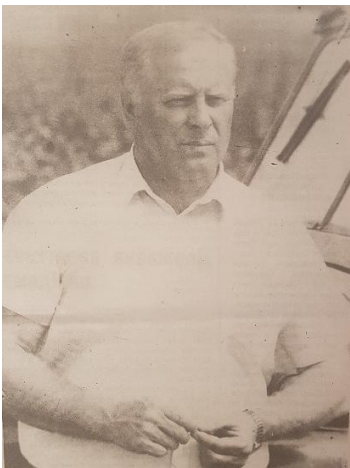
Належне слід віддати і механізаторам **Василю Даниловичу Степанову**, який вносив гербіциди на 200-гектарній площі кукурудзи. Всього гербіциди внесено на 345 гектарів. Воду підвозив **Олександр Йосипович Сугар**.

Добре потрудилися і рілничі бригади, які очолюють **Ольга Григорівна Журавель** і **Ольга Олександрівна Стеблина**. Старанно доглядали плантації цукрових буряків, соняшнику рілнички **Катерина Филімонівна Мазура**, **Валентина Григорівна Пасенко**, **Ольга Василівна Кармазін**, **Тетяна Іванівна Данильченко**, **Ганна Михайлівна Шафаренко**, **Наталя Павлівна Крижанівська**. **Валентина Павлівна Мамонтова**, пенсіонерки – **Анастасія Федотівна Степанова**, **Валентина Кузьмівна Мазура**, **Галина Василівна Ткаченко**. Дружно відгукнулися жителі села на прохання правління місцевого господарства допомогти вчасно сформувати густоту рослин цукрових буряків, соняшнику. Провести боротьбу з бур'янами.

Керівники та спеціалісти господарства – бригадири тракторних бригад **Михайло Васильович Черняхів** і **Костянтин Леонідович Гаврилюк**, помічник бригадира тракторної бригади **Андрій Олександрович Штанько**, агроном-насінневод **Петро Іванович Король**, агроном-хімік **Олег Романович Щира**, помічник по механізації **Микола Володимирович Шафаренко** чітко організовують польові роботи в господарстві, дбають про трудову дисципліну в колективах, створюють необхідні умови праці для трудівників.

У КСП "Тернівське" створено загони по ремонту комбайнів, який наближається до завершення. Через кілька днів "Ниви" вийдуть в поле.

І.Грицик, на фото: механізатор тракторної бригади №1 Григорій Іванович Сьора; його трактор в роботі; тракторист тракторної бригади №2 Григорій Леонтійович Кейбало. Фото П.Цимаховського.

04.07. Мудрий, дбайливий господар.

Живемо ми, оцінюючи особистість людини лише в роки її круглих дат, забуваючи, що справжнім мірилом її ділових і моральних якостей є щоденні справи, над якими вона працює впродовж свого життя, що не обов'язково чекати, коли комусь виповняться 40, 50 чи 60, бо кожен день людини вартий того, аби про нього розповісти.

І все ж, традиції живучі і сторінки життєвого шляху теж. І що ж було на цьому шляху? Всього. І будні – їх переважна більшість, і свята – їх не так рясно. Але саме вони дають підстави зробити висновок чи не дарма прижити життя.

Трудовий шлях **Петра Степановича Семенця** розпочався з механізатора у колгоспі імені Жданова. Згодом вступив до Уманського сільськогосподарського інституту. Додому повернувся вченим агрономом. А 15 років тому очолив колгосп імені Литвинова, нині КСП "Тернівське". За ці роки він встиг чимало зробити для села. Прокладено асфальтівку, водопровід, благоустроєно території ферм, тракторних бригад, авто гаража, побудовано ангар для автомобілів, зерносховище, лікарню. Діють у селі переробні цехи: макаронний, крупорушка, олійня, пекарня, реконструйовано й млин. Є у селі гуртожиток, багато років працює колгоспний магазин. Молоді сім'ї будують добротні будинки. І допомогу їм у цьому надає КСП – за 50 відсотків вартості виділяє будівельні матеріали та інше.

На утриманні КСП знаходяться дитячий садок, Будинок культури. Допомагає й школі.

Кожному відомо, що нелегко бути керівником сільськогосподарського підприємства. Але як би скрутно не було вишукує Петро Степанович шляхи виходу із скрути. І селянам назустріч завжди йде. Хоч в колгоспній касі немає коштів, він знайде їх і допоможе людині. Дбають у КСП "Тернівське" не тільки про рослинництво, а й про тваринництво. Мають добрі врожаї зернових і технічних культур, відновлюють поголів'я тварин, відроджують роботу птахоферми.

Та хіба нарікатимуть люди на такого господаря? Особливо ж задоволені пенсіонери, ветерани війни. Тут вони не зайві, а оточені увагою і шаною. Кожному з них КСП видає м'ясо, крупи, цукор, борошно, олію тощо. І вони завжди готові допомогти господарству.

Щорічно на звітних зборах трудівники затверджують програму про соціальний захист селян. Тим, хто йде на пенсію, відзначає весілля, новосілля, господарство виділяє подарунки, зерно, премії та інше. Всім членам КСП обробляє земельні присадибні ділянки.

До всього доходять руки голови правління, за все дбає і переживає. Не помітив, як діти стали дорослими. Син **Олександр** здобуває освіту агронома, а донька **Інна** – бухгалтера в Уманській сільськогосподарській академії. Та й дружина **Алла Миколаївна** теж кваліфікований спеціаліст з розумінням сприймає чоловікові проблеми у КСП, а домашні більше бере на свої плечі.

Не зраджує П.С.Семенець своїй совісті, не поступається принципами. Він прагне господарювати з людьми і для людей – і віддає цьому свій талант організатора, знання аграрія, вкладає свою душу в роботу.

П.С.Семенець має ще багато хороших задумів і планує втілити їх в життя. Робить все можливе для того, щоб у селі залишалася молодь, щоб село розквітало й оновлювалося, щоб поліпшувався добробут кожної родини.

І.Грицик, фото П.Цимаховського.

11.07. 1.

На підготовці парових площ у тракторній бригаді №2 КСП "Тернівське" старанням і наполегливістю відзначається досвідчений тракторист **Василь Афанасійович Вовк**. Гусеничним трактором Т-150 на обробітку ґрунту він щоденно виконує доведене завдання на 110-140 відсотків.

На фото: В.А.Вовк, фото П.Цимаховського.

2.Вісті з КСП "Тернівське".

Літо – пора відпочинку, пора, коли треба набиратися сил, енергії від самої матінки-природи. Саме це й роблять діти у літню пору. І набираються вони здоров'я у оздоровчому таборі "Бригантина". 15 дітей із села Тернівка побували вже на відпочинку у першій зміні, ще 8 відпочивають зараз, тобто в другій зміні. Голова профкому КСП "Тернівське" **В.К.Степанова** потурбувалася про те, щоб хлопчики й дівчатка оздоровилися, як належить, у

наймальовничішому куточку Новоархангельщини.

Половину витрат господарство взяло на себе. Розрахувалось із оздоровчим табором продуктами харчування. А решту 50 відсотків взяли на себе профспілка і батьки.

3.3 турботою про пенсіонерів.

Не обділені турботою і пенсіонери, ветерани війни, солдатські вдови. Вже стало традицією на свята їм виділяти продуктові подарунки – крупи, цукор, олію, м'ясо, борошно та інші продукти харчування. Особливою увагою ця категорія людей оточена 9 травня. Біля пам'ятника загиблим воїнам-землякам відбувається урочистий мітинг, святковий концерт. Всім ветеранам війни, солдатським вдовам, афганцям (всього 56 чоловік) у цей день попід хати розвозили солдатські пайки. Також щорічно пенсіонерам виділяють аванс – по 2 центнери зерна з нового врожаю.

4.Діє макаронний цех.

Днями у КСП "Тернівське" запрацювало обладнання по виготовленню макаронних виробів. Поки-що обладнання встановлено у приміщенні колгоспної пекарні. Незабаром тут завершать реконструкцію одного з приміщень, де буде розміщуватись макаронний цех.

Все обладнання пройшло своє випробовування на виготовлення з борошна продукції чотирьох видів: макарони, вермішель, лапша, ракушки. Працюють тут **Олександр Михайлович Чабан та Інна Василівна Власенко**. Своєю продукцією вони забезпечуватимуть колгоспні їдальні, дитячий садок, школу, а також сільчан.

18.07. Іскра культурного вогнища.

Село... Його центральною вулицею сірою стрічкою в'ється асфальтівка. А по обидва боки міцно "вкорінилися" добротні будинки його мешканців. У кожному подвір'ї дбайливі господарі насаджували фруктові дерева і щороку їхні будинки тонуть у буйній зелені. В центрі села – чудовий парк. Могутні клени, тополі в тузі схилилися над могилами сільчан, загиблих в роки Великої Вітчизняної війни у боротьбі з фашистами, нашіптуючи Невідомому солдаткові сумну пісню пам'яті і скорботи. А серед зелені лип і каштанів – школа. Поруч – адміністративне приміщення контори колгоспу, Будинок культури, дитячий садок, колгоспний магазин. Це сьогоднішнє село. Важко йому виживати нині у складних економічних умовах. Однак, кому не байдужа доля села, його майбутнє, той турбується про те, щоб воно жило, і не тільки, а й оновлювалося, розвивалося, розквітало.

Правління КСП "Тернівське" також дбає про те, щоб у селі залишалася молодь, поліпшувався добробут кожної родини. А якщо люди не залишатимуть свого села, то й відпочинок у них повинен бути культурним, цікавим. Адже, якби важко людина не працювала, а її душа прагне відпочинку. Кому до вподоби пісня, кому – кінофільм, гра в футбол, читання книги, вишивання, різьба по дереву та багато іншого. Людські захоплення не мають меж.

КСП "Тернівське" три роки тому взяло на утримання Будинок культури, адже це єдине місце у селі, де молодь має можливість відпочивати, цікаво провести своє дозвілля, розвивати свій талант, здібності, уміння. Цікаві люди є в кожному селі. Тож Тернівка не виняток. Тут теж живуть талановиті люди, які гарно співають, танцюють, читають гумор, малюють, вишивають. Усіх їх об'єднує уміння цінувати все прекрасне, що нас оточує, дарувати його іншим.

Жодне календарне свято, обжинки, жнива та інші події не проходять просто так. Обов'язково тут готують концерти, вогники, вистави, КВВ, двічі на тиждень – дискотека. На Новорічне свято, Різдво агітбригада, яка тут постійно діє, із щедрівками, колядками, вітаннями відвідує колектив кожної виробничої ділянки. А в новорічну ніч на сільчан чекає карнавал. Під час жнив агітбригада із концертами виїжджає у поле, на тік, в автогараж, тракторні бригади. Щороку цікаво й урочисто тернівчани відзначають свято Перемоги. Урочистий мітинг, факельний похід, концерт – все це захоплююче і незабутнє. До кожної події є спеціально розроблені сценарії. Частина їх – із додаткової літератури, методичних розробок, а частина – складається самими працівниками Будинку культури. І досить вдало. Зіграли й чимало вистав, п'єс, інсценізацій.

Діють у Тернівському Будинку культури й різні гуртки: духовий, естрадний (дорослий і дитячий), танцювальний, драматичний, вокальний, художнього читання. Керівниками цих гуртків є директор Будинку культури **Віктор Васильович Степанов**, художній керівник і керівник духового оркестру **Павло Петрович Власенко**, акомпаніатор і керівник естрадного гуртка **Микола Дмитрович Пасенко**. Створено й хор, якому 33 роки тому було присвоєно звання "Народний". Готуючись до концертів, працівники культури залучають і дорослих, і дітей. І вони охоче погоджуються. Є тут 17 постійних учасників, в основному молоді, віком до 30 років. Зокрема, активні учасники **Сергій Мазура, Володимир Шостак, Леся Рябошапко, Володимир Скоморох, Олександр Пуля, Світлана Поліщук, Ірина Степанова, Оксана Іванкова, Майя Скрипніченко, Вікторія Лукасевич, Людмила Пирфіцька, Вікторія Черняхова та Ігор Кушнір** (наймолодший учасник художньої самодіяльності). Особливо сільчани захоплюються виступами **Миколи Пасенка**, який вдало читає гумор, **Майї Скрипніченко, Володимира Скомороха, Ігоря Кушніра**, які зачарували тернівчан своїми мелодійними голосами, **Валерія Кушніра**, який щоразу майстерно виконує роль ведучого.

Є в Будинку культури й костюми, танцювальні – українські, російські, молдавські, для хористів, костюми для вокального співу, вокально-інструментального ансамблю, духового оркестру, дитячі костюми. мають й музичні інструменти – духові й вокально-інструментальні. Однак вони потребують поновлення, адже експлуатуються більше 10 років. Потребують поновлення клавішні інструменти, динаміки та інше. Господарство щороку допомагає всім необхідним для проведення біжучих ремонтів та інших робіт. Працівники культури **П.П.Власенко та М.Д.Пасенко** теж своєю посильною працею допомагають господарству, під час жнив працюють помічниками комбайнерів.

Тернівський будинок культури – один з кращих в районі. Не таємниця, що останнім часом вогник культури в Україні згасає, особливо в невеличких селах. На неї просто не звертають увагу, не дбають про культурне виховання молоді. Однак окремі голови КСП турбуються про те, щоб цей вогник не згас, щоб не втратити багаторічне духовне надбання. Адже будувати важче, ніж знищувати.

Коли вогник культури "горить" у селі, це означає, що традиції предків не зникнуть, що молодь і надалі буде зайнята цікавою і корисною справою, культурно відпочиватиме. Для тих, хто бажає позмагатися, тут є теніс, більярд. Охочих пограти також вистачає.

Тож нехай ця іскорка горить і не згасає.

І.Грицик.

05.08. Гармонійне поєднання.

Приміщення дошкільного виховного закладу "Дзвіночок", що в селі Тернівці, не типові. Зручностей таких як у сучасних дитячих садках немає. Але малюкам тут живеться не гірше. І це дуже важливо. Дошкільна установа знаходиться на повному утриманні КСП "Тернівське", яке очолює **П.С.Семенець**, тому всі проблеми, які тут виникають, вирішує правління господарства.

На даний час в установі проведені поточні ремонти, які здійснювала колгоспна бригада. У приміщенні побілено. Пофарбовано вікна, двері, покладено підлогу, проведено ремонт опалювальної системи. Всіма матеріалами, необхідними для ремонту, дитсадок забезпечує КСП "Тернівське". З метою економії палива у закладі користуються пічним опаленням. Дві групи дітей – молодшо-середня і старшо-підготовча мешкають взимку у двох кімнатах. Таким чином обігрівається дві кімнати. І дітям зручно й тепло, і вугілля не витрачається для обігрівання всього приміщення.

Всього у селі налічується 65 дітей дошкільного віку. Відвідує заклад значно менше. Причина: батьки не можуть розрахуватися з дитсадком за перебування у ньому дітей. Для дітей колгоспників плата 25 копійок в день. Якщо один із батьків колгоспник – 30 копійок, якщо хтось із батьків працює на підприємстві, а другий не працює – 70 копійок, якщо обоє ніде не працюють – 1 гривня.

"Дзвіночок" забезпечений твердим і м'яким інвентарем. Постійно збагачується методичною літературою. Частина її поставляє районний відділ освіти, окремі видання купують і обов'язково передплачують журнал "Дошкільне виховання". Навчальна і виховна частини постійно змінюються, удосконалюються, вводиться щось нове, цікавіше. Саме про це педагоги й дізнаються з додаткової літератури. Але заняття з ігровими прийомами завжди були цікавими і ефективними. Широко використовують тут дидактичний і роздатковий

матеріали, сюжетно-рольові ігри. Особливо діти люблять екскурсії в ліс, на виробничі одиниці місцевого господарства та інше, які мають неабиякий пізнавальний характер.

Харчування у дитсадку відмінне. У меню є різні каші, молоко, м'ясо, овочеві салати та інше. Усіма цими продуктами заклад забезпечує КСП "Тернівське". На Підвисоцькому консервному заводі закупляють консервацію, кваснину для дитсадку, від сельчан – овочі. Свіжий хліб завозять із колгоспної пекарні.

Працює у "Дзвіночку" дружний, згуртований колектив, який очолює **Ольга Яківна Щербина**. Вже більше 15 років після закінчення Уманського педагогічного училища вихователем працює **Тетяна Миколаївна Мазура**, яка дає хлопчикам і дівчаткам початкові знання з різних наук. Чистоту і затишок допомагають підтримувати помічники вихователя **Людмила Богданівна Розводовська**, **Тетяна Вікторівна Панасенко**. А смачні страви дошкільнятам готує кухар **Наталя Володимирівна Деменчук**.

Особливе значення у дитсадку приділяється народним звичаям і обрядам. Створено куточок "Берегиня", де зібрані різні речі, якими колись користувалися наші бабусі, вишиванки, посуд та інше. Це дає можливість ознайомити дітей з побутом наших предків. **І. Миколаєнко, с. Тернівка.**

07.11. 3 притаманним сумлінням.

У колективному сільськогосподарському підприємстві "Тернівське" яке очолює **П.С.Семенець**, наближаються до закінчення осінньої польової роботи. Завершили копання цукрових буряків на 250 гектарній площі, збирають кукурудзу, яка займає майже 300 гектарів. Направляють всі зусилля й на оранку зябу. Щодня в поле виходить по 7 тракторів. Орють городи жителям села.

На копанні цукрових буряків у господарстві особливою сумлінністю відзначились механізатори тракторної бригади №1. Які очолює **Петро Іванович Король**. Викопавши цукристі на своїх полях, допомогли зібрати їх механізаторам тракторної бригади №2.

Найщиріших слів вдячності заслуговують комбайнери **Олег Васильович Гусак**, **Іван Ілліч Рарій**, помічники комбайнерів **Микола Іванович Панасенко**, **Анатолій Федорович Дніпровський**. На скошуванні гички добросовісно трудилися **Василь Петрович Пуля**, **Сергій Іванович Рарій**, **Микола Миколайович Сьора**, **Костянтин Анатолійович Ігошин**. Швидко відвозили цукристі від комбайнів трактористи **Олександр Йосипович Сугар** та **Валентин Іванович Рарій**.

Найбільше солодких коренів навантажили **Василь Володимирович Панасенко** та **Олександр Іванович Дудник**, а найбільше перевезли їх КамАЗами водії **Анатолій Федорович Носіков**, **Микола Анатолійович Пуля**, **Юрій Григорович**

Шаповалов, **Олександр Васильович Пуля**. На перевезенні буряків на Перегонівський цукровий завод також славно потрудилися водії **Володимир Олександрович Мазура**, **Олександр Миколайович Тітаренко**, **Сергій Володимирович Заїка**, **Олександр Олександрович Стеценко**, **Іван Іванович Руденко**, **Олександр Анатолійович Носіков**, **Анатолій Михайлович Чернецький**. Висока відповідальність притаманна бригадіру рілнничої бригади №1 **Ользі Григорівні Журавель**, помічнику бригадира по механізації **Андрію Олександровичу Штаньку**.

У цьому році у "Тернівському" одержали по 170 центнерів з гектара цукрових буряків. Всю вирощену продукцію доставили на завод. Вже на 80 відсотків він розрахувався із господарством цукром.

Триває оранка зябу. Тут добре працюють механізатори **Григорій Іванович Сьора**, **Василь Миколайович Максимук**, **Богдан Миколайович Коваль**, **Петро Іванович Руденко**, **Михайло Андрійович Грибко**, **Володимир Петрович Власенко**. Включилися в оранку й **Василь Петрович Пуля** та **Сергій Іванович Рарій**, **Василь Афанасійович Вовк**, **Іван Максимович Голубнюк**, **Василь Захарук**. Щодня перевиконують доведені норми.

Вже стало традицією в Тернівці перед початком польових робіт розробляти заохочувальні стимули для трудівників. У цьому році також. На копанні цукристих, наприклад, були розроблені такі стимули. За зібрані 25 гектарів екіпаж отримав 19 гривень. Розподілилися вони в такому порядку: комбайнери на копанні і очистці цукристих одержали по 5 гривень, помічники комбайнерів по 3. Механізатори на відвезенні – по 3 гривні. За кожен виораний гектар вище норми кожен механізатор отримав по 1 гривні.

Стимули – річ корисна і вигідна. У господарстві їх усі одержували щодня і цим люди задоволені. Це допомагає підвищити трудову дисципліну, відповідальність за доручену справу.

І.Грицик, на фото: Богдан Миколайович Коваль, один з кращих трактористів КСП "Тернівське", що виконують зяблеву оранку, фото П.Цимаховського.

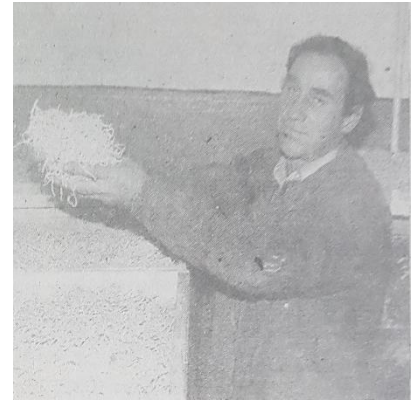
11.11. І хліб, і до хліба.

У кожному господарстві сьогодні створюють олійні, пекарні, млини та інші переробні цехи, щоб сільчанам хоч трохи було зручно, і не так відчували скруту.

У КСП "Тернівське" є млин, крупорушка, олійня, пекарня, а нещодавно було пущено в дію й макаронний цех. Поки що обладнання встановлено у приміщенні колгоспної пекарні. А незабаром цех працюватиме у приміщенні, де зараз закінчується реконструкція.

Все обладнання випробували на виготовлення з борошна продукції чотирьох видів: макарони, вермішель, лапша, ракушки. На даний час, в основному, виготовляють вермішель. Щодня мають по 50 кілограмів (більше поки що немає потреби) цієї продукції. Взагалі обладнання по виготовленню макаронних виробів розраховане на 300 кілограмів готової продукції за зміну.

Виробляють вермішель для сільчан в обмін на борошно (50 на 50), а також забезпечують своєю продукцією колгоспні їдальні, школу, дитсадок. Продають всім бажаючим по ціні 1 гривня за кілограм. Займається цією справою оператор по виготовленню макаронних виробів **Олександр Михайлович Чабан** (див. фото).

Майже три роки тому у Тернівці було відкрито мін-пекарню, якою завідує **Тетяна Іванівна Бузак**. Разом з пекарем **Світланою Василівною Пулею** випікають по 126 хлібин (2 печі) щодня. У гарячу пору, жовтні місяці, наприклад, жінки спекли і реалізували 2452 хлібини. Знову ж таки смачним свіжим хлібом у селі смакують всі, бо доставляють його і в їдальні, і в школу, дитсадок, гуртожиток, а також у магазин, де його можуть придбати всі бажаючі сільчани та пенсіонери в рахунок заборгованої пенсії, вартість однієї паляниці – 1 гривня, а вага її складає 1-1.2 кілограми.

Дякують жителі села правлінню місцевого господарства за пекарню, а жінкам за смачний хліб. І вони справді заслуговують на це. Випікати хліб не легко, іноді він не вдається, іноді напрочуд гарний. Жінки, як чарівниці, чаклюють над ним, все своє вміння, знання і часточку душі вкладають в нього.

- Ми випікаємо хліб за домашнім рецептом, як колись робили це наші бабусі, прабабусі, - каже завідувача пекарнею **Тетяна Іванівна Бузак**.

Крім звичайного хліба, випікають жінки й короваї, булочки, пироги на замовлення до різних свят чи подій у селі. Таких, як весілля, обжинки, День Перемоги та інші. Отже це стало тут доброю традицією.

Діють у селі всі переробні цехи. Мають тернівчани свій хліб, олію, крупи, борошно, макаронні вироби. Не треба їхати десь в інше село чи в райцентр. Тут є все. І цим вони завдячують правлінню місцевого господарства, яке очолює **П.С.Семенець**.

І.Озерна, с. Тернівка.

18.11. Люди – найцінніший скарб.

Щоразу, буваючи в Тернівці, доводиться знайомитися з новими людьми. У кожного – своя біографія, своя доля, своє світосприймання. Тернівчани звикли творити достаток, влаштовувати свята, відзначати різні цікаві події. Керівники і спеціалісти КСП гордяться тим, що у селі, у господарстві живуть такі гарні люди.

- Все, що зроблено в Тернівці – побудовано, реконструйовано, впорядковано, вирощено – то заслуга людей, - з гордістю каже голова правління КСП "Тернівське" **Петро Степанович Семенець**.

Мабуть, ніколи не збідніє це село на працюютих, щедрих, привітних людей, адже ряди досвідчених трудівників поповнюють і молоді. Тепло керівники відгукуються про доярок **Марію Василівну Юрко**, **Валентину Анатоліївну Коваль**, **Марію Федорівну Сьору**, **Зінаїду Василівну Пулю**, телятниць **Валентину Тодосіївну Данильченко**, **Ольгу Іванівну Ісакову**.

Валентина Тодосіївна Данильченко звичайна жінка. Було їй всього 15 років, відразу після закінчення школи пішла працювати в колгосп. Сапала буряки. Згодом створила власну сім'ю. Виховала з чоловіком **Миколою**

Івановичем трьох гарних дітей – **Миколу**, **Ігоря** й **Жанну**. Не помітила, як вирости сини й донька. А коли настав час вирушати їм у самостійне життя, розлетілись у різні міста – Умань, Чернівці, Одесу. Та рідне село, дороги і знайомі місця і краєвиди, батьківське гніздо, назавжди лишаються надійною опорою в житті. Шість років Тодосіївна працювала дояркою. Було це у 60-тих роках. Важко доводилось, адже все виконували вручну: і корів доїли, і корми роздавали, і поїли, і гній видаляли. Тепер все по-іншому, механізовано і набагато легше. Згодом перейшла на птахоферму. 24 роки сумлінно тут трудилася, аж до виходу на пенсію. Хоч і мала право на заслужений відпочинок, та не стала сидіти без діла. Працювала у городній бригаді, а останній рік – телятницею. Із 20-денного віку доглядає 60 телят. Має непогані добові прирости живої ваги молодняка.

- Між людьми веселіше. Біда забувається, - каже Валентина Тодосіївна.

У неї довго хворіла мати, а 14 років тому помер чоловік. Щоб хоч якось забути довгими зимовими вечорами бере жінка в руки голку, нитки, тканину і... вишиває. Це захоплення в неї ще з 15 років. У мами навчилася. Рушники, наволоки, підузорики. І, звичайно ж, квіти. Самі різні. Іноді вишиває, використовуючи український орнамент. Поєднання кольорів, відтінків ніби переплелось з її долею. Вишиває й людям. Просять люди вигантувати весільні рушники та синам, яких проводжають в армію. Вишиваючи, Тодосіївна співає своїх улюблених пісень і влітаються в вишиванки срібні нитки смутку і журби, самотності і болю.

І. Грицик.

21.11. У книзі з'явилися нові імена.

З Днем працівників сільського господарства у колективному сільськогосподарстві "Тернівське" всіх трудівників вітає голова правління **П.С.Семенець**.

За традицією, що склалася в Тернівці, у день професійного свята працівників полів і ферм у книгу трудової слави села щороку заносяться імена кращих хліборобів, рільників, механізаторів, водіїв, тваринників та адміністративних працівників. Започатковано цю добру справу ще в 1966 році. У нинішньому на її сторінках з'явилося ще 14 нових імен. Це **Зінаїда Василівна Пуля, Григорій Іванович Сьора, Іван Васильович Топольницький, Тетяна Іванівна Мисник, Тетяна Петрівна Пасенко, Іван Максимович Мазура, Володимир Петрович Шафаренко, Ілля Максимович Голубнюк, Марія Василівна Юрко, Микола Михайлович Ісаков, пенсіонери Марія Михайлівна Сьора та Іван Іванович Штанько**. А імена **Василя Петровича Пулі і Василя Олександровича Мазури** у книгу трудової слави занесені вдруге. Крім цього, протягом року вони користуватимуться такими пільгами: обробіток городів проводитиметься безкоштовно, надаватимуться послуги підсобними переробними цехами (млин, олійня, крупорушка, макаронний цех) за 50 відсотків вартості. А також їм було вручено одноразову грошову допомогу. В рахунок зарплати всі трудівники придбали продукти харчування (сир, масло, ковбаси). Продовжилось свято змістовним концертом. Особливо сподобалися глядачам виступи школярів **Марини Рак, Оксани Іванкової, Ігоря Кушніра, Майї Скрипніченко**. Дякували присутні за душевні ліричні пісні артистам місцевого Будинку культури **Віктору Степанову, Миколі Пасенку, Володимиру Власенку**. Тепло сприймали глядачі художні номери у виконанні **Володимира Скомороха та Тетяни Богач**.

І.Грицик, с. Тернівка.

28.11.

Зовсім недавно **Валентина Анатоліївна Коваль** розпочала свій трудовий шлях на володимирівській молочнотоварній фермі. Потім переїхала у Тернівку. Відтоді й працює на МТФ №1. Всі ці роки – у числі кращих, бо має найвищі надії.

Чоловік Валентини Анатоліївни, **Богдан Миколайович** теж багато років був доярем. Останнім часом працює на Т-150. Займається оранкою, виконує інші роботи. А взимку, коли поля закриті снігом, йде на ферму, підміняє дружину.

"Колос" 1999 рік.

22.05. Твої люди, Новоархангельщино! Добра криниця невичерпна.

Усмішка і очі **Тетяни Григорівни** випромінюють тепло і спокій. Спілкуєшся з нею і відчуваєш таку жагу до життя і роботи, яку не зустрінеш навіть і в молодих. Кожна хвилина її часу віддається роботі, піклуванню про день завтрашній, про людей. А іноді подумки повертається у край свого дитинства і юності. Там, де тихоплинно несе свої води Синюха, розкинулося мальовниче село Тернівка. Тут росла і мріяла, допомагала мамі на птахофермі поратися, а коли стала старшокласницею, то під час літніх канікул працювала птахаркою, хоча й не мала на меті присвятити себе птаівництву.

Навчаючись у Кіровоградському кооперативному училищі, уявляла себе працівником торгівлі. Подобалася дівчині професія. З повагою до неї ставилися й односельчани, коли переступали поріг закладу торгівлі, де вона працювала по закінченню навчання. Кожного покупця зустрічала привітно і культурно обслуговувала.

Десять років тому життєва дорога привела її у Скалеву. Довелося працювати на різних посадах – касиром, бригадиром рільничої бригади, в місцевому СВК "Вись", завгоспом у школі. А минулого року голова правління кооперативу Людмила Олександрівна Чирка запропонувала **Тетяні Григорівні Гусак** відновити

птахівництво у господарстві, призначила її старшою птахаркою. Після реконструкції фермерського приміщення, взяли молодняк курчат. Дуже старанно його доглядали, в раціон вводили найрізноманітніші корми і навіть ряску, яка найбагатша білками. Птиця виросла продуктивною. Частину її реалізовано населенню, сформовано і стадо несучок – 2,5 тисячі голів. Яйця відправляють на інкубацію в сусідній район, а молодняк птиці Тетяна Григорівна доставляє і продає трудівникам кооперативу по доступній ціні – 50 копійок за курча. Мають намір розширити ферму до 20 тисяч голів птиці. Молодняк братимуть тільки від інкубації яєць з своєї ферми.

Нині Тетяна Григорівна разом з своїми колегами Тетяною Іванівною Атлягузовою, Андрієм Андрійовичем Юрійчуком готується до приймання курчат.

Фото П.Цимаховського.

07.08. Штрихи до портретів. Зворушливі слова ювіляру.

Оселя **Степанових** дзвеніла у той день веселим сміхом, гостинно зустрічала гостей – господареві **Василію Даниловичу** виповнилося 60 років. Вся родина, керівники та спеціалісти місцевого господарства, механізатори, односельці зібралися, аби привітати ювіляра.

- Низький уклін Вам за багаторічну і справді самовіддану працю, - каже голова КСП "Тернівське" **Петро Степанович Семенець**. – Хай доля посилає Вам щастя, здоров'я, радість від дітей та онуків, шану від односельців.

Заслужив Данилович самих найкращих слів похвали. Понад 40 років трудиться у рідному селі. Від батька, знатного хлібороба **Данила Микитовича**, перейняв у спадок любов до землі, до техніки. Всі ці літа сповна віддавався роботі. Свідчення цьому – численні нагороди. Їх зберігає свято, хоча ніколи через притаманну йому скромність, не хвалиться нікому. Майже 21 рік працює **В.Д.Степанов** на гусеничному тракторі. В селі, особливо механізатори, знають, що це найскладніша техніка, що робота, яку на цьому тракторі доводиться виконувати, найважча. Та не нарікав на це Данилович: сів, орав, здійснював міжрядний обробіток. І все – на совість.

- Серед нас ти був найкращим сіячем. Посіяне тобою зерно давало дружні сходи, - кажуть механізатори тракторної бригади, де працює В.Д.Степанов. – та шанували ми тебе не тільки за рідкісну трудолюбивість, а за веселу вдачу, невичерпну людяність і доброту. Навіть будучи керівником ти з повагою ставився до хліборобів.

У свій час Данилович закінчив сільськогосподарський технікум, працював бригадиром тракторної бригади, механіком господарства. Бездоганно виконував свої обов'язки, однак механізаторська справа, як виявилось, була найбільше до душі.

- Хай щастить тобі, чоловіче, у подальшому житті, - тільки й спромоглася сказати дружина, **Анастасія Федотівна** – завжди моторна, життєрадісна, говірлива жінка тепер стояла серед гостей, і, не втримавшись, плакала з радості: скільки людей зібралося, скільки зворушливих слів шлють на адресу її чоловіка, бо шанують його у Тернівці. Так багато вдячних слів берегла для свого Даниловича з такої нагоди, а в цей момент, як пташки, розлетілися. А сказати хотіла багато. Сорок літ у парі, як один день прожили – гарно, мирно, щасливо. Хату побудували, дітей виростили...

- Тату, рідний наш, дорогий, - тремтить від радісної бентеги голос у сина **Віктора**. – Ми вдячні вам за все у житті, що росли чесними, привітними, що до роботи привчали, що людей вчили шанувати. Дай Боже Вам довгого віку.

Віктор з дружиною та дітьми у Тернівці живе. Працює директором Будинку культури. **Вася** з сім'єю мешкає в Новоархангельську. Батьки обом синам хати допомогли збудувати. Гарно і дружно живуть діти і це найбільша радість для Степанових.

Онуки – **Женя, Інна, Саша, Владислав** вручили дідусеві квіти, подарунки. У їх дитячих обіймах висловлена палка любов до дідуса Васи. Він у них душі не чає.

Заграли музики, та так весело, що ніби дзвіночки по траві розсипалися. Загорілися іскорки у очах Василя Даниловича. Ох і любить він музику! Грає на багатьох музичних інструментах, особливо на гармошці. А пісень скільки знає!. Нещодавно у Тернівці був конкурс "Грай, гармошко!". В.Д.Степанов з дружиною **Настунею** (так лагідно її називають) перше місце у конкурсі зайняли. Син Віктор від батька успадкував любов до музики.

- Прийміть, Даниловичу, від імені правління Почесну грамоту за самовіддану працю і подарунки, - каже **Петро Степанович Семенець**.

За традицією, проводжаючи на заслужений відпочинок членів КСП, їм вручають 150 гривень, 5 центнерів зерна, поросю. Це було виділено і В.Д.Степанову. Безперечно, хлібороб з сорокарічним досвідом роботи, з великим сумлінням заслуговує цього.

с. Тернівка.

20.10. Фоторепортаж. Дбають про здобутки господарства.

Наближається зима. Тож трудівники КСП "Тернівське" намагається впоратися з польовими роботами. Зібрали соняшник, цукристі. Особливо слід відзначити екіпаж тракторної бригади №1: **Анатолій Федорович Дніпровський** зі своїм помічником **Іваном Івановичем Руденком** копали солодкі корені, а **Василь Петрович Пуля** своєю БМ скошував гичку. Скошив її на 60 гектарах. Відвозив цукрові буряки у кагати **Олександр Йосипович Сугар**

(див. фото). Відразу ж корені доочищували і відправляли на цукровий завод.

В основному на перевезенні солодких коренів, соняшнику, зерна були задіяні водії, у яких автомобілі працюють на дизельному пальному, тобто, КАМАЗи, так як бензин занадто дорогий. Сумлінно працювали водії **Анатолій Федорович Носіков**, **Юрій Григорович Шаповалов**, **Микола Анатолійович Пуля**, **Олександр Васильович Пуля**.

У тракторній бригаді №2 відзначились механізатори **Віктор Володимирович Рижиков**, **Володимир Миколайович Бригунець**, **Григорій Леонтійович Кейбало**, які задіяні на оранці зябу. Добросовісно на цій ділянці роботи трудиться й молодий механізатор **В'ячеслав Геннадійович Кочетов**, який у Тернівку переїхав з міста і тепер працює на Т-150.

Старанно трудяться й працівники току. **Григорій Іванович Шостак**, механізатори **Іван Іванович Теліга**, **Олександр Михайлович Чабан**, **Сергій Павлович Глушков**. **Андрій Король** – учень місцевої школи у нинішньому році працював у господарстві помічником оператора ЗОМ.

Щоразу, буваючи у тернівчан, переконуємось, що тут трудівники працюють на совість, дбають про здобутки свого господарства.

Фото П.Цимаховського.

04.12. Твої люди, Новоархангельщино!

На цьому фото ви бачите молоду кухарку КСП "Тернівське" **Оксану Іванівну Теру**.

Після закінчення місцевої школи влаштувалася вона на роботу в колгосп. Разом із сестрою **Тетяною** працюють на колишньому птахокомплексі. Обидві мають веселу вдачу, відгукуються на допомогу, трудолюбиві, цікаві співрозмовниці.

Оксана мріяла стати швачкою. На жаль, не склалося. Але вона сама навчилася робити викрійки. Шие халати, блузки, постільну білизну та інше.

Природа наділила її ще одним даром – смачно готувати. Абсолютно все – борщі, супи, компоти, м'ясні і молочні страви. Особливо смачні випікає Оксана тістечка та інші солодощі, а її торти – неперевершені, бо вона має золоті руки.

Фото П.Цимаховського.

"Колос" 2000 рік.

12.01.

Декілька років після закінчення строкової служби в армії працює на току КСП "Тернівське" механізатором зерноочисної і навантажувальної техніки **Сергій Павлович Глушков**. Завдяки сумлінному і добросовісному ставленню до своїх обов'язків його ім'я і портрет за підсумками минулого року в числі кращих виробників занесено до книги Трудової слави господарства.

На фото: С.П.Глушков, фото П.Цимаховського.

08.04. Зібрались тернівчани на свято гумору.

1 квітня – день гумору. У нинішньому році його відзначали й тернівчани. Вперше за історію села. Взагалі, тут розроблено план роботи на цілий рік, яким передбачено до кожного свята чи події відповідний захід.

На вечір гумору зібралося чимало сільчан, від старого до малого. Ще б пак!

Кому не хочеться почерпнути отой запал, яким наділені учасники художньої самодіяльності. До речі, тернівчани наділені неабияким почуттям гумору і майстерністю акторів. Це не кожному під силу.

Зал був переповнений. І ось, нарешті, свято розпочалось. Як з рукава сипався гумор з уст **Миколи Пасенка і Володимира Власенка**. Неперевершеними були й виступи **Анатолія Ігошина** (місцевого підприємця). У селі його знають як першого гумориста, ніхто з ним не зрівняється у цій справі. А подружжя – **Іван Петрович і Яна Василівна Король та Андрій Петрович Король** подарували сільчанам жартівливий танок, як батьки хотіли віддати свою доньку заміж за американця, в Іванко її викрав, бо дуже кохав.

А потім перед глядачами з'явилося село... (на суд тернівчан сільські аматори сцени представили виставу в кількох діях "Тю-тю-інвертю, або Село, якого немає на карті" (режисер **Наталя Деменчук**). Вдало артисти показали сьогоднішнє життя села, його мешканців. Як дід починав свій день з пошуків горілки, як трактористи знімали з трактора останнє колесо і зникало воно в невідомому напрямку, як приїхав у село кореспондент і намагався взяти інтерв'ю у жителів села, як у ньому розвивалася культура і медицина та інше. Свої ролі майстерно і невимушено зіграли **Віктор Степанов (Дід і тракторист), Валентина Горбенко (Баба), Валерій Деменчук (дільничний інспектор), Володимир Власенко (кореспондент), Микола Пасенко (сторож і тракторист), Валентина Степанова (завідуюча клубом), Тетяна Богачук (медсестра ФАПУ)**. Було підготовлено й чимало відповідних декорацій.

Тернівчани були задоволені. Кожен сюжет захоплював і викликав сміх, іноді дехто впізнавав себе. Вражень після свята – море...

Але радує те, що участь у підготовці до свята взяли не тільки працівники культури, а й працівники сільського господарства. А взагалі, тернівчани – народ веселий і гостинний.

І.Озерна. с. Тернівка.

19.04.

Віктор Васильович ще в дитинстві вирішив бути співаком. І цю мрію втілював у життя відразу ж після закінчення школи. За направленням колгоспу імені Литвинова, нині СВК "Тернівський", вступив в Олександрійське культосвітнє училище. Після навчання повернувся у рідне село. Вже 10 років віддає свою творчість і фантазію, енергію і молодечий запал сільчанам. Він має дуже гарний голос, чудово грає на гітарі та інших музичних інструментах. У місцевому Будинку культури працює художнім керівником і керівником естрадного гуртка.

Віктор Степанов брав участь в районному огляді агітаційно-художніх бригад, заповнивши серця присутніх своєю майстерністю.

Фото П.Цимаховського.

08.07. У полі зору – тваринництво. Заготівля кормів триває.

У хліборобів нині гаряча пора. Заготовляли корми для громадського тваринництва, а зараз всі зусилля спрямовані на підготовку техніки до жнив. Заготівлю сіна ми розпочали вчасно і завершили її у стислі строки. Припаси цього цінного корму 156 тонн.

Особливо наполегливо на цій ділянці роботи трудилися механізатори і водії. Скошено 100-гектарну площу багаторічних трав. Поклав їх у валки косаркою Є-302 **Іван Іванович Руденко** з помічником **Василем Анатолієвичем Шарамком**. За 5 днів впоралися з цією роботою. Вони ж його перевертали, просушували. Копнували і підгортали сіно **Олег Валентинович Крякін** і **Анатолій Григорович Козицький**. А потім **Анатолій Григорович** разом з **Миколою Павловичем Мазурою, Сергієм Олександровичем Наточієм** навантажували його.

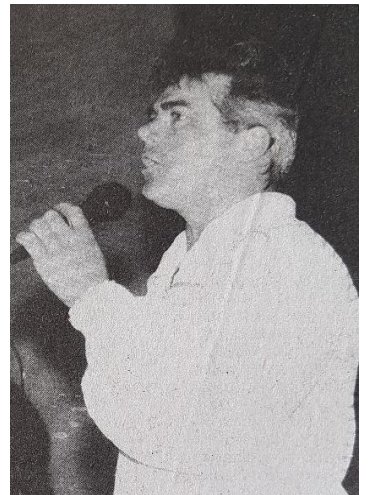
Швидко доставляли сіно до сіноховища, яке знаходиться на території МТФ №1, водії КамАЗів **Олександр Васильович** і **Микола Васильович Пуля**, а також трактористи **Олександр Йосипович Сугар, Віктор Васильович Процюк, Микола Михайлович Ісаков**. Біля скирти сіно підгортав **Василь Петрович Золотухін** трактором ТЛ-3. **Олександр Миколайович Розливан** подавав його скиртоткладом на скирту.

Щороку на скиртуванні у нас працювала наймана бригада. Цього року ми створили її з працівників автопарку, які не були задіяні на інших роботах. Добросовісно працювали тут **Анатолій Михайлович Чернецький, Олександр Миколайович Тітаренко, Микола Олександрович Мазура, Сергій Володимирович Заїка**.

Традиційно, перед початком заготівлі кормів, було розроблено заохочувальні стимули. За підсумками кожен працівник, який був тут задіяний, отримав безкоштовно про причепу сіна. Крім цього, є основна оплата праці – заробітна плата, зерно.

Закінчивши заготівлю сіна, розпочали закладання раннього силосу. Вже маємо у траншеях понад 600 тонн цього соковитого корму.

В.Степанова, голова профкому СВК "Тернівський".

23.08. *Освіта. Спецвипуск. Працюємо над удосконаленням.*

Методичні роботи у школі – це невід’ємна складова щоденної праці, спрямованої на те, щоб зерна знань, кинуті у благодійний ґрунт дитячої допитливості дали квітучі сходи. Не таємниця, що не всі діти можуть однаково черпати з того джерела, що дає їм школа, тому важливо, особливо в умовах сільської школи, знайти такі методи і прийоми, які дають можливість навчати і обдарованіших, і менш обдарованих від природи дітей. Тернівська загальноосвітня школа I-III ступенів уже 3-й рік працює над науково-методичною проблемою “Удосконалення навчально-виховного процесу на основі диференційованого підходу до навчальної діяльності школярів”. Працюють три методичні об’єднання: учителів початкових класів, учителів природничо-математичного циклу, класних керівників. Слід відзначити умілу організацію учнівських колективів класними керівниками. Один із здобутків методичної роботи є постійно діючий у школі психолого-педагогічний семінар, уміло, зі знанням справи керує ним директор школи **О.Л.Стеценко**.

Неможливо уявити життя нашої школи без традиційних предметних тижнів: тижнів історії (вчитель **В.Ф.Кушнір**), української мови та літератури (**Н.П.Говоруха**) і математики (**Н.М.Сугак**). На стенді у школі поряд з кращими розробками учителів-методистів області, України, пропонуються і здобутки учителів: **М.П.Дубіняк, О.Л.Стеценко, Л.І.Коверги, Н.М.Сугак**. *Л.Коверга, вчитель Тернівської школи.*

06.09. *Наша пошта. Підбиваючи підсумки зробленого.*

Власними силами збирали урожай ранніх зернових культур хлібороби нашого господарства. Перше місце у змаганні серед комбайнерів виборів екіпаж **В.В.Панасенко**, до складу якого входили **В.П.Мисник, О.Й.Сугар**. Добросовісно працювали **А.Ф. Дніпровський, К.А.Ігошин, В.І.Рарій, В.А.Чабан, В.В.Рижиков, А.І.Іванков**. Сумлінням відзначились жаткарі **П.І.Руденко, С.В.Тодавчич, С.І.Рарій, Ю.І.Лупало, В.А.Циганко, водії О.В.Пуля, А.Ф.Носіков, О.М.Тітаренко**.

На обжинках голова правління СВК “Тернівський” **В.І.Купренко** привітав хліборобів і всіх, хто брав участь у жнивях, із завершенням робіт, переможцям вручив грамоти від правління, профкому СВК, грошові премії. Дівчата в українському вбранні піднесли жнивцям хліб з нового урожаю, квіти. Кожному екіпажу чи окремому трудівнику була присвячена пісня. З прекрасним концертом виступили **Т.Богачук, М.Скрипніченко, Т.Мороз, В.Степанов, М.Кожухар, Я.Король, І.Король, В.Деменчук, М.Пасенко, В.Власенко**.

В.Степанова, голова профкому СВК “Тернівський.”

18.11. 1. *Наша пошта. Молодий хлібороб.*

Село наше неповторне своїми краєвидами і багате працювитою, гарною молоддю, яка трудиться переважно у рослинництві. **Віктор Анатолійович Чабан** – один з кращих молодих хліборобів господарства. Саме йому доручили зернозбиральний комбайн. На збиранні хліба і цукрових буряків має вагомні показники.

Доля нашого молодого чоловіка складна. Ще малолітнім був, коли тяжка недуга забрала від нього і його восьмимісячного братика **Олежки маму Дусю**. Доброю вона була і люблячою матір’ю. А Вітя і Олежка потребували материнської опіки і ласки. Батько їх, **Анатолій Михайлович Чабан** тоді й попросив вдову **Марію Ковергу** замінити його синам матір. **Маня** (так лагідно називають її у селі) мала двох своїх старшеньких дітей, але згодилася бути дружиною **Анатолію Михайловичу** і матір’ю Віті і Олежці. Працювала все життя у тваринництві – дояркою, птахаркою і ростила дітей, не обділяючи їх материнською любов’ю. Можливо це обох хлопчикам і допомогло стати гарними порядними людьми. І Віктор, і Олег обидва мають сім’ї, обидва живуть у Тернівці, обидва хлібороби.

Віктор Анатолійович разом з дружиною **Любов’ю** ростять маленького сина. Можливо він, коли стане дорослим, теж залишиться у селі і продовжить хліборобський рід Чабанів.

Т.Пасенко, с. Тернівка.

2. 3 *вдячність. ... А й додаткові робочі місця.*

У Тернівці – подія. Причому дуже радісна. Нещодавно у нашому селі відкрито нову лікарняну амбулаторію. Силами місцевого сільськогосподарського кооперативу “Тернівський” тут встановлено котел для опалювання, постелено лінолеум, здійснено інші опоряджувальні роботи. До речі, голова нашого СВК **В.І.Купренко** надав практичну допомогу і центральній районній лікарні з ремонтом травматологічного відділення.

Ми, та всі односельці, сердечно вдячні **Валерію Івановичу** за те, що продовжив справу попередника, знайшов можливість завершити будівництво і ввести в дію амбулаторію. Це не лише зручність для населення, а й додаткові робочі місця. Дякуємо йому за турботу, чуйність, людяність.

Г.Козицька, В.Мазура, О.Коверга.

06.12. Наша пошта. Тепло і затишок для малюків.

Зараз у нашому дитячому садку тепло і затишно почувають себе малюки. Місцеве господарство подбало про вугілля і дрова для дошкільного закладу. Турбується голова СВК "Тернівський" **В.І.Купренко** і про харчування наймолодших жителів села. Крупи, борошно, цукор, молоко, олію виділяє.

Зараз дитсадок відвідує 30 дітей, це найбільша кількість дітей в сільських дошкільних закладах району у цю пору. Перебування дітей колгоспників (обоє батьків працюють в господарстві) суто символічне – 25 копійок. Якщо хтось один із батьків працює в господарстві – 30 копійок. Якщо обоє працюють не в СВК – 40 копійок. А для тих, хто взагалі ніде не працює перебування дитини в садочку обходиться їм і 1 гривню. Якщо із двох батьків працює лише один – 75 копійок.

О.Щербина, завідувача Тернівським дитячим садком.

"Колос" 2001 рік.

07.03. Штрихи до портрета. Дітям у спадок.

- Мамо, прийміть і від нас вітання, - син **Микола з дружиною Любою** передають **Тетяні Петрівні** подарунок з нагоди 8 Березня.

Вони тут, у Тернівці живуть. Микола працює завідувачим Будинку культури. Такий же ентузіаст, активний учасник художньої самодіяльності, як і мати. **Т.П.Пасенко** днями виповнюється 55 років. Вона любить пісні, прекрасно їх виконує, відвідує тематичні вечори, цікавиться новинками культурного життя. У свій час була самим кращим секретарем комсомольської організації району. А коли згодом стала директором Тернівського Будинку культури (це були 70-ті роки), робота гуртків цього закладу кипіла. Рідкісні організаторські здібності притаманні їй і тепер. Вона, будучи членом профкому, відмінно справляється з своїми обов'язками. Тернівку рідну і її людей Петрівна дуже любить. Завжди зателефонує у редакцію, розповість про новини, про кращих трудівників.

- Мамо, так вас уже вітали! – мовить **донька Наташа**, побачивши подарунок. Вона разом з дітьми, **Юрком і Юлею**, прийшла до батьків, щоб поздоровити з святом весни найдорожчу людину – матусю.

- То з роботи, - відповідає Тетяна Петрівна.

Т.П.Пасенко працює секретарем приватно-орендного підприємства "Новий світ". Понад 30 років бездоганно виконує свої обов'язки. Не знаю іншого секретаря правління, який би так ретельно вів справи, з такою скрупульозністю, точністю.

У Тернівці до Тетяни Петрівни ставляться з великою повагою. Односельці тягнуться до неї, як рослинка до сонця: діляться радощами, таємницями, бідами. Отримують завжди слухну пораду.

Основна риса її характеру – безкорислива доброта. Є така життєва необхідність у Петрівні – творити людям добро.

с. Тернівка, Л.Береговенко.

04.04. Досвід. Джерело знань.

Книга – могутній вихователь, і бібліотекар повинен бути керівником читання малопідготовленого читача. Без оволодіння культурою читання юний читач не може використовувати книгу як джерело знань, сприймати і оцінювати мистецтво художнього слова.

Головна особа в роботі будь-якої бібліотеки – читач. Якщо звичайні бібліотеки виховують уже сформованого читача, то шкільна – його формує.

Світлана Григорівна Ковальчук виховує постійну потребу в спілкуванні з книгою, чим впливає на формування особистості юного читача. Прагне, щоб читання стало сильною, нездоланною, духовною пристрастю кожного учня, щоб в книзі людина на все життя знайшла привабливе спілкування з думкою, з красою, величчю людського духу, джерелом знань.

Світлана Григорівна добре знає своїх читачів. Особливо часто її відвідують учні початкових класів, тому що тут можна не тільки одержати книжку, але й дізнатися багато чого цікавого, почути захоплюючу розповідь, побувати в гостях у казки, поговорити про фільми з цікавою людиною – С.Г.Ковальчук.

Багато учнів допомагають Світлані Григорівні. Вони активно включаються у конкурси по збереженню книги, тижні і місячники дитячої книги тощо.

Союзниками і помічниками бібліотекаря є не тільки учні. Всі масові заходи проводяться в тісній співдружності з вчителями, класними керівниками, адміністрацією школи. Без такої єдності неможливо здійснити ті великі завдання, які стоять перед школою і бібліотекою в справі поліпшення навчально-виховного процесу.

Шкільна бібліотека є методичним центром, діяльність якого направлена на надання допомоги учням в навчанні і вчителям в реалізації шкільних програм.

Тут заборані матеріали на допомогу вчителям початкових і 5-11 класів: тематика бесід, сценарії масових заходів, вирізки з газет тощо. Ведеться картотека журнальних статей, методичних посібників. І в цьому заслуга бібліотекаря **С.Г.Ковальчук**, яка працює в школі 9 років.

Ерудована, наполеглива, закохана в свою роботу Світлана Григорівна вміє зацікавити школярів.

І такий ентузіазм повинен бути в будь-якій справі, бо ніщо так не звеличує особистість, як активна життєва позиція.

Л.Ягольніцька, методист по підручникових фондах.

09.05. Нагороди, як свідчення мужності.

Село жило радісною подією – у школі випуск. І раптом --- війна. Це страшне повідомлення по радіо прозвучало, як грім серед ясного неба. З тієї хвилини життя тернівчан набуло іншого відтінку. Люди збігались до колгоспу, радилися, обговорювали жакливу звістку, плакали, але ніхто тоді не міг уявити, що війна триватиме п'ять років.

Недовго воював **Василь Ксенофонтівич**. У Миколаєві потрапив у полон. Потім була втеча. А через деякий час дружина **Гафія Афанасіївна** проводжала чоловіка на війну вдруге. Проліг бойовий шлях **В.К.Коверги** через Варшаву, бої на Ясо-Кишинівському напрямку. Війська їхньої 96 гвардійської дивізії першими ввійшли в Берлін. Тримали позиції на залізничному вокзалі до приходу радянських військ. За героїзм і мужність, проявлені в боях, Ксенофонтівич нагороджений орденами Слави II і III ступенів, медалями "За визволення Варшави", "За взяття Берліна", орденом Вітчизняної війни, а також двома

похвальними листами, які надійшли від командування частини. І досі зберігають поховклі від часу папірці, як сімейну реліквію.

Разом з **В.К.Ковергою** у 96 гвардійській дивізії служили й односельці **Антон Ткаченко, Іван Андрійович Коверга**. Василю Ксенофонтівичу довелося писати листи рідним, коли Антон Ткаченко загинув в одному з боїв на підході до Берліна.

Багато незабутніх спогадів залишилось у колишнього солдата.

- Одного разу йшли в наступ, - розповідає ветеран. – В траншеї причаївся німець і, коли мене помітив – вистрілив. Якби не запасний диск, який тримав при собі – загинув би. Тепер це здається страшним сном.

Додому **В.К.Коверга** повернувся восени. З дружиною **Гафією Афанасіївною** виростили шестеро дітей, які розлетілись у різні куточки Батьківщини.

Все життя колишній солдат працював у місцевому господарстві. Був бригадиром рілничої бригади, їздовим на фермі, ще 14 років працював, будучи на заслуженому відпочинку. Нагороджений медаллю. В житті було все, і радість, і переживання були в ньому. Але вони не розгубили своєї людяності, мудрості і віри в краще життя.

Т.Пасенко, с. Тернівка.

15.05. Нелегка вдовина доля.

Як з відра лив рясний весняний дощ, а за хвилину з-за хмар виглянуло тепле сонечко, лагідно обіймаючи вмиті трави. **Марія Бакумівна** заклопотано поралася на веранді, а в голові роїлися різні думки. Згадалась молодість і роки війни...

Ще й тридцяти не було **М.Б.Коверзі**, як стала солдатською вдовою. Проводила чоловіка **Кузьми Наумовича** у 1941 році були для них останнім побаченням. Йдучи на фронт, наказав дружині: "Бережи дітей!". А в 43-му прийшла похоронка, загинув на річці Прут, де точилися жорстокі бої.

Трьох дітей ставила на ноги сама. Тяжко працювала, від зорі до зорі.

- Три літа вручну пшеницю, ячмінь, косили, кукурудзу сапали, рубали, чистили, в'язали. Сонце сходило і заходило в полі. А потім пішла у тваринництво: свинаркою, дояркою була.

Ніколи було їй про себе думати, все про дітей дбала. Сама у 6 років без батька залишилась, у 8 – без матері. Забрав її з меншим братом на виховання дядько. Тому своїм дітям і матір'ю, і батьком була.

- Але не виконала я чоловікового наказу, - каже Марія Бакумівна. – Не вберегла сина. Вже 20 років як його немає...

Так і живе ця 87-річна жінка, сама, над річкою Синюхою, що бурхливо біжить між високих скель, омиваючи фундамент млина, що є майже її ровесником. І щодня чекає свого онука **Олександра**, який оточує її теплом і увагою.

Фото П.Цимаховського, с. Тернівка.

30.05. Справжній хлібороб.

- Ну от, нарешті, всі документи зібрано, - каже **Григорій Леонтійович** дружині **Олені Анатоліївні**. – Тепер будемо самостійно господарювати на своїй землі.

Але не встиг він довести справу до кінця, як КСП "Тернівський", а нині ПП "Новий світ" очолив **М.В.Малий**. Про цього керівника **Г.Л.Кейбало** чув багато позитивних відгуків, у свій час Микола Васильович працював у Тернівці, багато читав про діяльність комбикормового заводу, про зростання і розширення виробництва на ньому. Тому не став поспішати, вирішив прислухатись, придивитись до того, як чинитимуть люди. Довго не придивлявся. Достатньо було того, що, очоливши господарство в кінці січня, М.В.Малий відразу ж взявся за оранку, ремонт техніки і підготовку до весняно-польових робіт. Тому думка про вихід із господарства відразу ж залишила Леонтійовича. І він, разом з іншими механізаторами, вийшов у поле.

- Від природи Григорій Леонтійович роботязкий. Справжній хлібороб.

Ці слова, сказані сільчанами, підтверджують його показники в роботі. За три дні **Г.Л.Кейбало** виорав понад 100 гектарів поля.

Закінчив Кам'янецьку автошколу, Гайворонське СПТУ №5. Спробував себе у водійській справі, але то було не для нього. Перейшов у колектив механізаторів, де трудиться майже 25 років. До речі, має кваліфікацію – тракторист I класу. У тракторній бригаді №2 постійно задіяний на польових роботах: оре, готує площі під сівбу, дискує, сіє. Можна сказати, що він з дружиною займається однією справою, бо і вона веде догляд за рослинами, працюючи в рілльництві.

Побудувати Кейбали добротну оселю. Допомагали їм у цьому і батьки, і колгосп. Виховує подружжя двох дітей – **Вероніку** і **Євгена**. Донька – це мамі поміч, син – батькові, і пристрасть вони мають одну – люблять рибалити.

Т.Пасенко, с. Тернівка.

08.08. 1. Добре слово про людину. Одинадцяті жнива.

Слухняно лягає на жатку добірне колосся, наповнюючи бункер золотим зерном. Ще мить і річкою поллється воно у кузов автомобіля.

Працює комбайнер **Василь Володимирович Панасенко** разом із помічником **Василем Петровичем Мисником** у ПП "Новий світ". Кожен з них мав свого комбайна. Та були вони старенькі, відслужили по півтора амортизаційні строки. Тож із двох склали одного, працюючи вже три роки разом на одній "Ниві". Старанно її ремонтують і виконують по два сезонні завдання.

Володимирович розуміється у техніці. Працював на потужному Т-150, а зараз, крім "Ниви", у нього ще є й навантажувач. Завжди старанний, наполегливий. Ці риси характеру перейняв від батька, теж хлібороба. Малий Василько любив з батьком на тракторі чи комбайні покататися, а коли йому дозволяли переключати важелі чи крутити кермо, був на сьомому небі від щастя. Було тоді чим перед хлопчиками похвалитися.

Відразу після закінчення школи хлопець прийшов у колектив механізаторів тракторної бригади №1. Швидко все запам'ятовував, вчився всіх премудростей хліборобської справи. Завжди радо сприймав поради і був вдячний тим, хто доброзичливо ставився до нього. Він хутко опанував професією і невдовзі працював нарівні з досвідченими колегами. Його ім'я постійно значилось у числі кращих трудівників. І зараз воно серед них.

Цьогорічні жнива для **Василя Володимировича Панасенка** одинадцяті. На рахунку його екіпажу вже є намолочених понад 400 тонн зерна. До кінця жнив його буде значно більше.

Спадає спека літнього дня. Вже й сонце сіло за обрій. А напруження в полі триває, йде збирання урожаю ранніх зернових культур. Настане тиша близько опівночі. Але то усього на кілька годин. Щойно сонце бризне на світ першими променями, як у полі знову закипить робота. Вкотре заведе у загінку свою "Ниву" **В.В.Панасенко**.

В.Степанова, с. Тернівка.

2.ПП "Новий світ". У спільному успіху – зусилля кожного зокрема.

Жнива цього року у Тернівці проходять жваво. Кожен член приватного підприємства "Новий світ" пронизаний турботою про урожай. Таку атмосферу створив у багато чисельному колективі тернівчан директор Микола Васильович Малий. Він очолив перше у районі спільне підприємство "Новий світ", куди ввійшли колишній комбикормовий завод і СВК "Тернівський". Цей енергійний, здібний, ініціативний керівник зумів згуртувати людей,

відновити роботу тракторних бригад, тваринницьких ферм, виростити прекрасний урожай ранніх зернових культур, зібрати його, розрахуватися з власниками земельних та майнових паїв.

У ПП "Новий світ" жнива завершуються. Валовий збір складає 4214 тонн зерна, що вже на 3,5 тисячі тонн більше, ніж торік.

Дві тракторні бригади, які були раніше у господарстві, об'єдналися в одну. Очолює її **М.Д.Чабан**. Саме він, а також головний інженер **М.І.Шевченко**, начальник збирального загону **О.О.Стеценко** дбають про безперебійну роботу техніки.

На жнивному полі відразу працює три косарки. **С.І.Парій**, **Ю.І.Лупало**, **П.І.Руденко** з помічниками **М.М.Пирогом**, **В.А.Циганком** та **О.В.Степановим** клали ранні зернові у валки. Найбільше скошених гектарів на рахунок екіпажу **С.І.Парія** (203 га).

Обмолоти валків вели 6 комбайнів (див. фото) .

Першість серед них з самого початку жнив утримує екіпаж **В.В.Панасенка** і **В.П.Мисника** (див. фото). Вони намолотили зерна найбільше по господарству – 570 тонн.

За ними йде екіпаж **В.А.Чабана** і **В.А.Морозова** – 440 тонн. На третьому місці – комбайнер **О.А.Чабан** з

помічником **В.А.Вовком** (на фото брати Чабани). Старанно трудяться екіпажі хліборобів (див. фото) **О.І.Дудника** і **С.В.Заїки**, **А.Ф.Дніпровського** і **К.А.Ігошина**, **М.А.Білоконя** і **В.А.Степанова**. Нелегко доводиться хліборобам жнивувати, адже техніка замість одного відслужила два амортизаційні строки. Зношена. Проте, хлібороби старанно її полагодили. Практично простоїв через несправність не було.

Із 1600 гектарів ранніх зернових вже зібрано 1500, або 94 відсотки. Урожайність озимої пшениці складає 34 центнери з гектара, ячмінь на коло видає майже по 30 центнерів, середня урожайність по господарству складає 32,2 центнера з гектара. Але точнішими ці цифри будуть лише тоді, коли весь врожай з поля буде доставлено на тік у зерносховища.

Злагоджено працює й автопарк господарства, який очолює **Я.І.Романчук**. Як казали культармійці під час виступу агітбригади в полі і на току, автопарк – велика сила. Адже все збіжжя, зібране в полі, на тік перевезли автомобілі. До речі, на цьогорічних жнивях задіяні не лише КамАЗи, а весь автопарк. З поля на тік хліб швидко перевозять водії (див. фото) **О.Г.Коверга**, **О.М.Титаренко**, **О.А.Носіков**, **І.І.Руденко**, **М.О.Мазура**, **І.В.Топольницький**, **В.В.Шиндеренко**. На елеватори у Йосипівку і Новомиргород зерно доставляють камазисти **А.Ф.Носіков**, **Ю.Г.Шаповалов** і **М.А.Пуля**.

Ним господарство розраховується за борги (пально-мастильні матеріали). На час жнив палим господарство було забезпечене.

Відзначаються наполегливістю водії **О.Я.Міхович** та **В.Г.Сіора**, які безкоштовно доставляють зерно

тернівчанам, видане на земельні сертифікати (по 7 центнерів пшениці і 1 центнеру ячменю), а також на заборговану заробітну плату.

Багато теплих слів завідуючим током **А.Ф.Петуховим** було сказано на адресу операторів ЗАВу **С.П.Глушкова** і

Г.І.Шостака та помічників **С.П.Мамалиги** і одинадцятикласника **О.Богачука** (див. фото). До речі Сергій Петрович прищупав біля ЗАВу до служби в армії, а коли відслужив, знову повернувся в той же колектив. А Олег біля ЗАВу працює другий рік. Придивляється, навчається. Вже самостійно може працювати на зерноочисній машині. А взагалі він щоліта допомагає місцевому господарству. Заробітну плату отримує нарівні з дорослими. Все зерно, яке надходить з поля на тік, швидко очищається, вантажиться і відправляється у сховища. Роботу організовано у дві зміни – ЗАВ працює до 3 годин ночі.

Старанністю відзначається й водій току **А.М.Чернецький** (див. фото), який від ЗАВу перевозить усе зерно у склади.

Зернонавантажувальну техніку до роботи добре підготували **Г.І.Шостака**, **І.К.Теліга**, а зерноочисний комплекс БЦС-50 **С.П.Глушков**. Великий вклад у безперебійну роботу зерноочисних машин вніс головний енергетик господарства **В.М.Глушков**.

У дві зміни на току під час жнив працюють рілники. Наполегливо трудяться **Г.М.Шафаренко**, **О.А.Кейбало**, (див. фото), **Н.К.Шостака**, **Т.П.Мегесь**, **В.І.Пасенко**, **О.Г.Романчук**, **О.М.Пацай**, **Р.П.Вовк**, **О.Г.Журавель**, **Л.Ф.Рарій**, **Н.Г.Сидоренко**. Щодня жінки навантажують на автомобілі по 80 тонн зерна. На "Карпатці" невтомно трудиться **С.О.Наточій**.

З вдячністю завідуючий током **А.Ф.Петухов** говорив і про школярів, які щороку допомагають господарству. Це **Іван Лупало**, **Олександр Мисник**, **Олена Самохатня**, сестри **Інна** і **Альона Мазури**, **Оля** та **Ірина Ладики**, брати **Дмитро** і **Євген**

Данильченки, **Юрій** і **Василь Поповичі**, **Володя Рудь**, **Олександр Степанов**, **Сергій Титаренко**, **Володимир Шаповал**, **Віталій Іваненко**, **Микола Великосельський**, **Олег Дніпровський** та інші. Вони перегортали зерно на току, прибирали його територію, вивантажували на приймальному пункті.

Під час зернозбиральної кампанії всі служби тісно пов'язані між собою. Стосується це і токарів, **О.І.Козицького** і **Л.О. Мазури** (обоє пенсіонери, але під час жнив вже не перший рік обслуговують зернозбиральний загін), водія бензовоза **С.І.Козицького**, який забезпечує техніку пально-мастильними матеріалами (він же виконує і функцію зварювальника автопарку), слюсаря по ремонту **В.І.Журавля**, а також охоронців автогаража і току **М.І.Панасенка** і **В.В.Мамонтова**, водія по обслузі зернозбирального загону **Г.І.Однорала**, бригадирів рілничих бригад **О.О.Стеблини** і **П.І.Короля**, головного агронома **П.В.Суховенка**.

Для потреб тваринництва, поблизу ферм, у господарстві закладено 4 скирти. Тут наполегливо трудилися скиртувальники **В.Я.Когут**, **С.М.Ісаков**, **В.П.Хрипта**, **М.П.Хрипта**, механізатор **В.І.Рарій**, бригадир скиртувальників **В.М.Моїсєєв**. Стогокладом соломі подавав **С.Я.Романчук**. До речі, всім хто бере участь у жнивах, солома виділяється і доставляється безкоштовно.

Особливих слів подяки заслуговують кухарі **В.А.Коваль**, **Л.М.Наточій**, **Л.М.Юрчук**, **О.В.Гусак**, **Н.М.Шафаренко**, які щодня готують для хліборобів смачні обіди і вечері.

Розроблено для всіх трудівників, які беруть участь у жнивах, і матеріальні стимули, що допомагає не тільки покращити трудову дисципліну, підвищити відповідальність, а й поліпшити добробут кожного працюючого.

- Завдяки директору ПП "Новий світ" **Миколі Васильовичу Малому** господарство стало на ноги – кажуть тернівчани. – Він витратив чимало коштів, але відновив техніку, повернув людям надію на те, що можна вижити і в цих складних умовах. Практично всю техніку відремонтовано і задіяно у виробництві, а значить люди забезпечені роботою.

Відповідно розроблені й умови оплати праці трудівникам.

Це ще раз доводить, що тільки наполегливою працею можна досягти успіху, піднятися на вищий щабель господарювання.

І.Грицик, фото П.Цимаховського.

12.09. Аграрії ПП "Новий світ" організовано сіють озимі.

Картина була вражаючою. До самого обрію, скільки сягало око, простяглося вісімдесятисеми гектарне поле. Велетенський простір обробляла техніка. Першими у ланці тракторів йшов потужний К-701, який трьома агрегатами КПС-4 (захват площі 12 метрів) здійснював передпосівну культивуацію ґрунту. Слідом за ним простували три колісні трактори, оснащені сівалками, з яких у землю лягало добірне золотаве збіжжя. Так механізатори ПП "Новий світ", де директором **Микола Васильович Малій**, розпочали сівбу озимих культур, до того ж, згідно даних управління сільського господарства – першими в районі.

Всього ж приватне підприємство в нинішньому році планує засіяти 1100 га. озимої пшениці і 30 га. жита. Думки про новий урожай турбували керівників і трудівників господарства ще під час жнивної компанії. Тому із справжньою відповідальністю ставляться тут до очищення, збереження, закладання посівного матеріалу в ґрунт. Насіння надійно заховано в склади, розділене по сортах. Завчасно проведена його перевірка якості в Новоархангельській державній насіннєвій інспекції.

В цьому заслуга головного агронома **Петра Володимировича Суховенка** та агронома-насінневода **Івана Петровича Короля**. Здійснили і протруювання зерна, яким займалися **Павло Миколайович Глушков** та його син **Сергій Павлович**. Звільнені від врожаю площі виорано і підживлено. Тільки на одне, згадане вище, поле, внесено три тисячі тонн органічних добрив. А тим часом у ремонтних майстернях перевіряли, готували до сівби техніку. Своєчасне постачання запасних частин є основною турботою головного інженера **Миколи Івановича Шевченка**. Завдяки його сумлінному виконанню службових обов'язків простоїв техніки через незабезпечення запчастинами в приватному підприємстві немає.

Першу тракторну бригаду, яка й розпочала сівбу, очолює **Микола Дмитрович Чабан**. Разом зі своїм помічником по механізації **Андрієм Олександровичем Штаньком**, дбає про справність агрегатів, вчасний випуск їх у поле. Андрій Олександрович вже 13 років працює помічником бригадира. Скільки їх з різних причин змінилося за цей час, а він продовжує навчати новачків, ділитися досвідом з молодими. Надзвичайно принциповий і прямолінійний, не терпить приписок, безладу. Зранку до темна на своєму робочому місці, забезпечуючи механізаторів пальним та мастильними матеріалами.

Молодий механізатор **Володимир Миколайович Бригунець** віддав свою земельну частку в оренду родичу – місцевому фермеру, а сам влаштувався на роботу в ПП. Отримав трактор Т-70, майже металобрухт, але відремонтував його і все літо займався підготовкою площ до сівби, виоравши і закультивувавши близько 150 га.

В посівній трактором ЮМЗ-6-АЛ задіяний молодий трудівник **Володимир Іванович Кравцов**, а механізатор **Микола Іванович Степанов** закладає новий урожай трактором МТЗ-80. Їм допомагають сівальними **Сергій Іванович Степанов**, **Анатолій Михайлович Коверга**, **Сергій Миколайович Мазура**, **Олег Володимирович Рудь**. Із складів насіння пшениці II репродукції сорту "Українка одеська" на поле автомобілями ГАЗ – 53 вчасно доставляють водії **Олег Якович Міхович**, **Володимир Вікторович Шиндаренко** та автомобілем ММЗ-555 **Іван Васильович Топольницький**. Коткує посіви **Дмитро Олександрович Рудь**.

Недаремно вся техніка, задіяна на посівній, зконцентрована на одному певному полі. Це допомагає економити паливе, дорожочінний час, при потребі, вчасно доставити запчастини. Ретельний контроль за організацією та ходом польових робіт здійснює бригадир рілничої бригади **Петро Іванович Король**. Забезпечені механізатори гарячим харчуванням. Обідають і підвечерюють прямо біля своїх агрегатів, дякуючи вмілим рукам кухарок першої тракторної бригади **Ольги Вікторівни Гусак**, **Лариси Миколаївни Юрчук**, **Надії Миколаївни Шафаренко**.

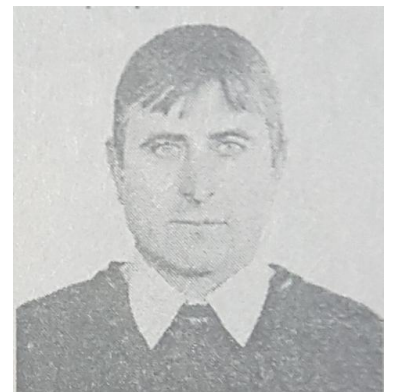
Завдяки вмілій організації, відданий праці трударів приватного підприємства, засіяно вже 300 га. площі.

Поспішають аграрії "Нового світу" дотриматись відповідних строків, використати погожу днину. Трактористи **Іван Данилович Кацафан** на Т-70 та **Петро Іванович Руденко** на Т-74 боронують інші площі. Приступали до боронування і посіву механізатори другої тракторної бригади.

Л.Вишневська, с. Тернівка.

15.09. Механізми і ... троянди.

Микола Іванович, ремонтуючи з старшим сином Олегом власний мотоцикл радів, дивлячись на те, як хлопець полюбляє порпатись в різноманітних механізмах. І спеціальність обрав відповідну, вступивши до технікуму Кіровоградського технічного університету. Так само в свій час раділи **Марія Василівна** і **Іван Іванович Шевченки**, коли менший Коля навчався у

Кіровоградському технікумі механізації. Значить буде кому продовжити їх хліборобський рід. Бо ж Іван Іванович тривалий час був агрономом, а Марія Василівна працювала в рільничій бригаді.

Молодого спеціаліста призначили помічником бригадира тракторної бригади, де він опановував практику під наставництвом нині покійного бригадира **Василя Григоровича Мазури**. Робота була йому по душі, бо техніку любив з дитинства, а ще своє рідне село, без якого не уявляв подальшої долі. Тут він одружився, звів сучасний будинок, виростив двох синів. Незабаром і дев'ятикласник Сергій стоятиме на порозі самостійного життя. Дружина **Катерина Вікторівна** – завідувача кадрами і голова ревізійної комісії приватного підприємства "Новий світ". З чоловіком їй пощастило.

- Гарний господар, прекрасний батько і люблячий чоловік! – відгукуються про нього люди.
- Спокійний, врівноважений, тямущий, кваліфікований і відповідальний знавець своєї справи, - характеризують **Миколу Івановича Шевченка** працівники господарства.

І не даремно. В 1999 році його ім'я занесено до "Книги трудової слави" села Тернівки. А вроджений потяг до здобуття нового і трудолюбивість не залишилися поза увагою керівництва. Його призначили інженером по ремонту, а три роки тому головним інженером господарства. В тому, що різноманітна техніка укомплектована в повній мірі є і його безпосередня заслуга.

До чого ж тут троянди? – запитаєте ви. Посаджені дбайливими руками господаря, вони пломенять на подвір'ї подружжя Шевченків, як його мовчазне освідчення в коханні люблячій дружині.

Л.Вишневська, с. Тернівка.

20.10. Легенди нашого краю. Таке рідкісне ім'я – Терна. (*Дивись розділ "Легенди та перекази Тернівки"- автор*).

Р.Деменчук, учень 10 класу Тернівської школи.

Від редакції: Шановні читачі! Історія нашого краю багата на легенди, перекази, бувальщини. У кожному селі живуть вони. Їх переповідають старенькі бабусі і дідусі своїм онукам, правнукам. Тож запрошуємо вас відгукнутись і поділитись легендами вашого села з нами, з читачами нашої газети і тим самим продовжити започатковану рубрику "Легенди нашого краю".

"Колос" 2002 рік.

16.01. Щиро вітали і добра бажали.

У нашому районі вже доброю традицією стало напередодні Нового старого року урочисто вшановувати кращі трудові колективи. Тож 13 січня на площі селища зібралося багато жителів Новоархангельська і сіл району...

... А представників трудових колективів ПП "Новий світ" і ТОВ "Новий світ" вітала щедрувальна група Тернівського будинку культури.

(На передньому плані: *Дід Мороз – Титаренко О.М., снігуронька – Степанова О.М.*)

20.03.

Василь Петрович Золотухін – механізатор тракторної бригади №1 ПП "Новий світ" - ветеран хліборобської справи. Він людина невтомної вдачі. Маючи пенсійний вік, продовжує старанно працювати в господарстві. Останніх 28 років він трудиться на одному тракторі Т-74. Такого бережливого ставлення до техніки рідко зустрінеш. Василь Петрович щороку першим включається в польові роботи. Стареньким трактором в агрегаті з зчіпкою він боронує більшість площ у господарстві.

На фото: **В.П.Золотухін.**

10.04. 1. Наша пошта. Добре слово про людину. Сельчани обрали її депутатом.

Марія Тарасівна Заїка у село Тернівку приїхала із двоюрідною сестрою на заробітки (із Тернопільщини). Сапали цукрові буряки. Запальна, енергійна припала до душі Сергію. Невдовзі одружились. Вже понад десять років живуть у парі, виховують сина і доньку. Не лякає Марію Тарасівну ніяка

робота. Та й ніколи не шукала вона легкого хліба. Згодом пішла у тваринництво і вже майже десять років працює дояркою. За цей час її побачили тільки з кращого боку. Старанна, трудолюбива, добросовісна. За високі надії і стовідсоткове збереження телят у 1999 році її портрет занесений до Книги трудової слави приватного підприємства "Новий світ".

- Найбільше подобається те, що вона відкрита, справедлива, - розповідають про Марію Тарасівну сільчани.
- І за господарство вболіває, ніби за своє власне.
- Вона і вдома все в порядку тримає, хоч і має велике господарство, - кажуть інші.

Заїки у селі купили будинок, відремонтували його, переобладнали на свій смак. Зараз добудовують сараї, гараж.

- Трудолюбиве подружжя, - захоплюються сільчани.

У березні цього року відбулись вибори. М.Т.Заїку колектив висунув кандидатом у депутати до Тернівської сільської ради по Тернівському округу №13. Жителі цього округу підтримали її кандидатуру. Тож сподіваються виборці, що Марія Тарасівна виправдає довір'я виборців.

На фото: М.Т.Заїка, фото П.Цимаховського.

2. Де ж те вугілля?

Шановна редакція! Читав у вашій газеті про те, що торік інвалідів війни I і II груп повністю забезпечили безкоштовно вугіллям і дровами. І в нашому селі більшість інвалідів забезпечена паливом, а я і **Михайло Панасенко** залишились без нього.

Колишній сільський голова **Г.П.Коверга** ще з осені зібрав по 20 гривень за доставку палива, а через місяць ще по 14 гривень. Минув ще один місяць, а вугілля немає, навпаки, потрібно було здати ще 13 гривень. Усього ця сума склала 47 гривень.

Минула зима, а вугілля як не було, так і немає. Не привезли нам отієї однієї тонни, що по праву нам належала. За поясненням звернувся до сільського голови. Він сказав, що президент скасував пільги, вугілля не чекати. І повернув гроші.

Поясніть, будь ласка, чому це так?

П.Олефіренко, інвалід війни II групи, ветеран праці, с. Тернівка.

Із цим листом ми звернулись до колишнього Тернівського сільського голови **Г.П.Коверги** (матеріал цей був підготовлений до друку у березні, коли ще Григорій Павлович працював на посаді сільського голови) і отримали таку відповідь: "Коли було вугілля для інвалідів війни, я зібрав у них посвідчення, гроші і привіз вугілля шістьом чоловікам: **Г.І.Мазурі, М.А.Глушку, І.П.Мазурі, Д.Ф.Пасенку, В.В.Цису, І.Д.Пасенку**. Усього люди заплатили по 21 гривні за доставку і навантаження. Пропонував і **Пилипу Яковичу Олефіренку**. Але він спочатку відмовився, сказав, що в нього є зять і він йому привезе. А днів через 10 до мене звернулась його донька, принесла необхідні документи і гроші.

На жаль, більше не вдалося мені доставити людям вугілля. Двічі їздив у Тальне, наймав приватний автомобіль, але потрібного вугілля (антрацита) не було. І щоб вдруге не повертатись із паливного складу порожняком, завантажив паливо (газовий концентрат) для школи.

А що стосується зібраних грошей, то автомобіль коштує 80 гривень. Коли ці гроші розділили на шістьох, плюс витрати за навантаження, вийшло по 20 гривень. Для двох, звичайно, це вдвічі-втричі дорожче".

17.04. Відсвяткували діамантове весілля.

Подружжя **Олефіренків** у парі 60 років. Це більше ніж півстоліття. І скільки всього було пережито!

Пилипу Яковичу усього два тижні було від народження, як померла мати. А в 23 роки він дізнався, що таке чужинці на рідній землі. З перших днів війни отримав бойове хрещення за Львовом у місті Немирові. День Перемоги зустрів під Прагою. А потім – війна в Японії.

У 1946 році повернувся додому у село Тернівку, де його чекала дружина **Ольга Іванівна**. Обоє працювали у місцевому господарстві, відроджували зруйноване фашистами село і ростили дітей. Тепер тішаться трьома онуками.

На фото: Ольга Іванівна і Пилип Якович Олефіренки, фото П.Цимаховського.

20.04.

Марія Василівна Юрко торік по господарству мала найвищі надії. Від кожної фуражної корови вона одержала 2596 кілограмів молока при плані 2500. За це, під час підбиття підсумків, їй було вручено накладну на теля живою вагою 50 кілограмів.

У 1991 році родина Юрко переїхала в Тернівку. Відразу ж Марія Василівна пішла працювати і вже 10 років трудиться дояркою. Незважаючи на всі труднощі, жінка домагається вагомих результатів у роботі. Тому у 1999 році її портрет було занесений до Книги трудової слави ПП "Новий світ".

На фото: М.В.Юрко, фото П.Цимаховський.

24.04. Добре слово про людину. Світ музики і танцю.

Ніби пара лебедів під чарівні звуки вальсу на сцені кружляло молоде подружжя Королів. Легкі рухи, стрункий стан, елегантність – подих захоплювало від побаченого. Глядачі, непомітно для себе, ринули у світ музики і танцю, які були ніби єдиним цілим.

Вперше танцювальна **пара Яни та Івана Королів** на суд глядачів представила східний танок напередодні зустрічі Нового 1998 року. Відтоді на різні свята, які

відзначалися у селі, Яна разом з чоловіком, двоюрідними братами, дітьми готує найрізноманітніші танці: сучасні, бальні, спортивні, українські народні та інші. Згодом вона організувала танцювальний гурток, у якому навчаються дві групи – старша і молодша. Діти із задоволенням відвідують його, з великим бажанням вивчають нові рухи, з відповідальністю ставляться до всіх занять. Деякі пропозиції, під час вивчення того чи іншого танцю, запропоновані дітьми, також беруться до уваги і вони цим гордяться. Адже дитяча фантазія

розвинена більше, плюс нові сучасні погляди, оригінальність. Музику до танцю Яна Василівна підбирає сама. Та й костюми до кожного з них шиє власноруч. До сучасного танцю – шикарна сукня зі шлейфом, букетик квітів у волосся, стрічечка чи прикраса до сукні – білої, рожевої, блакитної. Бальний танок також виконується у відповідному костюмі. Для юнаків – чорний костюм і біла сорочка. Якщо це спортивний танок, то щось простіше. І найдивовижніше те, що Я.В.Король не закінчувала спеціальних закладів, де б могла навчитися танцям чи шиттю суконь. Дано їй це самою природою, Богом. Має Яна ще один дар – чарівний голос, і полонить ним глядачів. Як струмочок ллється, розливається він, виходить з берегів, то розсипається зірками у піднебесі, то срібними краплинами у траві.

- Вони створені один для одного – Яна і Іван. Обоє творчі, люблять танці, - кажуть сільчани.
- Він розуміє її з погляду, завжди старається допомогти. Творчі люди всі такі, бо вони високо цінують духовність, мистецтво.
- Вся сім'я Королів така – всі гарно танцюють, співають, мають веселу вдачу, беруть активну участь у художній самодіяльності.

Взимку не було де Яні Василівні проводити заняття гуртка, бо у Будинку культури було дуже холодно, то вона забирала їх до себе додому, де разом шили нові костюми розучували окремі вправи. Вона зуміла згуртувати дітей, зацікавити, примусити творити, мислити, фантазувати. Діти люблять її, охоче відвідують репетиції і батьки задоволені ними. Неодноразово їхні виступи пощастило бачити і новоархангельцям.

Є прекрасна мелодія. І відразу перед її очима у такт музиці народжується новий танець. Один рух, інший ... Плавню, граційно виконує кожен з них. Дивишся і любишся. І не уявляють тепер тернівчани свята, без кількох танцювальних номерів.

В.Степанова, с. Тернівка, на фото: старша танцювальна група з Яною Король (всередині).

15.05. 1. Спогади ветерана. Подарунок від Елеонори Рузвельт.

З перших днів війни отримав бойове хрещення за Львовом у місті Немирові. Звідси довелося відступати аж до Зеленої Брами. Тут входив до складу 6 армії, де командуючим був Власов. Довелося бачити його на власні очі на параді у Львові. Тут, у Підвисокому, потрапив у полон. Звідси німці відправили нас у Перегонівку, куди пригнали 25000 полонених. Їсти не давали. А через 4-5 діб їсти зовсім не хотілось, мабуть організм уже звик і

змирився. Потім відібрали механіків та інших спеціалістів, а решту відправили в Умань. Тоді мені вдалося втекти. Спасибі добрим людям, які допомогли.

А в 1944 році, коли Новоархангельщину, в тому числі і Тернівку, було звільнено від фашистів, через військкомат був призваний на службу і відправлений в Котовськ. Направили нас у запасний полк. У цьому ж 1944 році з рук дружини президента США Елеонори Рузвельт отримав подарунок – військову гімнастерку. Усього вона подарувала нашим солдатам 100 тисяч костюмів. Президент Америки Франклін Рузвельт ще в 1993 році встановив дипломатичні відносини з СРСР, тому ця допомога під час війни була добрим жестом з їхнього боку.

День Перемоги зустрів у Чехословаччині під Прагою. Проте на цьому все ще не закінчилось. Звідси нас відправили у Японію. 45 днів їхали ми туди товарняком, півтори тисячі кілометрів подолали. І там нас не зламали.

Від командування маю 15 подяк за мужність і героїзм, проявлені в боях на Далекому Сході, під час форсування Дніпра, боїв під Бухарестом, Будапештом, Прагою. До речі, найбільше боїв витримали у Чехословаччині. Маю й бойові нагороди: дві медалі "За відвагу", "За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років", ордени Великої Вітчизняної війни і Червоної зірки, медаль "За перемогу над Японією".

У 1946 році повернувся додому, де на мене чекала дружина **Ольга Іванівна**. Одружилися ми з нею ще до війни. У парі вже 60 років.

***П.Олефіренко**, інвалід війни II групи, с.Тернівка.*

2.Згадали загиблих поіменно.

30 солдатських пайків, у які входять крупи, цукор, макаронні вироби, ковбаса, олія, а також калачики, спечені вмілими руками пекарів місцевого господарства, напередодні 9 травня було вручено ветеранам війни, воїнам-афганцям, заодно запрошено на мітинг.

Відбувся він біля стели у центрі села. Вітали всіх присутніх директор ПП "Новий світ" **М.В.Малий**, Тернівський сільський голова **А.К.Ігошин**, а ветеран війни **Григорій Іванович Мазура** поіменно згадав загиблих односельців. Було дано святковий концерт. Після урочистостей ветеранів запросили на поминальний обід.

***В.Степанова**, голова профкому ПП "Новий світ".*

22.06. Хліборобські турботи. Техніку – до жнив.

Трудівники нашого господарства завершили формувати густоту цукрових буряків, соняшнику, кукурудзи. Тут були задіяні тваринники, рілники, працівники школи та інших виробничих одиниць. А міжрядний обробіток цих культур успішно проводили механізатори **В.О.Степовик**, **П.І.Руденко**, **К.А.Ігошин**, **М.І.Степанов**, **С.Я.Романчук**, **О.А.Чабан**, **В.А.Морозов**.

Дуже важливою ділянкою роботи сьогодні є підготовка парових площ до осінньої сівби. Хлібороби господарства вже підготували заплановані 550 гектарів. Зараз ремонтують зернозбиральні комбайни до жнив.

Дбають механізатори і про корми для громадського тваринництва. Багаторічні трави на 75 гектарній площі скошили **О.В. Степанов** і **П.І.Руденко**. Закладено у сховище 60 тонн сіна.

***Н.Чабан**, диспетчер ПП "Новий світ".*

27.07. Жнива – 2002. ПП "Новий світ". Поле – тік – завод.

Такий рух зерна нового врожаю у приватному підприємстві "Новий світ", де директором **Микола Васильович Малий**. Жодного центнера збіжжя немає на току під відкритим небом. Зерно, доставлене з поля на тік, відразу ж очищають і відправляють на досушування та зберігання на комбікормовий завод (ТОВ "Новий світ"), засипають у складські приміщення лише посівний матеріал та

зерно для видачі натуроплати трудівникам господарства і в рахунок орендної плати за земельні паї їх власникам.

До збирання врожаю тернівчани готувалися дуже старанно. Головний інженер ПП "Новий світ" **Микола Іванович Шевченко** подбав про запасні частини до стареньких 5 "Нив", а комбайнери і зварювальник **Олександр Анатолійович Пірожок** надійно їх відремонтували. З перших днів жнив збирально-транспортний загін, який очолює **Микола Володимирович Шафаренко** організовано включився в роботу. На допомогу їм прийшли і два наймані комбайни "Форшріт", де комбайнерами **Микола Григорович Стеценко та Григорій Васильович Лосинець**, а помічниками син М.Г.Стеценка – **Микола і Василь Герасименко**. Бо 5 старим комбайнам не під силу зібрати вчасно хліб на площі 1511 гектарів. Збирання ведуть в основному прямим комбайнуванням, а полегли і забур'янені хліба кладуть у покоси жаткарі **Сергій Іванович Рарій, Петро Іванович Руденко, Юрій Іванович Лупало** і їх помічники **Сергій Васильович Тодавчич, Олександр Васильович Степанов, Віктор Антонович Циганко**. На обмолоті ранніх зернових культур найвищі намологи мають **Анатолій Федорович Дніпровський (див. на фото), Микола Артемович Білокінь**, та їх помічники **Костянтин Анатолійович Ігошин, Василь Іванович Шумиленко**. Старанно жнивуть і **Віктор Володимирович Рижиков** та його брат **Олександр Володимирович, Олександр Іванович Дудник і Сергій Іванович Степанов, Василь Володимирович Панасенко і Василь Петрович Мисник**.

Водії **Олександр Миколайович Титаренко та Іван Іванович Руденко (див. на фото)** доставляють зерно з поля на тік від 5 комбайнів "Нива". А від "Форшрітів" перевозять зерно **Сергій Володимирович Заїка, Олександр Григорович Коверга, Олександр Анатолійович Носіков**.

На обслуговуванні збирально-транспортного загону працює **Сергій Іванович Козицький (див. на фото)**. Він доставляє в поле пальне, виконує зварювальні роботи і очищає комбайни.

На відвезенні соломи трудяться механізатори **Дмитро Олександрович Рудь, Володимир Іванович Кравцов, Василь Іванович Синєок, Віктор Анатолійович Морозов, Дмитро Григорович Кейбало**. Підгортає соломі **Вадим Олександрович Степовик**, а подає скиртокладом скиртувальникам **Олег Анатолійович Чабан**.

Токове господарство обслуговує електрик **Олександр Михайлович Чабан**. На очищенні зерна сумлінністю відзначаються **Сергій Павлович Глушков, Сергій Петрович Мамалига, Сергій Петрович Мазура (див. на фото), Іван Юрійович Лупало, рільничниці Ганна Михайлівна Шафаренко, Ольга Григорівна Журавель, Олена Анатоліївна Кейбало**.

Зерно в складські приміщення завозять водії пенсіонер **Анатолій Михайлович Чернецький та Володимир Вікторович Шендеренко**.

Смачні страви двічі на день готують жнивцям кухарі **Ольга Василівна Гусак, Людмила Миколаївна Матейчук, Валентина Анатоліївна Коваль**. Свіжий хліб випікає у сільській пекарні **Оксана Іванівна Ковальчук**.

Звільнені з-під урожаю площі та пари готують до осінньої сівби **Олександр Васильович Черняхів та Григорій Леонідович Кейбало**. Загалом під майбутній урожай вже підготовлено 500 гектарів ґрунту.

Станом на 24 липня обмолочено понад 80 відсотків ранніх зернових культур у ПП "Новий світ". Валовий збір складає 2790 тонн, урожайність 27 центнерів з гектара. В рахунок орендної плати за земельні паї їх власники одержують по 5 центнерів пшениці. Видаватимуть їм і по 1 тонні зерноsumіші.

Т.Мельниченко. Фото П.Цимаховського.

03.08. *Гарні враження. Гарно відпочили.*

Днями 12 хлопчиків і дівчаток – дітей трудівників ПП "Новий світ", повернулися додому із Кіровоградського обласного міжгосподарського оздоровчого табору "Колос", що в селі Рибаківці Миколаївської області. Тут вони гарно відпочили, оздоровились, загартувались. Повітря, сонце, море, маса різноманітних заходів чотириразове гаряче і калорійне харчування, що ще треба для відпочинку! Побували на острові Шмідта.

Дітям дуже сподобалось. Працював із ними хороший колектив вихователів, вожатих, інших працівників, де підібралися привітні, уважні люди. Наші хлопчики і дівчатка також залишили про себе добру згадку.

За традицією, для тих, хто від'їжджає, було влаштовано королівську ніч (прощальну). Допізна тривала дискотека, біля моря було запалено вогнище, у жаринах якого потім пекли картоплю.

Діти були щасливі і радісні.

В.Степанова, голова профкому ПП "Новий світ", с. Тернівка.

14.08. *Після події. Вшановували за нелегкий труд.*

Нарешті... Жнива, такі гарячі, сповнені самовідданої людської праці, розжареного металу, гуркоту потужних двигунів, батьківської турботи про зібраний урожай, завершилися. В приватному підприємстві "Новий світ" битва за хліб, за добробут, за достаток кожного з нас увінчалась вшануванням тих, хто безпосередньо був причетний до жнивної кампанії.

Минулого тижня втомлені, натружені, але такі гарні, причепурені, з щасливим блиском в очах, переповнені гордоців за сумлінно виконану роботу тернівські хлібороби і жителі села зібрались в сільському Будинку культури. Не треба вже поспішати на хлібну ниву, у тракторну бригаду, автогараж, тік з першими промінчиками сонця і зустрічати там прохолоду вечорів. Мозолисті, загрубілі руки трудівників на деякий час мали спочинок.

За традицією кращі працівники підприємства – водій **Сергій Володимирович Заїка** та комбайнер **Анатолій Федорович Дніпровський** поклали квіти до підніжжя пам'ятника воїнам-землякам.

З привітаннями і побажаннями до присутніх у залі звернулися Тернівський сільський голова **Анатолій Костянтинович Ігошин** і директор приватного підприємства "Новий світ" **Микола Васильович Малий**. Як святиню прийняв він запашний коровай на вишитому рушнику, в якому тернівчани вбачають результати своєї праці, радість життя.

Про хід жнив прозвітував головний агроном господарства **Петро Володимирович Суховенко**. Жнива 2002 року в ПП "Новий світ" розпочалися і завершилися у відповідні агрономічні строки. Якісно і без порушень трудової дисципліни зібрано урожай ранніх зернових з площі 1352 гектари. Середня урожайність озимих становить 26,6 центнера з гектара. З нагоди вшанування хліборобської праці П.В.Суховенко вручив **Миколі Васильовичу Малому** великий сніп зернистої пшениці, а зі сцени в цей час звучали рядки чудового вірша про сніп, який написала вчителька Тернівської школи **Людмила Іванівна Коверга**.

Найбільше теплих, щирих, вдячних слів звучало на адресу переможців трудового суперництва, які нагороджені Почесними грамотами, грамотами і грошовими преміями. Перше місце серед комбайнових екіпажів виборов екіпаж **Анатолія Федоровича Дніпровського**. Разом з помічником **Костянтином Анатолійовичем Ігошином** і трактористом по відвезенні соломи **Володимиром Івановичем Кравцовим** вони намолотили 4623 центнера зерна. Друге місце належить екіпажу **Миколи Артемовича Білоконя** (помічник **Василь Іванович Шумиленко**, тракторист – **Віктор Анатолійович Морозов**). На їх рахунок 4256 центнерів намолочених ранніх зернових. Третє місце зайняв екіпаж **Віктора Володимировича Рижикова**, у якого помічником працює його брат – **Олександр Володимирович Рижиков**, трактористом – **Василь Іванович Синеок**. Їх доробок – 3919 центнерів озимих.

З важливим завданням вчасно впорались жаткарі **Сергій Іванович Парій** з помічником **Сергієм Васильовичем Тодавчичем**, **Петро Іванович Руденко** з помічником **Олександром Васильовичем Степановим**, **Юрій Іванович Лупало** і його помічник **Віктор Анатолійович Циганко**.

Великих зусиль до збору урожаю доклали водії підприємства. Сумлінністю в роботі відзначились **Сергій Володимирович Заїка**, який перевіз від комбайна на тік 7713 центнерів зерна, **Олександр Григорович Коверга**, який доставив 7423 центнери зерна і **Олександр Анатолійович Носіков**, на рахунок якого 7276 центнерів перевезеного збіжжя.

Відповідальне ставлення до своєї справи, трудолюбивість і наполегливість проявили працівники зерноочисного комплексу – **Сергій Павлович Глушков**, **Іван Юрійович Лупало**, **Сергій Миколайович Мазура**, **Сергій Петрович Мамалига**, водії, які обслуговували зернозбиральний загін, зварювальник, охоронники току та ті, які охороняли комбайни в полі, кухарі і пекарка, вагарі, рільничниці, які працювали на очищенні зерна на току.

За посильний вклад у загальну справу були відзначені: колективи тракторної бригади №1 і №2, автомобільного парку, току і збирально-транспортного загону та його начальника **Миколу Володимировича**

Шафаренка, головного інженера **Миколу Івановича Шевченка**, заступника директора **Валерія Івановича Вендюка**.

Усіх, хто брав участь у збиранні ранніх зернових, пісненим і віршованим віночком палко вітали вихованці Тернівського дитячого садка "Дзвіночок" та самодіяльні артисти – **Світлана Поліщук, Тетяна Мороз, Віктор Степанов, Микола Пасенко, Ігор Кушнір і Тетянка Поліщук**.

Справжнім дарунком для трудівників ПП "Новий світ" став виступ одеського цирку "Фантом". Приємними хвилинами радісного відпочинку трудівники завдячують директору підприємства **М.В.Малому**. Після перегляду циркової програми вшанування хліборобської праці продовжилось за святково-сервірованими столами.

***В.Степанова**, голова профкому ПП "Новий світ", с. Тернівка.*

17.08. І хліб, і солодощі пече.

У Тернівці добре знають **Оксану Іванівну Ковальчук** за її вмілі руки. Щодня вона в сільській пекарні випікає 110-220 буханок хліба для харчування механізаторів, водіїв і для реалізації його жителям села. У пекарні працює три роки. Випікає на замовлення сільчан і короваї, булочки, калачі, пишні весільні паляниці, солодкі тістечка.

Готує Оксана Іванівна і смачні страви для весільних столів, інших родинних свят, проводів в армію. Вміла вона господарочка і вдома.

А починала свій трудовий шлях кухарем. Готувала гарячі обіди для найманих бригад, які працювали у місцевому господарстві та для працівників птахоферми. Кухарює й її старша сестра **Тетяна Іванівна** у Тернівському дитячому садку.

Фото **П.Цимаховського**.

04.09. Тернівка. До нового навчального року – нову школу.

Початок нового навчального року у Тернівській загальноосвітній школі I-III ступенів став великим святом не лише для учнів, вчителів, батьків, а й для всієї громадськості села, подією важливою для району і навіть області. Адже 2 вересня тернівських школярів гостинно зустріла нова школа. Такої події не було 11 років у нашому районі.

Ще місяць тому здавалося для багатьох батьків і вчителів нереальним відкриття нової школи у день Першого дзвінка. Об'єм роботи по реконструкції нового приміщення сільської поліклініки був величезний. Однак голова районної державної адміністрації **Петро Трохимович Отрокуша**, його перший заступник **Віктор Григорович Орловський** мобілізували всі сили шляховиків, енергетиків, приватного підприємства "Новий світ", щоб за дуже короткий проміжок часу виконати величезний об'єм будівельних робіт по реконструкції нового приміщення сільської поліклініки під школу. Буквально за місяць і 12 днів

завершили не лише реконструкцію приміщення, а й надали кожній класній кімнаті, навчальному кабінету привабливого естетичного вигляду, впорядкували і заасфальтували територію біля школи. У підготовці школи до нового навчального року активну участь брали педагогічний колектив, технічні працівники, батьки учнів. Вони побілили і пофарбували в

приміщенні, поклеїли шпалери та виконали інші необхідні роботи аби новий навчальний рік їх діти розпочали в новій школі, про яку так мріяли і яка їм вкрай необхідна. Адже старе приміщення аварійне.

Одним словом нова школа в Тернівці – це об'єкт всенародної будови. Не можна передати словами, з якою ж радістю учні, педагоги, батьки, громадськість села йшли 2 вересня до нової школи на свято Першого дзвінка. Це було не традиційне шкільне свято, а триумф добра, щастя і батьківського піклування про дітей. Тепла, невимушена обстановка, щирі вітання, пісні і запальний іспанський танок стали тому підтвердженням.

Відкрила свято директор школи **О.Л.Стеценко**. Запросила на імprovізовану трибуну найпочесніших гостей – голову райдержадміністрації **П.Т.Отрокушу**, його заступника **В.Г.Орловського**, спеціаліста першої категорії відділу освіти райдержадміністрації **Г.В.Гонтову**, директора ПП "Новий світ" **М.В. Малого**, голову профкому приватного підприємства **В.К.Степанову**, інженера-будівельника **В.А.Носікова**, сільського голову **А.К.Ігошина**.

Вручено Похвальні грамоти кращим учням школи. Олена Леонідівна привітала всіх школярів з початком нового навчального року, побажала успіхів у навчанні. Кращій сім'ї села **Вірі Григорівні і Дмитру Михайловичу Скоморохам** – батькам десятикласниці **Світлани** і одинадцятикласниці **Наталочки**, надали право покласти живі квіти до стели воїнам, загиблим в роки Великої Вітчизняної війни.

З великою увагою всі присутні на святі слухають виступ **Петра Трохимовича Отрокуші**.

- Сьогодні відкриваємо нову школу У Тернівці. Це одна з кращих шкіл в нашому районі, - говорить Петро Трохимович.

Він сердечно привітав учнів, вчителів, громадськість села з цією важливою подією в історії Тернівки. Щиру вдячність висловив всім, хто брав участь у реконструкції цього приміщення, і зокрема, будівельникам, працівникам дорожньо-експлуатаційного державного підприємства, ПП "Новий світ", ВАТ "Кіровоградобленерго", педколективу школи, батькам учнів. На добру згадку про цей радісний день подарував школі кольоровий телевізор.

Олена Леонідівна подякувала голові райдержадміністрації **П.Т.Отрокуші** за батьківське піклування про учнів та проведення реконструкції і відкриття нової школи і вручила йому Почесну грамоту педколективу та батьківської громадськості і золоту медаль. А завуч **Людмила Іванівна Коверга** попросила Петра Трохимовича стати хрещеним батьком всім тернівським школярам.

- Відкриття нової школи - це велика подія для всього району, - сказала у виступі на святі **Г.В.Гонтова**.

Вона подякувала всім, хто тут працював і зробив все можливе для відкриття цього чудового просторого і світлого приміщення. У віршованій формі привітала учнів, педагогів з новосіллям та новим навчальним роком і побажала відмінних знань.

Директор приватного підприємства **М.В. Малий** і голова профкому **В.К.Степанова** нагородили Почесною грамотою і грошовою премією педагогічний і учнівський колективи школи за активну участь і плідну працю в сільськогосподарському виробництві. Грамотами і грошовими преміями за старанну допомогу приватному підприємству під час літніх канікул нагороджено **Сергія Футька, Анастасію Коваль, Вероніку Кейбало, Юрія, Василя і Ольгу Поповичів**.

Подарунки першокласникам від ПП "Новий світ" – шкільні ранці, вручила завідувача дитсадком **Ольга Яківна Щербина**.

Директор школи **О.Л.Стеценко** сердечно подякувала директору ПП "Новий світ" **М.В.Малому** за велику допомогу школі і вручила йому Почесну грамоту педколективу від батьківської громадськості і золоту медаль.

В центрі уваги свята були першокласники, яким за традицією вручили по пригорщі зерна, щоб вони зростали у знаннях, як пшеничні колоски в полі. Першокласники читали віршики, співали пісні. Всіх їх вітали і бажали їм добра та успіхів у навчанні.

Від імені батьків до педагогів та першокласників звернулася **Людмила Григорівна Малишко**, а одинадцятикласники подарували наймолодшим школярам квіти і сувенірні подаруночки.

Завітала на свято і королева Знань, якій завуч школи вручила символічний ключ від знань.

Першокласники разом з **П.Т.Отрокушею, В.Г.Орловським, В.І.Вендюком, Г.В.Гонтовою, М.П.Дубіняк, А.К.Ігошиним, В.А.Носіковим** заклали біля школи алею добра та знань – посадили ялиночки і дубок. І ось настала урочиста мить відкриття школи. Право відкрити надається голові райдержадміністрації **П.Т.Отрокуші**, директору школи **О.Л.Стеценко**, ученицям **Ірині Стеценко** і **Марині Мазурі**. Петро Трохимович перерізає стрічку і поріг нової школи переступають учні, педагоги, батьки, гості. **Отець Роман** освячує школу.

Лунає перший дзвінок і учні сідають за парти на перший урок в новому навчальному році в новій школі.

Т.Мельніченко. На фото: голова райдержадміністрації П.Т.Отрокуша вітає учнів і вчителів школи із Днем знань; приміщення нової школи в Тернівці; учні з О.Л.Стеценко радіють подарунку голови райдержадміністрації – кольоровому телевізору.

02.08. Традиції."Вересневі самоцвіти у Тернівці".

Сама природа ніби готувалась до цієї події. Після похмурих прохолодних і дощових днів нарешті виглянуло сонечко і подарувало своє тепло, а з ним і традиційне свято "Вересневі самоцвіти", яке цього року проходило в селі Тернівці. І не випадково воно має таку чарівну назву, бо тільки осінь щедра на різнобарвні дари, на янтарні яблука і груші, виноград, що як дорогоцінні камені виблискують на сонці.

На кіровоградщині Всеукраїнське свято театрального мистецтва "Вересневі самоцвіти" за традицією стартувало на хуторі Надії, на батьківщині відомого українського корифея театрального мистецтва Івана Карпенка-Карого (Тобілевича).

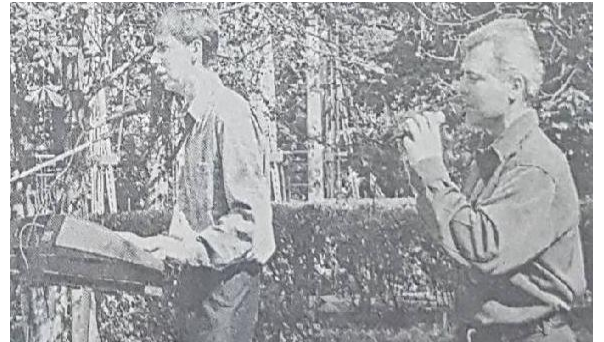
Театр... Хто не торкнувся глибин цього мистецтва, той не жив. Щороку новоархангельські митці дарують світ талант акторів, співаків, виконавців українських народних танців численним глядачам. У селі Тернівці – перлині степового краю Кіровоградщини, свято "Вересневих самоцвітів" відкрив начальник відділу культури райдержадміністрації **А.І.Аліщенко**. Вітаючи зі святом гостей і сільчан, Тернівський сільський голова **А.К.Ігошин (див. фото)** наголосив, що "Вересневі самоцвіти" – це генеральна репетиція свята села Тернівки, якому у 2003 році виповнюється 250 років.

А потім з'явилась Весна (роль її зіграла Інна Владава), яка пробудила все навколо. Ожив і гайок із вистави "Лісова пісня", уривок якої підготували учасники художньої самодіяльності районного Будинку культури, зокрема учні Новоархангельської школи №1 Аня Бочарова, Михайло Гайдуков, Настя Кравченко, Юрій Перехрест.

Захоплюючим і дуже близьким для глядачів був уривок із вистави-одноактівки "Один день села, якого немає на карті", який привезли із собою сільські аматори **Ятранського будинку культури (див. фото)**. Сподобалися глядачам і циганські жартівливі пісні з танцями. Цікаву концертну програму підготували господарі. Відомі у селі, районі, навіть у столиці нашої держави, **Віктор Степанов і Микола Пасенко (див. фото)** виконали ліричні

пісні. Сподобались присутнім і чарівні голоси активних учасниць художньої самодіяльності співачок **Світлани Поліщук і Майї Скрипніченко**. А дотепний гумор дарувала глядачам ведуча, методист театрального жанру РБК **Алла Алькевич**.

Гостинні господарі пригощали усіх смачною рибною юшкою і шашликами. До послуг було організовано й торгівлю, катання на гойдалках. Прикро було лише, що завітало на свято "Вересневі самоцвіти" дуже мало колективів. А тернівчани до нього готувалися усім селом. Особливо варто відзначити фермерів **С.І. Данильченка, О.В.Пулю, голову ПП "Новий світ" М.В.Малого, керуючого В.І.Вендюка, підприємця В.П.Мазуру, школярів місцевої школи, де директором О.Л.Стеценко**, які надали техніку, робочу силу, кошти, продукти та інше.

І якби скрутно і важко не було, а театральне мистецтво, українська пісня не знищені, що й довело свято.

О.Даценко, директор районного Будинку культури.

30.10. Думки з приводу: передплати на "Колос".

Тридцять два роки передплачую районну газету "Колос". Адже вона є джерелом інформації про події саме в нашому районі. Перечитую "Колос" від першої до останньої сторінки, дізнаюся про кращих людей Новоархангельщини, їх долі, про успіхи ганнівських, мар'янівських, покотилівських, розсохуватецьких хліборобів, про досягнення тваринників приватного сільськогосподарського підприємства "Лан". Як-не-як, а економіка району залежить від достатку сільгосппідприємства.

З задоволенням перечитую "Лебідоньку", рецепти "Господарочки", матеріали під рубрикою "Перлини творчості народної".

У районці все про район. Не хочу сказати, що інші періодичні видання недосконалі. Але у "Діалозі" чимало надуманого, немає конкретно звідки той чи інший матеріал. Багато поміщено передрукованих статей.

Приємно, що "Колос" останні три роки змінив поліграфічне оформлення. Друк – якісний.

Бажаю працівникам райгазети творчих успіхів і багато передплатників.

Т.Пасенко, с. Тернівка.

20.11. ПП "Новий світ". Зусилля – на копання цукристих.

У приватному підприємстві "Новий світ" (директор **М.В.Малий**, керуючий **В.І.Вендюк**) продовжується напружена робота на буряковому полі. Загальна площа 270 гектарів по сівозміні випала на поле, віддалене від доріг з твердим покриттям, а це додає труднощів у збиранні врожаю. Але, незважаючи на це, трудівники господарства ведуть наполегливу боротьбу за кожну тонну солодких коренів. Під час приморозків механізатори працювали з трьох годин ночі. Вдень, коли земля відтане,

комбайни замінює копач. Наймана бригада рільників із села Перегонівки, яку очолює **Л.І.Ярова**, на більш переувлажненій площі з-під підкопувача самовіддано збирає буряки, доочищає і навантажує вручну на автомашини.

На копанні буряків зайняті три збиральні комплекси. Очолюють їх комбайнери **В.А.Чабан**, **А.Ф.Дніпровський**, **О.В.Гусак**. З ними поруч трудяться механізатори **В.Журавель**, **В.Кравцов**, **С.Романчук**, **В.Степовик**,

К.Ігошин, **О.Крякін**, **Д.Рудь**, **С.Рарій**, **М.Пиріг**. На двох навантажувачах працюють трактористи **В.Панасенко**, **С.Процюк**, **О.Чабан**. Все збіжжя вивозять на цукровий завод до десяти автомашин господарства. На сьогоднішній день тут зібрали цукристи майже на половині площі.

На знімках: екіпаж збирального загону з тракторної бригади №2 (зліва направо) **В.І.Кравцов**, **В.Г.Журавель**, **В.А.Чабан**, **С.Я.Романчук**, **В.О.Степовик**; молодий агроном-насінневод **І.П.Король** з колективом рільників обговорює план подальших робіт.

27.11. Не лише

сумління тернівчан...

Хоч на листках календаря останні дні листопада, а ще, на жаль, доводиться говорити про збирання врожаю цукрових буряків. У приватному підприємстві "Новий світ" зібрано цукристи трохи більше як на половині площ.

Крім дощової осені, яка

стримувала копання солодких коренів є й інші причини. Скажімо, бурякове поле знаходиться майже за 10 кілометрів від дороги з твердим покриттям. Тож, якщо, використавши погожу днину, тернівчани очистять і навантажать буряки на автомобілі – добратися до асфальтівки по рихлому ґрунту неможливо.

Побачивши, в яких нелегких умовах працюють хлібороби, подумав, що спонукає селян вести боротьбу не за гектар, а за метр, за рядок цукристих? Напевне, не лише хліборобське сумління. Бо, вклавши у вирощений

урожай працю, матеріальні затрати, прагнуть повернути їх хоч частково. І не піддаються негоді: копають буряки вночі, коли мерзлий ґрунт, вдень, коли можна завести агрегат у загінку, очищають всім селом солодкі корені.

***На знімках:** працівники ПП "Новий світ", які сумлінно трудяться на збиранні цукрових буряків, ефективно використовуючи для цього кожну хвилину – водій **О.М.Титаренко**; тракторист навантажувача **В.В.Панасенко** з помічником **С.В.Процюком**; екіпаж зернозбирального комбайна (зліва направо) тракторист на відвезенні **О.В.Крякін**, помічник **К.А.Ігошин**, комбайнер **А.Ф.Дніпровський**, фото **П.Цимаховського**.*

25.12. 1. Свято-Воздвиженський храм.

Не так давно у нашому селі завдяки активістам було відкрито Свято-Воздвиженський храм, який відноситься до Української Православної Церкви Київського Патріархату. Люди принесли до церкви ікони, хрести, вишиті рушники, доріжки, зробили самі ремонт.

Отець Роман приїхав до нашого села по закінченні Івано-Франківської духовної семінарії і разом з активістами села робив все, щоб розпочати роботу в Храмі. А зараз разом з церковною прислугою роблять так, щоб прихожан у Храмі було більше. **Отець Роман** проводить службу, править панахиди. Таку панахиду відправив 24 листопада у День пам'яті жертв голодомору в Україні, а 3 грудня, у Всесвітній день інвалідів, відправив молебень за здоров'я всіх інвалідів.

***В.Ігошина**, голова Тернівського первинного осередку ССУ.*

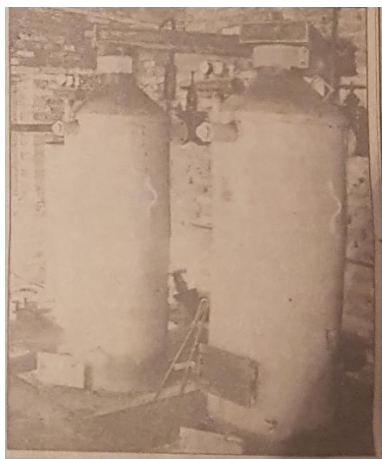
2.Акція милосердя.

У нашому селі первинним осередком суспільної служби України спільно з виконкомом сільської ради проведено акцію милосердя до Всесвітнього дня інвалідів. Відвідали наших інвалідів вдома, поцікавилися їхніми проблемами, передали їм подарунки, які підготували сім'ї підприємців **Бевз, Шевченко, Мазури, Хорзеєва**. Роздали гуманітарну допомогу, яку отримали від районної організації суспільної служби України.

Обстежили житлово-побутові умови 32 сімей нашого села. Виявлено, що в селі проживає 10 інвалідів дитинства, які вже дорослі і проживають з своїми батьками похилого віку. Через короткий проміжок часу ці інваліди можуть залишитися без опіки. Тому ми звернулися до виконкому Тернівської сільської ради з пропозицією розглянути на черговій сесії питання відкриття сільського будинку-інтернату для інвалідів і людей похилого віку. З цього ж питання за допомогою звернулися і до голови районної організації ССУ **В.Животовського**.

Потребують допомоги у забезпеченні теплим одягом і взуттям, білизною, ковдрами, матрацами малозабезпечені багатодітні сім'ї, яким вже заборговано матеріальну допомогу за 5 місяців. З цього питання наш первинний осередок звернувся з клопотанням до районної організації ССУ, територіального центру допомоги малозабезпеченим.

***В.Ігошина**, голова Тернівського первинного осередку ССУ.*

28.12. Фоторепортаж. Приємно зайти в теплий клас.

У Тернівській школі тепло. Тернівчани боляче переживали проблему опалення нової школи. Адже потрібні були значні кошти і справжні фахівці. Батьки учнів, дирекція школи звернулися за допомогою до голови райдержадміністрації **Петра Трохимовича Отрокуші**. Теплотрасу прокладено. Придбано два потужні котли. За короткий проміжок часу підготовлено опалювальну систему до роботи. Зварювальникам допомагали виконувати роботи батьки учнів, педагоги, технічні працівники.

Голова райдержадміністрації щоденно тримав під контролем питання введення в дію опалювальної системи, вникав у кожну проблему, пов'язану з подачею тепла в школу і сприяв її розв'язанню.

18 грудня завершено всі роботи і

запрацювала котельня (див. на фото). А минулої п'ятниці, 20 грудня, знову відновлено нормальний навчальний процес в школі. Діти з радістю прийшли у теплі, світлі, просторі класи. Сільський голова **А.К.Ігошин** виділив кошти на придбання 13 тонн високоякісного сортового вугілля.

Відкриваєш двері, переступаєш поріг школи і тебе приємно огортає тепло, навіть у коридорі першого поверху. У класах ще тепліше. Діти і вчителі без

зимового верхнього одягу. Здається, що це не сільська школа, а міська.

Тепло і в класних кімнатах другого поверху. Серця вчителів і учнів сповнені безмежною вдячністю всім, хто працював на введенні в дію опалювальної системи.

- Першу зиму за останні 10 років наші учні сидять за партами без пальт і курток, - розповідає директор школи **О.Л.Стеценко**. – Адже в старій школі температура повітря у класних кімнатах була 0,-2 градуси.

- Приємно зайти в теплий, світлий клас і працювати з дітьми, - говорить досвідчений класовод 2 класу **Марія Павлівна Дубіняк (див. на фото)**. Тут же класні кімнати 6,7,9,10 класів. Старшокласники також раді, що у школі тепло.

- Через відсутність тепла в школі, ми втратили 14 робочих днів (були вимушені канікули), - говорить **О.Л.Стеценко**. – Але до 15 лютого навчальний процес вирівнюється за рахунок навчання по суботах та під час зимових канікул. Щоправда ми не позбавлятимемо дітей радості зустрічі Новорічного і Різдвяного свят. У ці святкові дні навчання не проводитимемо. Напередодні Новорічного свята хочу від щирого серця всього нашого педагогічного і учнівського колективу привітати голову райдержадміністрації **Петра Трохимовича Отрокушу**, директора ПП "Новий світ" **Миколу Васильовича Малого** та всіх, хто допоміг нам здійснити давню мрію, з Новим 2003 роком. Побажати щастя великого, здоров'я міцного, благополуччя і всяких гараздів. Хай Ваші серця не змілють на доброту, хай збережеться в них чуйність, бажання піклуватися про людей, їх дітей.

На закінчення нашої розмови Олена Леонідівна поділилася планами на наступний рік щодо введення в дію харчоблоку. А поки що тут учням видаватимуть свіжі булочки та гарячий час або молоко.

Т.Мельниченко. Фото П.Цимаховського.

"Колос" 2003 рік.

01.01. Штрихи до портретів. Чверть століття в колективі водіїв.

Люблять Новорічне свято у родині **Олександра Григоровича Коверги**. У цей день і вечір він вдома. За святковим столом збирається вся його дружна сім'я – **син Євген** – студент машинобудівного технікуму, **донька Аня**, яка живе і працює в Кіровограді і **донька Яна** з улюбленим онуком **Олександра Григоровича** - трирічним **Назарком**. Серце дружини **Тетяни Петрівни** сповнюється радістю жаданої зустрічі з дітьми. На її жіночі плечі лягає у будні, а нерідко і в свята багато домашніх справ. **Олександр Григорович** за покликанням – водій, тож часто йому доводиться працювати не лише в робочі, а й у вихідні та святкові дні.

Двадцять п'ять років тому вперше сів за кермо автомобіля, сподобалася йому обрана професія і колектив автомобілістів – веселий, жартівливий і дружний.

Коли йшов на службу в армію, проводжали його і наказували повернутися в колектив.

Повернувшись з служби, молодий водій працював на самоскиді, потім – на молоковозі. Певний період очолював колектив водіїв, а тепер працює на КамАЗі. Під час жнив зайняв друге місце, поступившись першістю лише **Сергію Володимировичу Заїці**. Добре потрудився і на перевезенні цукрової сировини та соняшнику, а зараз доставляє дрова пенсіонерам.

О.Стеценко, завідуючий гаражем ПП "Новий світ", с.Тернівка.

11.01. Після події. Преміювали найкращих.

Напередодні Нового року у нашому господарстві на всіх виробничих одиницях відбулися збори трудових колективів, на яких директор ПП "Новий світ" **М.В.Малий** підбив підсумки роботи за рік. А Дід Мороз, Снігуронька і щедрувальна група усіх щиро вітали з Новорічними святами. Вшановувались і кращі трудівники. Усе це дійство відбувалося за святково накритими столами. Крім вітань і побажань колективам, бригадирам, завідуючим і просто трудівникам було адресовано пісні, складені працівниками культури. Так як хлібороби, механізатори, рільники нагороджувалися преміями за виконання і перевиконання завдань впродовж року, цього разу преміювали кращих тваринників.

У 2002 році у ПП "Новий світ" у галузі тваринництва було досягнуто певних успіхів. Згідно умов матеріального стимулювання Грамотами та грошовими преміями були нагороджені доярок **М.В.Юрко**, **М.Т.Заїку**. Їм же передано накладні на одержання телят. Грошовими преміями відзначено й доярок **Г.Л.Бовт**,

Л.Я.Кочетову, О.Б.Коваль. Серед телятниць Грамоти і премії вручили **П.Д.Мамалізі, В.В.Іванкові,** премії **В.Л.Кофлик та Л.В.Попович.**

За стовідсоткове збереження телят відзначено **В.Г.Кейбало, Г.Л.Бовт, М.Т.Заїку** і вручено накладні на телят. Такі ж подарунки одержали **П.Д.Мамалига, В.В. Іванкова** за стовідсоткове збереження телят до 6 і старше 6 місяців та до 1 року, а **В.Л.Кофлик** – порося вагою 20 кілограмів. Старанністю і наполегливістю в роботі відзначились слюсар **П.М.Мамалига,** їздовий **М.В.Сидоренко,** фуражир, лаборант **М.В.Галунга,** нічні сторожі **О.І.Степанов, А.В.Юрко.** Їх відзначено грошовими преміями. В цілому колективи молочно і свинотоварної ферм досягли в минулому році позитивних зрушень, за що їх було відзначено Грамотами, а завідуючих фермами **Г.Л.Берегелю і Л.Г.Однорал** – грошовими преміями.

В.Степанова, голова профкому ПП "Новий світ".

22.01. Добре слово про людину. Взаємоповага.

Майже 10 років **Віктор і Альона Носікови** живуть у парі, мають п'ятирічну донечку, яку назвали іменем сніжно-білої королеви квітів – **Лілією.** Тернівчани по-доброму заздять цій парі, де в сім'ї панують злагода і невіддільна взаємоповага.

У селі Віктора Анатолійовича знають як хорошу людину, доброго господаря, вмілого спеціаліста. За фахом він технік-будівельник, останнім часом виконує ще й обов'язки завідуючого господарством. Свою часточку праці вніс у будівництво поліклініки, як почали зводити у 1992 році. Тоді в господарстві не було будівельної бригади, працювала наймана, яку він очолював. Під його керівництвом майстри вели й інші будівельні роботи на виробничих одиницях ПП "Новий світ". А в минулому році його бригада здійснювала реконструкцію частини приміщення поліклініки під школу. Хто був у Тернівці не міг не побачити ставочок у центрі села з альтанкою посередині. "Островом кохання" називають тернівчани це місце. Участь у його зведенні брав і Віктор Анатолійович.

Мешкає молоде подружжя у власному будинку. Купили його аж на краю села, біля річки Синюхи. У будиночку все переобладнано на власний смак. Багато робіт у ньому Віктор Анатолійович виконав власними руками, допомагали й батьки. Вдома в них немає поділу обов'язків: це – твоє, а це – моє. Все роблять спільно. Планують, а потім разом і задуми свої здійснюють.

У січні Віктор Анатолійович відзначив свій день народження. Вітали його всі друзі, родичі і найдорожчі йому люди – дружина і донька. Тож хай щастить їм у житті, а в оселі завжди будуть розуміння, любов і взаємоповага.

В.Степанова, с.Тернівка.

01.02.

У зимовий період на току ПП "Новий світ" на догляді за насінням та зерном, що на збереженні, старанно працюють рільничниці **Людмила Федорівна Рарій і Наталія Іванівна Поляк.** Обидві добре знають і чітко виконують свої обов'язки.

На фото: Л.Ф.Рарій і Н.І.Поляк, фото

П.Цимаховського.

22.03. Те, що їх об'єднує.

Чим відрізняється Тернівка від інших сіл району? Людьми.

Трудолюбивими, завзятими, життєрадісними, які люблять пісню, іскрометний гумор, які залюбки готують КВН, тематичні вечори. На відміну від інших, тут не піддалися економічним негараздам, не акрили на замок Будинок культури. Завдяки тим же енергійним тернівчанам тут діє вокально-інструментальний ансамбль, духовий оркестр, різноманітні гуртки. А об'єднує всіх жителів цього села – любов до пісні.

Микола Дмитрович Пасенко і Віктор Васильович Степанов (див. фото) участь у художній самодіяльності беруть давно. Було це ще в школі. Обоє охоче (правда в різні роки) бігали на репетиції, відвідували гуртки. Любов до мистецтва обом прищепили батьки. **Тетяна Петрівна Пасенко** має чарівний голос, постійно виступала в хорі, була прекрасним організатором, своєю енергією запалювала всіх. **Василь Данилович Степанов** – перший на селі гармоніст, неодноразово виступав на концертах із власною програмою. Від них любов до мистецтва, музики, пісні передалися й дітям.

Кожен з них у свій час навчався в Олександрійському училищі

культури. Повернулися в село і тут стали стержнем, на якому в Тернівці тримається культура. М.Д.Пасенко – директор Будинку культури, В.В.Степанов – художній керівник. Традиційні і нетрадиційні свята тут завжди відзначаються. До кожного готуються дбайливо, складаючи нові цікаві сценарії. Матеріали черпають із різноманітної літератури і самі складають вірші, пісні, гумор.

Працюють у Будинку культури й гуртки: духовий оркестр, естрадний, танцювальний, драматичний. Практично тримаються вони на ентузіазмі людей, які повністю проникнуті творчістю і без цього не уявляють свого життя. Вони живуть сценою, пісню, пошуками нового, фантазією і тим, що дарують радість і приємні хвилини своїм односельцям.

Постійні учасники художньої самодіяльності **родини Королів – Яна, Іван і Андрій, Мойсеевих – Антон, Артем, Яків, Поліщуків – Світлана, Леся і Таня (див. фото), Тетяна Богачук, Валентина Горбенко, Женя Данильченко, Віталій Іваненко, Володимир Шаповалов, Сергій Титаренко, Олександр Степанов, Ігор Кушнір.** Усіх їх об'єднує любов до музики, пісні.

До речі, тернівських артистів знають не лише в нашому районі, а й у Києві. У позаминулому році вони у складі делегації, яка представляла Новоархангельщину, успішно виступили на столичній сцені з власною пісню "Моя Тернівка", присвяченою 10 річниці Незалежності України.

І. Грицик, с.Тернівка, фото П.Цимаховського.

26.04. Хліборобські турботи. ...Тепер сіють кукурудзу.

Механізатори ПП "Новий світ" організовано і активно включилися у хід весняно-посівної кампанії. За тиждень посіяли 653 гектари ранніх зернових культур, пересіяли 172 гектари озимих, підпокровно посіяли 100 гектарів еспарцету.

Під час сівби ранніх зернових на току господарства протруюванням посівного матеріалу старанно займаються працівники току **С.М.Мазура та І.Ю.Лупало (див. фото).** Обидва відповідально ставляться до цієї справи і виконують її на високому рівні.

Зараз хлібороби готують площі під сівбу соняшнику, цукрових буряків, кукурудзи.

Фото П.Цимаховського.

28.05. Добре слово про людину. Відмінний спеціаліст.

Сергій Іванович Козицький після служби в армії повернувся у рідне село Тернівку і відразу ж пішов працювати у місцеве господарство. Доручили йому вантажний автомобіль, а згодом – бензовоз. Ним він розвозить пальне з центральної заправки господарства у тракторні бригади, на поля до агрегатів, забезпечуючи безперебійну роботу техніки.

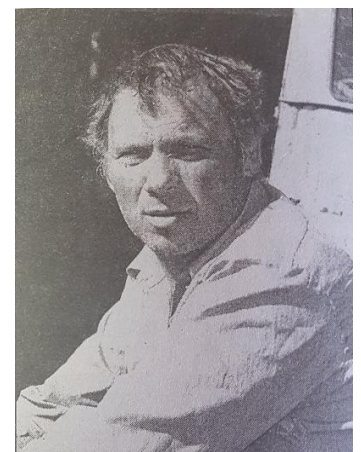
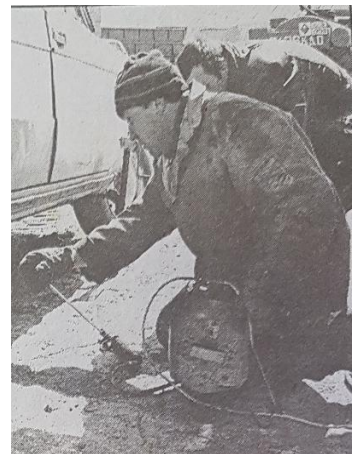
Разом з цим усі ці роки Сергій Іванович працює зварювальником. Відмінний спеціаліст, обидві роботи виконує бездоганно, чим і завоював авторитет селян і колег.

А ще його характеризують як спокійного, врівноваженого, добросовісного.

На фото: С.І.Козицький, фото П.Цимаховського.

23.08. Твої люди, Новоархангельщино! Любить і землю, і техніку.

Тернівчани – запальні до пісні, до танцю і праці. Трудяться від зорі до зорі, господарюють, дбають, щоб було і в дворі, і в хаті, і на столі. **Григорій Леонтійович Кейбало** 26 років вже трудиться у місцевому господарстві механізатором. Йому доручають найвідповідальніші і найважчі ділянки роботи в хліборобстві. Він і оре, і культивує. І не абияк, а на совість і з великою наполегливістю. Навесні провів передпосівну культивуацію на площі понад 1000 гектарів. Щодня трактором К-700 виконував подвійну норму – закультивував по 96 гектарів. Нині готує ґрунт до осіннього засіву на звільненій з-під силосної кукурудзи площі.

Директор ТОВ "Новий світ" **М.В.Малий** відгукується про Григорія Леонтійовича, як про кращого хлібороба господарства, який любить і землю, і техніку.

Г.Л.Кейбало встигає займатися і домашнім господарством. Побудувався. Разом з дружиною **Оленою Анатоліївною** чекають повернення нинішньої осені сина **Євгена** з армії. А донька їх **Вероніка** вже дев'ятикласниця, добра помічниця мамі.

Цих спекотних серпневих днів Леонтійович поспішає, щоб вчасно завершити підготовку ґрунту до сівби озимих культур.

Фото П.Цимаховського, с.Тернівка.

08.11.

Молодий водій ПП "Новий світ" **Олександр Анатолійович Носіков** після закінчення строкової служби в армії має вже понад 10 років водійського стажу. Як і його батько, **Анатолій Федорович**, Олександр став одним з кращих водіїв підприємства. Працюючи на автомобілі ЗІЛ-130 і на бензовозі "МАЗ", бездоганно виконує свої обов'язки на перевезенні відповідних вантажів.

На фото: О.А.Носіков, фото П.Цимаховського.

24.09. Родовід Посинюшшя. Велика родина. (Див. розділ "Гордість нашого села").

12.11. Невигадані історії. Є у них дві доньки.

На долю **Василя Ярославовича** випало і палке кохання, і гірке розчарування, і важке випробування. Він мужньо все пройшов, не надломився і не втратив людяності, доброти і батьківських почуттів.

Молодий тернівчанин **Василь Когут** познайомився з майбутньою дружиною у Підмосков'ї, де вона навчалася в технікумі, а він складав екзамени у військове училище. Згодом дружба переросла у велике кохання. І хлопець запропонував дівчині стати його дружиною. Радо зустріла молодят мати Василя, коли приїхали в Тернівку. Щастям і гордістю сповнювалося її серце за сина. Він, як і мріяв, став військовим.

У молодій сім'ї панували любов, мир і злагода, та з народженням доньки почалися негаразди. Дружину, ніби хто підмінив. Зникла посмішка і привітність з обличчя, а потім і сама стала зникати, залишаючи маленьку донечку без нагляду. У Василя Ярославовича краялося серце від болю за маленькою крихіткою **Оленкою** і він пробачав дружині всі її витівки і мандрівки. Сподівався, що схаменеться, та цього не сталося. Коли доньці було три роки, взагалі залишила її і чоловіка і кинулася в пошуки особистого щастя.

Молодий батько не відцурався від дитини і не шукав собі подруг. Працював у військовій частині. Оленку вів у дитсадок у будні, а у вихідні, якщо йшов на службу, залишав у сусідів, в яких теж були діти. Дівчинка гралася разом з ними і з нетерпінням чекала з роботи татуса.

Василь Ярославович не поспішав з розлученням, все чекав, що дружина одумається і повернеться до сім'ї і донька їх ростиме щасливою, матиме і батька, і рідну матусю. Збігали місяці, але добрих змін не сталося. Через два роки суд офіційно їх розлучив і Оленку залишив з батьком. Колишня дружина навіть не звернулася з апеляцією до суду, щоб повернути доньку. Вона насолоджувалася щастям з другим чоловіком.

Як ранкова роса, зникає жіноча краса і привабливість. Її новий обранець виявився людиною ненадійною і через деякий час залишив її одну. Не послав Бог їй більше й дітей. Отак і живе самотницею. А Василь Ярославович, у молодому віці пізнавши гіркоту зради, вдруге одружуватися не наважувався. Один ростив, виховував, прав, їсти готував Оленці два роки до розлучення і ще шість років після. І хто знає як би склалася його подальша доля, коли б не донечка.

Досягнувши пенсійного віку (служив на Півночі, тож зарані вийшов на пенсію) капітан запасу В.Я.Когут вирішив повернутися у рідне село Тернівку до матері. Купив гарний будинок. Спочатку донечку привіз до бабусі, а потім і сам переїхав. **Оленка** подружилася з однокласницею **Юлею**. Разом гралася, разом навчалися разом боляче переживали, що Оленку залишила мама, а Юлю – татко. Юліна мама **Світлана Григорівна Ковальчук** – освічена, гарна і добра душею жінка, наділена талантом педагога. Закінчила стаціонарно Уманський сільськогосподарський інститут, здобула спеціальність економіста по бухгалтерському обліку. Деякий час працювала в колгоспі і ось вже 10 років в Тернівській загальноосвітній школі. Спочатку була

бібліотекарем, викладала хімію. Екстерном навчається на природничо-географічному факультеті Кіровоградського педагогічного університету. Очолює профспілкову організацію школи. Супроводжувала влітку учнів у поїздці на море. Дуже любить квіти, гарні клумби заклала біля школи. Захоплюється вишиванням. Вміла вона і добра господиня. Ось тільки в подружньому житті не поталанило.

Дівчатка щиро бажали своїм найдорожчим людям Світлані Григорівні і Василю Ярославовичу щастя.

- Вони, власне кажучи, нас і звели, - зізнається Василь Ярославович.

Дружною сім'єю живуть вже п'ять років. **Оленка і Юля** вже десятикласниці, обидві захоплюються малюванням та вишиванням. Це їм передали **Василь Ярославович**, який має талант художника, і **Світлана Григорівна**.

Оленка – староста літературно-поетичної студії.

Обидві дівчини гарно навчаються і мріють про вступ до вищих навчальних закладів. Допомагають батькам і в домашньому господарстві.

Василь Ярославович працював вчителем фізичного виховання і допризовної підготовки юнаків, нині – бібліотекарем шкільної бібліотеки. Дуже гарно впорядкував бібліотечний фонд, художньо оформив виставки та викладки літератури.

Колеги по роботі з повагою ставляться до Василя Ярославовича і Світлани Григорівни, зичать їм добра і щастя. А я захоплююся їх великодушністю. Вони не забороняють Оленці писати листи до матері, а Юлі спілкуватися з рідним батьком. Вони живуть думкою про майбутнє обох донечок і це їх єднає, додає сил.

Хай у цій сім'ї завжди буде мир, взаєморозуміння і повага.

Т.Мельниченко, с.Тернівка, фото П.Цимаховського.

15.11.

Серед кращих орачів ПП "Новий світ" і **Олександр Семенович Ярошенко**. У цьому господарстві молодий механізатор працює недавно. Він переїхав з сім'єю у Тернівку з Підвисокого. Адже його родина родом з цього села. Олександр Семеновичу доручили стару техніку, але він її надійно відремонтував. Під час жнив косив ранні зернові культури, а восени орав зяб.

Приватне підприємство "Новий світ" допомогло молодій сім'ї придбати житло. Дружина Олександра Семеновича доглядає маленького сина. Можливо він, коли виросте, продовжить хліборобську справу свого батька.

В.Степанова, голова профкому ПП "Новий світ".

На фото: (зліва направо) О.С.Ярошенко разом з кращими орачами господарства

О.В.Черняховим, Д.Г.Кейбалом і Г.Л.Кейбалом, фото П.Цимаховського.

"Колос" 2004 рік.

14.01. Після події. Традиційне новорічне свято.

За доброю традицією 31 грудня у нашому Будинку культури щороку проводиться новорічне свято. І цього року тернівчан вітали сільський голова **А.К.Ігошин**, Дід Мороз і Снігурочка (учні місцевої школи **Є.Данильченко** і **О.Когут**). А потім **С.Поліщук**, **О.Степанов**, **Т.Поліщук**, **С.Тітаренко**, **В.Шаповалов**, **Л.Теслюк**, **Ю.Ковальчук**, **І.Олефіренко**, **О.Степанова**, **Є.Данильченко**, **М.Великосельський**, **О.Когут** та інші дарували чарівні пісні. Цікавими були й різноманітні конкурси, ігри, розваги.

Жителі села безмежно вдячні директору Будинку культури **М.Д.Пасенку** та художньому керівнику **В.В.Степанову** за чудовий відпочинок.

Л.Тітаренко, с. Тернівка.

25.02. Вісті з Тернівської школи.

1. Тиждень книги.

У нашій школі нещодавно проводився тематичний тиждень "Книги – наші вірні друзі". Відкрився урочистою лінійкою, на якій школярі дізналися про етапи становлення книгодрукування, значення книги для особистісного розвитку людини.

Учні у віршованій формі і частівками розповіли про довгий шлях книги до рук читача, про правила зберігання і гігієни читання книг. У рамках тижня проведено виставку малюнків до улюблених книг, конкурс "Супер-казка класу" для учнів початкових класів та історико-етнографічну гру "Наші обереги" і урок-реквієм "Сльоза омиває душу" для старшокласників.

Найактивнішим читачам і учасникам тижня вручено подарунки.

2. Наші спонсори.

Другий рік наша школа працює в новому приміщенні. Ще є чимало проблем у створенні умов для навчального процесу. Вирішувати їх допомагають місцеві орендарі, фермери, підприємці **О.В.Пуля, В.Ф.Купренко, С.І.Данильченко**, директор ПП "Новий світ" **М.В.Малий**, сільський голова **А.К.Ігошин**. А нещодавно орендар **С.А.Гордієнко** подарував школі музичний центр, якому діти безмежно раді.

Педколектив і учні школи щиро дякують цим добрим людям за допомогу.

1. Юні обдарування.

Вчителі школи велику увагу приділяють розвитку здібностей обдарованих дітей. Під час проведення діагностичного анкетування здібностей учнів, виявлено найбільш обдарованих дітей. **Дмитро Пацай** має обдарування до математичних наук, **Ліна Сугак** – до природничих, **Владислав Деменчук** – до філологічних, а у **Альони Югової** – літературно-поетичне. З ними працюють педагоги **О.Л.Стеценко, С.Г.Ковальчук, Л.І.Коверга, Н.П.Говоруха**.

2. На зборах.

На обговорення загальношкільних батьківських зборів виносилося питання збереження життя і здоров'я дітей та проблема відсутності спортивного залу та харчоблоку в школі. Намічено конкретні шляхи її розв'язання.

Після зборів батьки і педагоги були приємно вражені виступом дитячої пожежної дружини під девізом: "Скажем наше дружное "ні" всім пожежам на землі".

В.Когут, бібліотекар Тернівської загальноосвітньої школи I-III ступенів.

17.03. Добра традиція.

Доброю традицією у Тернівці стало залучення учнів місцевої школи до різних заходів, які проводяться у Будинку культури.

Діти співають, танцюють, ставлять вистави під керівництвом **Н.В.Деменчук**. Участь у таких заходах дарує дітям впевненість у своїх силах, допомагає краще вчитися, розкривати обдарованість.

Євген Данильченко, Віта Іваненко, Юля Ковальчук, Олена Когут, Інна Олефіренко, Таня Поліщук, Олександр Степанов, Олеся Степанова, Люда Теслюк, Сергій Титаренко разом із **Світланою Поліщук, Миколою Пасенком, Віктором Степановим** виступили з прекрасним концертом перед тернівчанами. Приємно здивували наших сільчан **Костя Золотухін** з Новоархангельська, який розповів гуморески.

В.Когут, бібліотекар с.Тернівка.

17.04.

Серед водіїв приватного підприємства "Новий світ" сумлінною роботою відзначається **Іван Анатолійович Ковальчук**.

В минулому він воїн-афганець. У молоді роки пройшов життєве випробування. Після військової служби працює а господарстві водієм. Останні шість років за кермом бортового УАЗа, обладнаного для перевезення людей. Ним доставляє тваринників, механізаторів на виробничі одиниці, підвозить обіди працюючим в полі та в бригади.

Все це Іван Анатолійович виконує чітко, без будь-якої затримки.

На фото: І.А.Ковальчук.

15.05. Нові експонати.

У школі продовжується краєзнавча робота. Нещодавно подружжя **Григорія Єлисейовича і Катерини Тихонівної Гусаків** передали в шкільний краєзнавчий куточок діючий ткацький верстат.

А сім'я **Василя Олександровича і Ніни Володимирівної Мазурів** подарувала ткацький верстат у розібраному вигляді і старовинні дерев'яні вила, граблі, ярмо для волів.

Вчителі і учні щиро вдячні цим сім'ям за передані експонати і продовжують збирання нових.

В.Когут, бібліотекар Тернівської загальноосвітньої школи I-III ступенів.

16.06.

Такого улову тернівчани ще не бачили. Та й не кожен рибак може похвалитися таким уловом. А от дев'ятнадцятирічний **Вадим Данильченко** вже має на своєму рахунку 38-кілограмового сома. Ним ласували всі жителі вулиці Хутірської.

На фото: Вадим Данильченко після вдалої риболовлі.

26.06. ПП "Новий світ" завершив підготовку техніки до жнив.

Хлібороби нашого приватного підприємства "Новий світ" повністю підготували зернозбиральну техніку до жнив. Жатки відремонтовані і перевірені на косовиці багаторічних трав на сіно. Закінчено й ремонт комбайнів, який проводили власними силами комбайнери **Микола Білокінь, Костянтин Ігошин, Віктор Рижиков, Олександр Дудник** та їх помічники. А жатки надійно відремонтували **Леонід Трухан, Іван Руденко, Микола Мазура, Олександр Тітаренко, Олександр Ярошенко**. На косовиці сіна сумлінністю відзначилися жаткарі **Леонід Трухан** та **Іван Руденко**, а на тюкуванні – **Олександр Чабан**. На сіно скошено 100 гектарів багаторічних трав. Адже попри труднощі і низькі ціни на м'ясо, молоко, ми не відмовляємося від тваринництва, а навпаки, приділяємо увагу його розвитку. Провели ремонт і оздоровлення дійного стада, поновили його двома групами продуктивних нетелів. Тепер середньодобовий надів по фермі на фуражну корову складає понад 14 кілограмів, а в групі кращої доярки господарства **Марії Юрко** – понад 17 кілограмів. Високі надої одержують і доярки **Валентина Коваль** та **Валентина Кейбало**. У порівнянні з відповідним періодом минулого року середньодобовий надій на корову по фермі зріс на 8 кілограмів. Третій рік ми випасаємо з весни і до осені весь молодняк великої рогатої худоби на природних пасовищах, а нинішнього перейшли на випас і дійного стада на культурних пасовищах. Це й дало добру прибавку надоїв, і здешевлює собівартість вироблюваної продукції. За 6 місяців одержали 63 телят на 100 корів. Тримаємо курс на розвиток ще однієї галузі тваринництва – свинарства. Утримуємо 400 голів свиней. Закупили 20 племінних свинок парувального віку великої білої породи, а також через обласне племоб'єднання придбали на Полтавському племінному заводі 2 кнурі великої білої породи. Добросовісно працюють на свинофермі **Петро Шмигаль** і **Валентина Пасенко**. Велику роботу по розвитку тваринництва проводять головний спеціаліст цієї галузі **Анатолій Тихонович Сугак**, завідувача молочнотоварною фермою **Галина Леонідівна Берегеля**.

Торік наше господарство купило трактор МТЗ-80, а в нинішньому за рахунок довгострокових кредитів через банк "Аваль" придбало 3 нових трактори ЮМЗ різних марок, модифіковані, вищої потужності, із дуже зручними умовами роботи для механізатора. Нову техніку доручили кращим механізаторам **Юрію Лупалу, Віктору Чабану, Олександру Чабану**. Тепер немає проблеми з міжрядним обробітком всіх просапних культур. Проведено не менше 3-разовий їх обробіток, підгорнуто соняшник. На міжрядному обробітку просапних культур добросовісно працювали механізатори **Василь Вовк, Юрій Лупало, Віктор Чабан, Олександр Чабан**.

Загалом всі посіви у нашому ПП "Новий світ" у доброму стані. Оброблено проти клопа-черепашки посіви озимої пшениці. Проведено хімічний обробіток інших сільськогосподарських культур. Добре попрацювали на цьому обробітку механізатор **Юрій Лупало** і водій **Олександр Носіков**.

Площу цукрових буряків зменшили в цьому році, але прагнемо виростити високий врожай. Старанно трудилися на буряковій плантації жителі села. Аби не допустити втрат вирощеного хліба, ретельно попрацювали автомобілі для його перевезення. Колектив автопарку дружний і завзятий до роботи. А очолює його **Олександр Олександрович Стеценко**. Частина водіїв працюватиме на збиранні збіжжя, а решта – на його перевезенні.

Результати нашого господарювання в значній мірі залежать від організації праці і в рілльництві. Цю роботу вміло ведуть головний агроном **Петро Володимирович Суховенко** і головний інженер **Микола Іванович Шевченко**.

Віддано і кваліфіковано працює й мій заступник **Валерій Іванович Вендюк**.

М.Малий, генеральний директор ТОВ "Новий світ".

07.07. Зустрічі. Через 50 років.

Тихо і плавно несе свої води річка Синюха. А там, де круто повертає, утворюючи коліно, вона як мати приймає чотирьох дочок – менших річечок, серед яких на весь світ відома Ятрань. На її пагорбах розкинулось мальовниче село Тернівка. Нещодавно до нього через 50 років з'їхалося випускники 1954 року – першого післявоєнного випуску.

Жителі села зустріли колишніх учнів квітами, посмішками і теплими привітаннями. Хвилиною мовчання та покладанням квітів були вшановані загиблі в роки Великої Вітчизняної війни земляки. А потім на гостей чекав сільський Будинок культури, красень по своєму оформленню і чистоті.

Пролунав дзвінок на імprovізований урок. Відбулася перекличка. Ведуча **Людмила Іванівна Коверга** надала слово колишнім школярам, а серед них інженери, медики, економісти, працівники сільського господарства, люди багатьох інших професій. Сільський самородок **Петро Васильович Кармазін** виготовив випускникам медалі і зачитав вітальну телеграму. Також із щирими словами вітань виступили сільський голова **Анатолій Костянтинович Ігошин**, директор Тернівської загальноосвітньої школи **Олена Леонідівна Стеценко**, вчителька-пенсіонерка **Надія Савівна Мазура**. Вона пом'янула колег і учнів, які пішли в небуття, запаленням свічок. Хвилиною мовчання присутні в залі вшанували батьків учнів, котрі загинули в буремні роки війни. **Ольга Іванівна Сіора** і **Тетяна Поліщук** піднесли голові оргкомітету зустрічі **Івану Івановичу Шевченку** хліб-сіль на

вишитому рушнику. Із словом від випускників виступав **Олександр Сергійович Ковальчук**, який згадав усіх однокласників, учителів, керівників господарства та побажав успіхів в усіх справах і починаннях.

В перервах між "уроками" звучали пісні у чудовому виконанні тернівських самодіяльних артистів **Олександра Степанова, Ліни Сугак, Євгена Данильченка, Ігоря Кушніра**, директора Тернівського будинку культури **Миколи Дмитровича Пасенка** і художнього керівника цього закладу **Віктора Васильовича Степанова**. Молода пара **Людмила Тесля і Роман Козицький** виконали "Вальс". Під його звуки закінчилася урочиста частина зустрічі, яка продовжилася за гарно сервірованими столами у дружній, невимушеній обстановці.

В.Степанова, с. Тернівка.

11.08. На журналістських перехрестях. Музикант і співак.

Йому – вісімнадцять. Високий, русавий, блакитноокий, з високим інтелектом і великим природженим талантом до музики, чарівним і сильним голосом співака. Професіонали пророчать йому велике майбутнє. Він грає на фортепіано і синтезаторі "Ямаха", його співом захоплюються в селі і навіть в столиці.

А на очі матері навертаються сльози і серце стискається від болю, коли чує оті пророчі слова. О, вона б йому віддала і серце, і зір, коли б можна було, аби він був щасливим і ... зрячим.

Ольга Іванівна виношувала сина у тому таки горезвісному 1986 році, коли сталася катастрофа на Чорнобильській АЕС. Молодій жінці і на думку не могло прийти, що чорне крило Чорнобиля торкнеться її сина і позбавить його зору ще в дитячих літах. Хлопчик народився з вадою зору. Лікарі визнали вроджену катаракту, а потім почала розвиватися глаукома. Аби врятувати хлопчиків зір, батьки – **Ольга Іванівна і Валерій Федорович**, звернулися до найкращих офтальмологів в Одеський інститут імені Філатова. Ігоркові довелося перенести п'ять операцій.

Наставало тимчасове покращання і він ходив до Тернівської загальноосвітньої школи, де його батько працює вчителем історії. Ігор гарно навчався, захоплювався музикою і співом, інтелектуальними іграми. Це ж захоплення з роками переросло у його життєву потребу. Викликало прагнення здобути музичну освіту.

Ігор Кушнір став в 2000 році переможцем обласного фестивалю юних талантів "Повір у себе і в тебе повірять інші" і був нагороджений путівкою в "Артек". А через рік хлопець майже повністю втратив зір – залишилося 2 відсотка, і він вже не міг продовжувати навчання в рідній сільській школі. Потрібна була спеціальна школа для сліпих. Тоді й змушені були батьки відвезти сина до Києва, в спецзаклад. Навчаючись в школі для сліпих, **Ігор Кушнір** не залишив своє захоплення. Він продовжує співати і навчається в музичній школі. З великим успіхом виступив на районному, а потім на Київському обласному конкурсі "Барви надії" і одержав кубок за I місце і диплом. А ще став лауреатом і стипендіатом премії Фонду "Святої Марії".

У репертуарі молодого талановитого співака **Ігоря Валерійовича Кушніра** – українські народні і сучасні пісні, романси, балади. У нього чудовий баритон. Напевне талант до пісні передався від батька – **Валерія Федоровича**, який має сильний бас і співав у Кіровоградській капелі при педуніверситеті, в сільському хорі. А можливо від **діда Івана** (маминоного батька), у якого був гарний тенор. Мама теж любить пісню і співала в сільському хорі.

Ігор читає пальцями по Брайлю. За допомогою навушників та озвучення оволодіває комп'ютером. Під час канікул цікавиться бджільництвом. Разом з батьками і молодшою сестричкою грає в інтелектуальні ігри, розв'язує кросворди. Сестричка – це його очі, його зір і поводитир. Вона любить брата і приділяє йому багато уваги, про все розповідає.

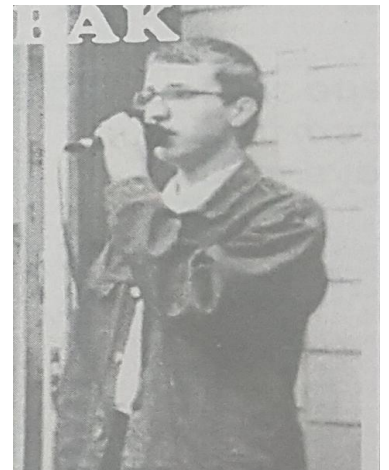
Хлопець, коли буває у батьків, обов'язково йде до сільського Будинку культури. Бере участь у репетиціях і виступає на сцені перед односельцями, які нагороджують його хвилею оплесків. А ще Ігор з великим задоволенням співає на святах, що проводяться в школі і дитячому садку, де його мама завідує.

Мріє юнак про продовження музичної освіти. А ще про повернення, хоча б частково, зору. Попереду його чекає ще одна складна операція.

На знімку: Ігор Кушнір, Т.Мельніченко, с. Тернівка.

14.08. А біля школи море квітів.

І таких гарних, що очей не відірвати. Оксамитові чорнобрівці, горді майори, сліпучо-оранжеві пом'яки, розкішні білі квіти лаватери, синьоокі кручені паничі, жовтогарячі кружечки календули. А в цьому морі українських квітів, що одвічно росли у сільських дворах, красуються троянди і лілії. Обрамлюють ці два величезні квітники, що при вході до Тернівської школи, виграють чудовим різнобарв'ям, декоративні каштанчики. Є тут і хризантеми, айстри. З фантазією і творчим задумом посяно квітник під керівництвом великого природолюбця і ентузіаста, гарної господині і педагога – вчителя біології і хімії Тернівської

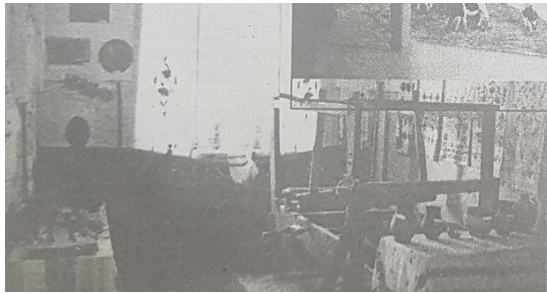
ростуть буряки, гречка, помідори, морква, кукурудза, соняшники, просо, огірки, гарбузи, багаторічні трави і інші сільськогосподарські культури.

Буде їдальня в школі.

Проблема забезпечення гарячим харчуванням учнів тернівської загальноосвітньої школи нарешті вирішується. Нині ведеться реконструкція харчоблоку. Тепер буде тут і кухня, і зала для харчування школярів.

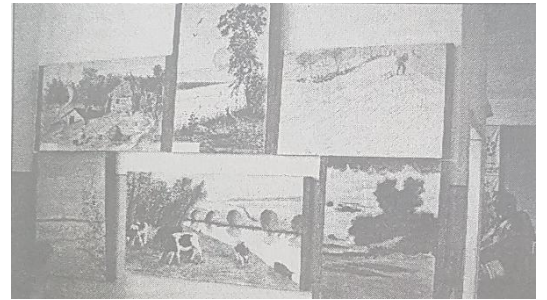
І картини художника.

Хто ще може похвалитися постійно діючою виставкою картин у школі місцевого художника. А у Тернівській школі така виставка є. Тут 9 картин з краєвидами рідного села та на іншу тематику, люб'язно передані школі сільським художником **Петром Васильовичем Кармазінім**. Він дуже талановита людина, яка безмежно любить рідне село, людей, природу. Тож

все, що з цим пов'язане, переносить на полотно. Під його вмілою рукою оживають на полотні і мальовничі куточки природи, і знайомі образи односельців.

Є у школі і куточок народознавства, де зібрані вишиті рушники, сорочки, речі домашнього вжитку, ткацький верстат, передані школі старожилами.

Т.Мельниченко. Фото **П.Цимаховського, с. Тернівка.**

К.А. ІГОШИН.

18.08.

У приватному підприємстві "Новий світ" (Тернівка) під час жнив наполегливістю і старанням відзначаються екіпажі зернозбиральних комбайнів "Нива", які очолюють вмілі комбайнери **В.В.Рижиков і К.А.Ігошин**. Разом з помічниками **М.В.Рижиковим, В.Г.Кочетовим** і трактористами на відвезенні соломи **В.А.Чабаном і В.О.Вовком** кожен з них намолотив понад 3000 центнерів зерна.

В.В. РИЖИКОВ.

21.08. Добре слово про людину. Хай завжди буде злагода і щастя.

У Тернівському фельдшерсько-акушерському пункті завжди чисто і тепло. Тут уважно і кваліфіковано ставляться до кожного відвідувача. **Тетяна Іванівна Козицька** працює медсестрою. Має вже сімнадцятирічний досвід роботи. Спочатку працювала в Тернівській дільничній лікарні старшою медсестрою по закінченні Олександрійського медичного училища. Потім – патронажною сестрою. Виконувала й обов'язки фельдшера.

З розумінням ставиться до Тетяни Іванівни і її нелегкої професії її чоловік **Сергій Іванович** – зварювальник і водій місцевого господарства.

Діти – сімнадцятирічний **Роман** і дванадцятирічна **Ліля** – гарні помічники дома і старанні в навчанні. Роман – вже студент Кіровоградського національного технічного університету. Ліля – школярка. Вона залюбки займається кухарською справою, прибиранням, аби мама мала полегшення в домашній роботі. Адже Тетяна Іванівна зранку і до обідньої перерви надає медичну допомогу хворим у фельдшерсько-акушерському пункті, а в другій половині дня проводить патронат на дому.

Часто і в нічний час її викликають до хворих. Чоловік тоді машиною її везе, аби вчасно встигла врятувати життя людині чи полегшити біль.

У Тернівці подружжя Козицьких живе у будинку, який виділив їм колгосп, коли одружилися. **Тетяна Іванівна і Сергій Іванович** впорядкували двір, створили затишок у хаті. Тримають і чимале підсобне господарство.

Інтелектуальна, привітна жінка у розквіті сил, завжди охайна і зі смаком одягнута, привертає до себе увагу своєю скромністю і чуйністю. Хай же в її родині завжди буде мир, злагода і щастя.

Т.Мельниченко.

25.08. Було цікаво.

За традицією тернівчани відзначають у День незалежності України і свято села, демонструють вироби народних умільців. Справжнє захоплення викликали у селян вироби з природного матеріалу та вишиванки вихованців дитячого садка, в'язання **Тетяни Миколаївни Мазури** та коровай, торт, пиріг і піца найкращих господинь у селі **Марії Іванівни Мазури і Валентини Петрівни Мазури**.

Припали до душі тернівчанам і пісні у виконанні юних співаків **Вікторії Пулі, Крістіни Руденко, Анюти Пасенко, Аліни Сіроштан, Ігоря Кушніра, Євгена Данильченка**. Сподобалися і пісенні дарунки **Світлани Олександрівни Поліщук** та її доньки **Тані**.

Програму свята вів сільський голова **А.І.Ігошин**. Він же й організатор проведення цих свят.

С.Степанова, секретар Тернівської сільської ради.

10.11. Їм присвоєно чергові військові звання.

Згідно Указу Президента України №1103 від 19 жовтня 2004 року наказом Міністра Оборони України №816 присвоєно чергові військові звання учасникам бойових дій та інвалідам Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років.

Інваліди війни: майор

- Мазура Григорій Іванович, 1920 р.н.

Учасники бойових дій ВВВ: лейтенант

- Цис Василь Васильович, 1923 р.н.;

- Мазура Іван Павлович, 1920 р.н.;

- Пасенко Дмитро Григорович, 1919 р.н.;

- Олєфіренко Пилип Якович, 1918 р.н.;

- Кочетов Олександр Васильович, 1925 р.н.;

- Рудь Гаврило Іванович, 1921 р.н.;

- Горбенко Іван Остапович, 1921 р.н.;

- Данильченко Григорій Миколайович, 1922 р.н.;

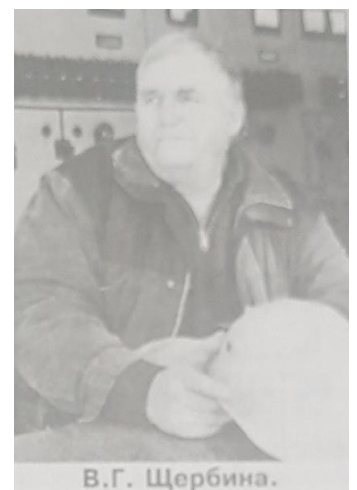
- Рудь Дмитро Іванович, 1922 р.н.;

- Мороз Федір Миколайович, 1923 р.н.

18.12. Виробництво електроенергії зростає.

Тернівська гідроелектростанція діє 42 роки. Вона паралельно з системою "Дніпроенерго" постачає електроенергію у Тернівку, Ятрань, Покотилове, Орлове, Тарасівку, Вербівку, Шевченкове, Копенкувате, Мартинівку. Має можливість самостійно забезпечувати ці села та Підвисоке нашого і Перегонівку сусіднього районів електроенергією. Адже в нинішньому році збільшили її виробництво з 3 мільйонів 414 тисяч квт/год до 5 мільйонів 500 тисяч, а до кінця року ще вироблять не менше 200 тисяч квт/год. Працює тут дружний, злагоджений і з високою відповідальністю колектив, який 30 років очолює інженер гідроелектростанції **Дмитро Михайлович Скоморох**.

- Збільшення виробництва електроенергії ми досягли за рахунок опадів, які були інтенсивними в цьому році, та завдяки проведеній працівниками "Канівгідропроєкт" реконструкції греблі, її вирівнюванню і

В.Г. Щербина.

укріпленню, - розповідає Дмитро Михайлович. – А в приміщенні ми власними силами завершуємо проведення ремонту. Кожен з членів нашого невеличкого колективу з великою відповідальністю несе чергування біля головного щита управління ГЕС і дбає про чистоту та порядок в приміщенні і на території ГЕС та підстанції. Сердечних слів вдячності заслуговують чергові електромонтери **Олександр Григорович Кожухар, Віктор Іванович Штефан, Віктор Григорович Щербина, Михайло Петрович Кожухар, Віталій Олександрович Ладик.**

У наступному році планується провести капітальний ремонт агрегату №2 та зовнішній ремонт приміщення. Кошти вже виділені.

Т.Мельніченко, с. Тернівка.

22.12. Вісті з Тернівської школи.

"Класний керівник - 2004".

У нашій школі проводився конкурс на кращого класного керівника. Кожен з учасників виявив бажання якнайкраще показати свої методи роботи, досягнення і перспективи. Переможцем визнано класного керівника 11 класу **Світлану Григорівну Ковальчук**. Матеріали, подані нею на конкурс, були найбільш змістовними і найкраще естетично оформлені.

Світлана Григорівна брала участь і в районному конкурсі класних керівників. Нагороджена дипломом і грошовою премією за зайняте I місце.

Колектив школи вітає її з участю у районному конкурсі "Класний керівник - 2004" і бажає успіхів у подальшій педагогічній роботі.

Щоб кожен учень відвідував школу.

Таке проблемне питання в сьогоднішніх умовах розвитку нашого суспільства набуває найбільшої гостроти. Адже не таємниця, що є діти, які не відвідують школи, в тому числі й нашу. Тож питання відвідування школи учнями обговорювалося на нараді при директорові, засіданні батьківського комітету. Члени батьківського комітету, під керівництвом **Н.В.Деменчук**, відвідали сім'ї **Володимира Журкіна, Ольги Вовнянко, Петра Поляка, Тетяни Голубенко**, де ознайомилися з їх побутовими умовами, причинами невідвідування дітьми школи. Проведено бесіди з батьками і учнями.

Рідне слово.

Велика увага в школі приділяється розвитку української мови і літератури. Проводиться багато заходів і в шкільному житті, і в позашкільному. Цього разу в школі проводився тиждень української мови та літератури. В його програмі цікаві пізнавальні заходи: літературна композиція "О, слово рідне, хто без тебе я?", конкурс знавців рідної мови для учнів 9-11 класів, конкурс на кращий твір-мініатюру. Найкращим знавцем рідної мови серед учнів 9-11 класів виявився одинадцятикласник **Владислав Деменчук**. А серед багато чисельних учасників конкурсу на кращий твір-мініатюру переможцями стали четвертокласники **Владислав Пуля, Вікторія Пуля, Тетяна Дніпровська, Руслан Пасенко, Крістіна Руденко**, семикласники **Лілія Козицька, Ірина Олефіренко**, одинадцятикласник **Владислав Деменчук**. Їх твори були найбільш цікаві.

Гарні і цікаві виставки представлені були шкільною бібліотекою. З них учні дізналися про розвиток українського книгодрукування. Прекрасним ілюстрованим матеріалом для виставок були портрети видатних українських письменників і поетів, майстерно виконані олівцем шкільним бібліотекарем **В.Я.Когутом**.

Педколектив школи продовжує роботу по розвитку в дітей інтересу до поглибленого вивчення рідної мови, формування національної свідомості і гордості за свою країну.

О.Стеценко, директор Тернівської загальноосвітньої школи I-III ступенів.

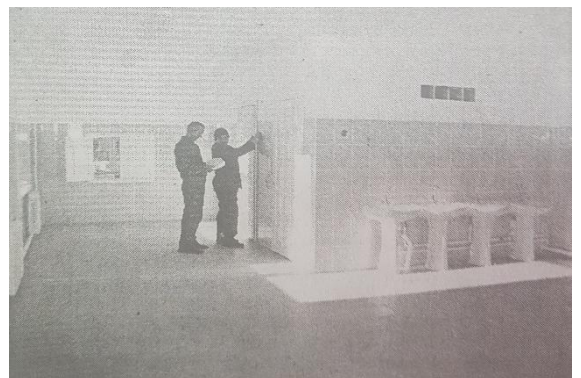
25.12. 1. Оце так подарунок.

Без перебільшення скажу, що такої гарної, з сучасним обладнанням їдальні, як у Тернівській загальноосвітній школі, немає в жодному навчальному закладі району. Такий подарунок тернівські школярі одержали напередодні Новорічного свята від держави, яка виділила 130 тисяч гривень для проведення реконструкції і придбання кухонного обладнання.

Після реконструкції і євроремонту їдальня не лише набула чудового вигляду, а й опалюється. Тут тепло, чисто, світло і затишно.

Дирекція школи планує з другого семестру розпочати гаряче харчування учнів в шкільній їдальні.

На фото: у залі шкільної їдальні.

2. Добре слово про людину. Як на довгій ниві.

У колективі працівників Тернівської гідроелектростанції люблять і поважають чергового електромонтера головного щита **Віктора Григоровича Щербину** за його товариськість і готовність прийти на допомогу в будь-яку хвилину, за майстровиті руки будівельника, за щирість сердечну і простоту. А ще кажуть, що він завзятий рибалка і готує найсмачнішу юшку.

- І звідки це у вас? – цікавлюся.

- Ще з юності, - доброзичливо посміхається Віктор Григорович і щедро ділиться рецептами приготування юшки. І не тільки.

Він і борщі дуже смачні зелені готує, і салати, і пиріжки, пончики вміє пекти. І дітей своїх ще з ранніх років прилучив до куховарства, щоб дружині було легше. Адже вона понад 30 років завідувала дитячим садком і часу на домашні справи не завжди вистачало. **Доньки Лариса й Олеся, син Сергій** залюбки переймали батькову науку, готували найрізноманітніші страви ще й йому на

роботу обід приносили.

- Мені довелося у Морфлоті на тральщиках служити три роки. Спочатку посилали мене на кухню допомагати кокові, а невдовзі і сам став коком, - розповідає Григорович. – Отак і оволодів цією професією. Мав намір і після демобілізації з армії продовжувати працювати в закладах громадського харчування, та тоді скептично до мене поставилися їх керівники, мовляв, чоловікам не місце на кухні. А пізніше вже й запрошували, та я не хотів полишати колектив шляховиків, в якому працював, а потім перейшов на Тернівську гідроелектростанцію. Ніби недавно, а вже 30 років з того часу збігло.

Доля не стелила йому дороги шовками. Та він завжди оптиміст і це допомагає переборювати всілякі випробування. Всього 6 місяців Віктору було, як батько забрав його і семирічну доньку до себе, аби не померли з голоду. Сестра на канікули поверталася до матері, яка вдруге вийшла заміж і народила ще двох синів, а Вітя весь час ріс біля батька і нерідної матері **Марії** – чорнявої, невисокого росту жінки, яка й замінила йому матір. Лише у дванадцятирічному віці він дізнався, що у нього є й рідна мати. Одного разу вона його зустріла з кульком цукерок-подушечок і сказала, що вона його мати. Хлопчина розгублено дивився на незнайому жінку, а потім промовив: "Ви не моя мама" і мерщій втік від неї. То була перша і остання зустріч з матір'ю, яка дала йому життя. Бо не та мати що породила, а та що виростила і виховала. А брати (по матері) до Віктора та сестри час від часу приїздили і Марія їх теж гостинно зустрічала. Доброю вона людиною була.

Віктор Григорович виріс на Херсонщині, а трудовий шлях розпочинав на славнозвісному бавовняному комбінаті. Тут його і звела доля з гарною і щирою дівчиною **Ольгою з Тернівки**, що на Новоархангельщині. Оля з п'яти чи з шести років виросла напівсиротою, батько помер, а мама залишилася з п'ятьма доньками. Оля була наймолодшою. Тож коли мати захворіла, вона разом з сім'єю і переїхала у рідне село.

- Я не шкодую, що ми живемо у Тернівці, - каже **Віктор Григорович Щербина**. – Я люблю річку з її чистою і прозорою водою, неповторні і багаті краєвиди, і працьовитих людей, які живуть у цьому селі.

Т.Мельниченко.

29.12. Світ її захоплень.

У Тернівському фельдшерсько-акушерському пункті тепло, чисто, затишно і просторо. Тут є акушерський, маніпуляційний, дитячий і фельдшерський кабінети. Завідуюча ФАПом **Антоніна Миколаївна Моїсеева**, медсестра **Тетяна Іванівна Козицька** з великою увагою ставляться до людей і їх здоров'я. Ведуть прийом у фельдшерсько-акушерському пункті і надають медичне обслуговування на дому. Обслуговують майже 100 жителів. Санітарка **Галина Іванівна Лупало** дбає про чистоту у приміщенні.

Антоніна Миколаївна не лише старанний медичний працівник, а й щаслива матуся. Разом з чоловіком збудували великий сучасний будинок на 6 кімнат і з усіма зручностями. У свята всі кімнати наповнюються веселим гамором. Тут разом збираються їхні діти – 4 сини і донька. Двадцятип'ятирічний син **Альоша** і двадцятидворічна донька **Аня** мають вже свої сім'ї. **Антону** – 22 роки, **Артему** – 18, а **Яші** незабаром виповниться 16. Альоша кухар за професією, живе і працює в Кіровограді. Антон – теж живе в обласному центрі, працює на станції техобслуговування і навчається в технікумі механізації. Аня живе з сім'єю поблизу міста Кіровограда і заочно навчається в технікумі харчової

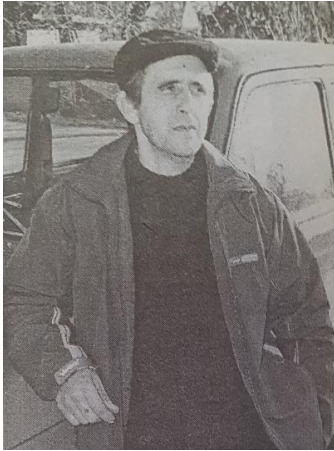

промисловості. Артем здобуває професію будівельника в Торговицькому профтехучилищі, а Яша – десятикласник.

Моїсєєві, щоб допомогти дітям, тримають велике підсобне господарство. У вільний час, хоч його й дуже мало, Антоніна Миколаївна любить в'язати, вишивати, шити, займатися квітникарством, читати.

- У новому приміщенні ФАПу створені всі умови, - каже Антоніна Миколаївна. – І нам працювати приємно. І людям зручно і тепло. Вчасно отримуємо й заробітну плату. *Фото П.Цимаховського.*

"Колос" 2005 рік.

05.01. Політ творчої думки і працюватість.

Олександр Григорович Кожухар – черговому електромонтеру головного щита Тернівської гідроелектростанції відпочивати ніколи. Він роботі сповна віддається і вдома завжди зайнятий роботою – допомагає дружині вести чимале домашнє господарство і пасічникує. Все робить надзвичайно старанно, у всьому любить точність й ідеальний порядок.

А ще – захоплюється з дитячих років технічною літературою. Передплачував журнали "Моделіст-конструктор", "За рулём", а нині його цікавить науково-популярний журнал "Відкриття і гіпотези".

Олександр Григоровичу притаманні висока відповідальність і роботі і глибокі батьківські почуття до своїх доньок. **Діна** – десятикласниця, **Інна** закінчила Черкаський коледж і працює в цьому місті.

На фото: Олександр Григорович Кожухар, фото П.Цимаховського.

11.05.

Чудово виступає і зачаровує глядачів голосом юний аматор із села Тернівки дев'ятикласник **САША СТЕПАНОВ** (див. фото).

14.05. ... І факельний похід.

Незважаючи на дощову погоду, у Тернівці, за давньою традицією, урочисто і святково відзначили 60-річчя Великої Перемоги. 7 травня Тернівський сільський голова **А.К.Ігошин** привітав ветеранів війни, гостей, запрошених із святом. Відбувся прекрасний концерт, в програмі якого були і пісні, і вірші, і танці, а ще факельний похід до

річки Синюхи. А 9 травня відбувся мітинг біля стели. Вшанували ветеранів, солдатських вдів, поіменно згадали земляків, які загинули під час Великої Вітчизняної війни. З Днем Перемоги вітали присутніх директор ПП "Новий світ" **М.В.Малий, Г.І.Мазура, М.Г.Мазура**. Присутнім та ветеранам роздали хліб пам'яті.

Л.Тітаренко, с. Тернівка.

"Колос" 2006 рік.

18.01.

Трудова династія Носікових, які працюють у приватному підприємстві "Новий світ", добре відома жителям села Тернівки. **Анатолій Федорович** протягом десятиліть був передовим водієм господарства. Віднедавна він на заслуженому відпочинку, але не залишив роботу. Його знання техніки, досвід, трудолюбивість зараз наслідують і втілюють в свою трудову водійську діяльність син **Олександр**. Він продовжує славу традицію Носікових.

За підсумками минулого року **Олександра Анатолійовича** визнано переможцем в змаганні водіїв. Його відзначено грамотою підприємства і

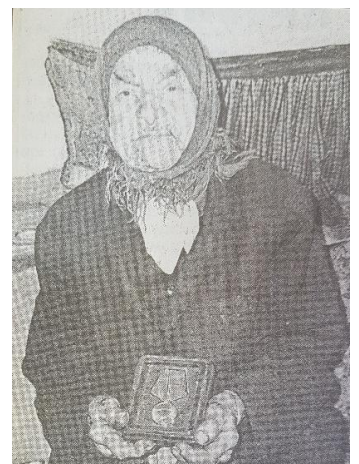

грошовою премією.

На фото: О.А.Носіков з донькою Олександрою, яка завжди з нетерпінням чекає татка з роботи.

01.01. 1.

На знімку: найстаріша жителька села Тернівки **Євдокія Варфоломіївна Вовк**. Довгожительці села 22 лютого нинішнього року виповниться 99 років. Всі події, майже сторічного періоду свого життя, Євдокія Варфоломіївна пам'ятає. Багато горя довелося пережити. Давно поховала свого єдиного сина **Олександра** і чоловіка **Арсентія Максимовича**. Вона все життя працювала у

рільництві місцевого господарства. Незважаючи на роки, ще обходить господарство. Допомагають і добрі сусіди.

2. Підбиваючи підсумки роботи за 2005 рік, директор приватного підприємства "Новий світ" **М.В.Малий**, у присутності механізаторів, рільників, тваринників вручив **Олені Коваль** Грамоту та премію за сумлінну працю. А потім про неї звучали на святковому вогнику зворушливі слова, для неї виконувалася улюблена пісня. Чи не забагато для однієї людини? Звичайно, ні! Вона, працюючи дояркою та тернівській молочнотоварній фермі, ставиться з відповідальністю до своїх обов'язків. Відповідно, має хороші результати роботи. Торік вона надоїла 3840 кілограмів молока від кожної фуражної корови.

На знімку: Олена Коваль, фото П.Цимаховського.

"Колос" 2007 рік.

20.01. Тітаренки.

*Він і зараз майже після 20 років подружнього життя, ніжно і лагідно називає дружину Любаша. І це не позування перед заїжджими кореспондентами. Такі вже в сім'ї **Олександра Миколайовича і Любові Іванівни** відносини, побудовані на любові і взаємоповазі. Чимало б жінок віддали б усе в своєму житті, аби пізнати радість сімейного щастя, подібного до того, що панує в родині Тітаренків.*

Олександр Миколайович з місцевих. Так склалося, що виростила його і поставила на ноги батькова мати **Наталія Василівна Тітаренко**. Бабуся працювала в ланці, потім техпрацівницею, тож хлопець змалечку навчився цінувати кожну копійку, ріс тямущим і трудолюбивим.

Армію відслужив далеко від дому – аж в Ленінграді. У 87-му повернувся у Тернівку. Сидіти вдома відведений демобілізованим термін не став – потрібно було заробляти на прожиття. Тож учорашній солдат пішов у колгосп шоферувати. Тодішній голова **Петро Степанович Семенець** доручив йому ГАЗ-53, а через три роки до авто гаража пригнали новенького ЗІЛа. Цього красеня голова довірив саме Олександру Миколайовичу, який одразу зарекомендував себе сумлінним і відповідальним водієм. Довіра керівництва була не випадковою. З того часу **О.М.Тітаренко** 17 років працює на одному автомобілі.

Наступний після служби рік став для нього знаковим – молодий водій познайомився з майбутнім бухгалтером **Любою**, яка приїздила з Розсохуватця у Тернівку до своєї подруги. Вона одразу полонила серце і душу хлопця своєю лагідністю. А йому так не вистачало ніжності, доброти та взаєморозуміння. Такими ж приємними людьми виявилися і батьки нареченої. Її мама мала природний дар цілительки.

Щоправда зараз **Любов Іванівна** працює не за спеціальністю. В селі з'явилося вакантне місце бібліотекаря. Пішла на нову роботу не роздумуючи. З головою поринула у нову справу. Вона турбується про сільську книгозбірню з усіх сил, надає платні послуги, допомагає відвідувачам і словом, і ділом. При цьому напрочуд вимоглива до читачів – якщо хтось із них не повернув книжку через місяць, зазнає від бібліотекаря добрячого прочухана. Дається взнаки бухгалтерська освіта Любові Іванівни, її бажання бачити скрізь порядок і лад.

Така ж Любов Іванівна і дома – швидка, непосидюча, одна з перших хазяйок на селі, з тих, що успадкували усі найкращі риси Жінки, Дружини, Матері. З таким тилом не страшна будь-яка робота для чоловіка, особливо в жнива, коли до баранки буквально прикутий. Олександр Миколайович весь час у передовиках, за все своє трудове життя нижче третього місця не опускався. У 2006 році знову був попереду усіх водіїв. Завзятість його – аж за край. Старається для сім'ї, для двору, для хати. Така старанність звичайно шанується керівництвом ПП "Новий світ", а тому має Олександр Миколайович і достойну зарплату, і премії.

Як кажуть в народі, пісня жити і будувати допомагає. В житті Олександра Миколайовича чимало моментів пов'язано зі сценою, бо наділений від природи гарним голосом. Без його таланту не обходився жоден концерт чи вечір відпочинку, який готували аматори сцени до визначних свят. Особливо запам'ятався КВК, приурочений до 23 лютого. Вони підготували для односельців три години сміху, музики і пісень. До Тернівки

тоді завітало районне керівництво і навіть представник з обласного центру. Це був справді шалений успіх, збережений для їх рідних на відео.

Зазвичай природа на дітях відпочиває. А в даному випадку зробила аж два приємних виключення. Сини Тітаренків, сімнадцятирічний **Сергій**, названий на честь брата Олександра Миколайовича, і дванадцятирічний **Коля**, якого назвали на честь батька глави сімейства, мають такі ж вокальні дані, що й старший Тітаренко. В селі взагалі вважають Сергія золотим голосом Тернівки. Не відстає від брата й Коля – активний учасник багатьох районних конкурсів. Коли Сергій на сцені, а батько в залі, й чує гарячі оплески на адресу хлопця, радості Олександра Миколайовича немає меж. Обидва сини тягнуться до навчання. Сергія приваблює і фізичне виховання, і артистичне життя, менший після школи поспішає сісти за підручники, аби вчасно виконати домашнє завдання. Він і до школи пішов трохи раніше своїх ровесників, так бажав чим скоріше сісти за парту.

На таких сім'ях, де всі члени родини один за одного, де цінуються найсвятіші життєві цінності, де панують злагода і добробут, тримається світ і рідна ненька Україна.

Л.Вишневська, фото П.Цимаховського, с. Тернівка.

27.01. 1. Історичні коріння. Із пластів минувшини.

За важким сьогоднішнім нам якось не до історичного минулого. Погодьтеся, мало хто знає прізвище, ім'я та по-батькові своїх пращурів. Про життя дідів і бабусь нам ще щось відомо, а от глибше, аж до самих історичних коренів, докопатися вдається не кожному.

Василь Ярославович Когут із Тернівки вирішив піти далі – дізнатися не лише про свій родовід, а й про історію створення села, його відомих людей. Він має на меті вихопити із давнини та з недавнього минулого найбільш важливі історичні моменти, що скриті під важким покривом років.

Перебуваючи на військовій службі, Василь Ярославович мав Тернівку. І по закінченню контракту в 1998 році одразу повернувся до рідних місць. Почав займатися тим, що умів робити найкраще – викладати в школі фізичну культуру і військову підготовку. У колективі вчителів найближче зійшовся із колишнім товаришем, а нині учителем історії **Валерієм Федоровичем Кушніром**. Обоє виявилися людьми небайдужими до історії своєї маленької батьківщини. Так виникла обопільна ідея – якнайбільше дізнатися про сиве минуле Тернівки та її видатних особистостей. До краєзнавчої роботи підштовхнув й такий факт – і в книзі "Історія міст і сіл УРСР (Кіровоградська область)", виданої у 1972 році, і у новому двотомнику "Кіровоградщина" в розділі "Персоналії" лише двома-трьома рядками сказано про уродженця села **Анатолія Сафроновича Ковергу**, ученого-біолога, лауреата Державної премії СРСР, який тривалий час працював директором Нікітського ботанічного саду. Тож пошуковці-аматори вирішили надолужити упущене.

Зараз Василь Ярославович працює бібліотекарем в Тернівській школі. Разом з колегами обійшов чимало помешкань сільських старожилів, перегорнув сотні газетних сторінок минулих років, по крупинці збираючи цінний історичний матеріал. Із розповідей літніх односельців вчителі дізнавалися, чому різні кутки села носять назви Донщина, Фальківка, ГЕС. Василь Ярославович особисто відвідав у місті Кіровограді вдову **Івана Олефіренка** – журналіста, літератора, активного громадського діяча, учасника Великої Вітчизняної війни, який народився в Тернівці. Вона передала для земляків покійного чоловіка безліч безцінних фотографій та книг, серед яких є справжні раритети.

В.Я.Когут та В.Ф.Кушнір активно співпрацюють з архівами України. Зокрема, з Херсонського обласного архіву на їх запит надійшов лист, у якому значилося, що у 1858 році в Тернівці було поселення відставних солдат із повним переліком прізвищ. Цікаво, що до цього часу в селі проживають **Мельники, Шевченки, Надточії, Пулі, Ткаченки, Кармазіни, Журавлі**.

Ім ще багато належить дізнатися. Усі знахідки акумулюються у школі в українській світлиці. Тут можна побачити до цього часу діючий ткацький верстат і вишитий килим, і багато інших цікавих речей, якими

поділилися люди похилого віку. Робота триває, адже вивчення своєї історії взаємопов'язане із патріотичним вихованням молоді.

Л.Пташко, с. Тернівка.

2. Петро Миколайович Шмиголь працює у колективі тваринників приватного підприємства "Новий світ" (с. Тернівка) майже 10 років. Як людина з високим почуттям об'язку, він старанно доглядає тварин, і, відповідно, має хороші показники в роботі.

У селі, як і в колективі, Петра Миколайовича поважають за трудолюбивість. Дирекція "Нового світу" за підсумками 2006 року нагородила його грамотою та цінним подарунком.

03.02.

У приватному підприємстві "Новий світ" понад шістнадцять років старанно трудиться механізатором **Віктор Анатолійович Чабан**. Як корінний житель мальовничого села Тернівка, він закоханий у рідний край. Все своє життя, сили і енергію сповна віддає роботі.

В місцевому господарстві Віктор Анатолійович знаходиться в числі передових виробників. Працюючи на зерновому комбайні, на буряковому, чи виконуючи сільгоспроботи трактором МТЗ-82, завжди добивається вагомих результатів. Його шанують і поважають у колективі. Односельці знають Віктора Анатолійовича і його сім'ю, як добрих і доброзичливих господарів. З дружиною **Любов'ю Василівною** ростять двох синів – одинадцятирічного **Віктора** і чотирирічного **Толика**. Хороша сім'я – кажуть у Тернівці про Чабанів.

На фото: В.А.Чабан з меншим сином Толиком.

15.05. У бібліотечних закладах. Ярмарок соціальних ініціатив.

Нещодавно в центральній районній бібліотеці, в рамках проекту "Мережа громадянської освіти – вчимося працювати за новими законами", відбувся районний конкурс "Ярмарок соціальних ініціатив". Захід проводився з метою виявлення кращих соціальних ініціатив серед громадських організацій, установ, громадян району.

На розгляд журі, членами якого були начальник відділу культури райдержадміністрації **Л.Л.Поліщук**, інформаційний менеджер проекту **Л.О.Циганкова**, заступник голови Новоархангельської селищної ради **М.А.Литвинюк**, заступник директора ЦБС **О.В.Хом'яченко**, було представлено дев'ять ініціатив. Очолював журі заступник голови районної ради **С.А.Битюк**.

В роботі ярмарку взяв участь голова райдержадміністрації **В.Д.Колючий**. Як зазначили усі присутні, захід вдався, адже не тільки дав поштовх до нових ідей, а й мав неабияке виховне значення – наряду з людьми ініціативними, проте зрілого віку, участь у ярмарку взяли старшокласники Новоархангельської школи №1.

Виступаючи із задоволенням ділилися з присутніми своїми ідеями. З'ясувалося, що у нас чимало людей, яким не байдуже те, як ми живемо і що залишиться після нас. Вони не вимагають за свою роботу платню, а лише намагаються сколихнути наше суспільство, жителів району, розбудити їх від байдужості і докладають зусиль для втілення задуманого у життя.

Зокрема, бібліотекар Тернівської школи **В.Я.Когут** та вчитель історії **В.Ф. Кушнір** виступили ініціаторами створення повної історії свого села, вирішили дізнатися не лише про свій родовід, а й про історію свого рідного краю. Збираючи неоціненні спогади, краєзнавці обійшли всіх старожилів Тернівки, перегорнули немало газетних сторінок, ознайомилися з цікавими архівними документами...

...Поки журі визначало переможців ярмарку, перед присутніми з чудовим концертом виступили учні дитячої музичної школи.

Перше місце зайняла ініціатива написання повної історії села Тернівки, друге місце – ініціатива по відновленню центрального парку в Новоархангельську, третє – ініціатива по проведенню Всеукраїнського з'їзду городників, виноградарів, пасічників, садівників-аматорів і власників агросадиб та ініціатива по створенню хору ветеранів "Осінній гай".

На фото: заступник голови райради С.А.Битюк, заступник голови селищної ради М.А.Литвинюк, бібліотекар з Тернівки В.Я.Когут, О.Каплун, директор ЦБС.

02.06. Традиції. Через 40 років.

Хтось із нас живе й донині у Тернівці, хтось приїжджає до батьків, а хтось лише на зустріч із колишніми однокласниками. За висловлюваннями вчителів місцевої школи, такого дружного класу, як наш, більше не було. Днями випускники 1967 року випуску знову зібралися за доброю традицією на зустріч колишніх однокласників.

Минуло 40 років з того часу, як ми закінчили Тернівську школу. Тоді у нашому класі навчалося більше 30 учнів. На жаль, 11 наших однокласників відійшли у інший світ. Про них згадуємо з особливою теплотою і з болем...

Цього разу ми зібралися біля Будинку культури. Нас привітно зустріли Тернівським сільський голова **А.К.Ігошин**, директор Будинку культури **В.В.Степанов**, художній керівник **М.Д.Пасенко** та учні і жителі села. Відкритий урок з традиційною перекличкою із короткою розповіддю колишніх учнів про себе провела класний керівник **Надія Савівна Мазура**. Вона була для нас не просто вчителем, вона була матір'ю, подругою, наставником, причому із чистими щирими почуттями до нас. Напевне тому із такою любов'ю і повагою ми ставимося до неї ось уже чотири десятиліття. Ми залишаємо найневідкладніші справи і щороку у день народження Надії Савівни поспішаємо у Тернівку, до нашої улюбленої вчительки, щоб привітати і подякувати, щоб вона вклала у нас часточку свого серця. Адже завдяки їй ми стали бухгалтерами, медпрацівниками, агрономами, культпрацівниками, енергетиками, військовими. Зустріч дала можливість нам зазирнути у світ дитинства та юності, згадати найкращі роки життя, просто поспілкуватися. Як часто звучала того дня фраза "А пам'ятаєш...". А ще лунали пісні у виконанні аматорів Тернівського будинку культури. Ми щиро вдячні **А.К.Ігошину, В.В.Степанову, М.Д.Пасенку, О.Чорній** та учням школи за допомогу в організації цього заходу.

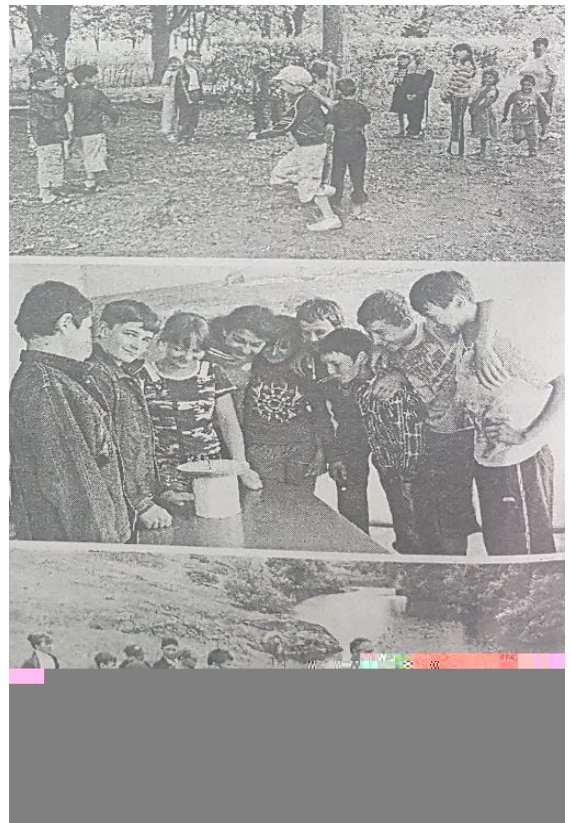
Т.Волкова, О.Шуба, О.Поліщук, В.Шлапак, В.Горбенко, В.Мазура, М.Наконечний, Г.Рудь та інші.

09.06. Дітей оздоровлює "Сонечко".

При Тернівській школі у створеному таборі праці і відпочинку "Сонечко" влітку оздоровиться понад 60 учнів. З 1 по 26 червня по 6 годин діти із задоволенням займаються роботою на шкільних ділянках, різними тематичними іграми, спортивними змаганнями, ходять на екскурсії по історичним пам'ятках рідного села та інше.

Працюють з учнями, вміло організовуючи їх дозвілля, досвідчені педагоги **М.П.Дубіняк, Т.І.Теслюк, О.П.Югова, Н.П.Говоруха, С.Г.Ковальчук, В.Ф.Кушнір**, заступник директора школи по виховній роботі **Н.І.Мазура**. Харчуються діти в прекрасній, по сучасному обладнаній, шкільній їдальні. А калорійне дворазове харчування приносить дітям смакове задоволення.

На знімках: учні 1-3 класів під керівництвом вчителів початкових класів **М.П.Дубіняк і Т.І.Теслюк** на прогулянці у парку села; восьмикласники захоплено грають у географічне "Поле чудес"; завжди цікаві і корисні екскурсії по історичних місцях Тернівки, які проводять з учнями вчитель історії **В.Ф.Кушнір**.

12.06. А коли вимагають обставини...

Якщо раніше наявність худоби в кожному господарстві була справою звичною, то за останніх декілька років утримання ВРХ стало скоріше виключенням із правил. Тож наразі великим досягненням вважається функціонування в агроформуваннях хоч одного корівника. Вдвічі приємно, якщо фермою завідує тямуща людина і досвідчений спеціаліст.

В ПП "Новий світ" утримується 234 голови великої рогатої худоби. Протягом років тут утворився доволі стабільний колектив, який доглядає ВРХ. Відрядно, що доярки, кормо вози належать до тих людей, які вміють і хочуть працювати.

У своїй роботі багато хто з них рівняється на завідувачку фермою **Галину Леонідівну Берегелю**. Це за роки її "правління" на фермі налагоджені порядок і дисципліна. Проте не завдяки авторитарним методам керування. Галина Леонідівна енергійна, людяна, і справедлива жінка. До кожного працівника

вона має свій індивідуальний підхід. Немов чарівним ключиком відкриває в людях найкращі риси. Тож не послухатися її або знехтувати поставленим завданням просто неможливо.

Вже давно Тернівка стала для **Галини Леонідівни**, її чоловіка **Олександра Антоновича** та доньки **Вікторії** рідним селом. Сім'я переїхала на Новоархангельщину в 1988 році. Власниця червоного диплому Олександрійського радгоспу-технікуму швидко довела і керівництву, і колегам по роботі, що розуміється

на дорученій справі. Благо мала для цього не лише відмінні знання, а й стаж зоотехніка по племінній справі.

Працювати в Тернівці вона також почала на посаді зоотехніка. Це село славалося своїми досягненнями у вирощенні великої рогатої худоби, свиней, птиці. У тодішні високі виробничі показники вкладено левову частку праці Галини Леонідівни. На висоті в господарстві була племінна справа, на фермах змагалися у збільшенні поголів'я і продуктивності тварин.

Останніх 15 років Галина Леонідівна опікується молочнотоварною фермою. Вимоглива і відповідальна, вона, як кажуть в народі, не ставить себе вище за інших. Навпаки, будучи завфермою, не цурається будь-якої фізичної роботи. Якщо того вимагають обставини, візьме в руки вила і викидатиме гній, для неї за простою подоїти корів чи напоїти телят. Робота в її руках не тліє, а горить.

А у хвилини відпочинку турботлива бабуса лине думками до свого улюбленця – внука **Владислава**, який цього року йтиме до школи. І рада б бачити рідне обличчя частіше, та донька з сім'єю проживає у Київській області. Тож єдиною розрадою для Галини Леонідівни є телефонні розмови, які з'єднують Тернівку з Київщиною. А ще вона знаходить спокій у читанні. Особливо полюбляє жіночі романи про дружбу, вірність, кохання.

Л.Вишневська, с.Тернівка, фото П.Цимаховського.

03.07.

У приватному підприємстві "Новий світ", яке очолює **Микола Васильович Малий**, тваринництво не поспішають збувати. Навіть цього року, коли посуха внесла корективи у господарювання селян, механізатори цього господарства припасують корми для громадського тваринництва, зокрема сіно.

На цій ділянці роботи старанністю відзначився **Олександр Іванович Чабан**. Трактором ЮМЗ в агрегаті з тюкувальною машиною "Форшріт" він вправно і якісно тюкує сіно з еспарцету і люцерни. Крім цього, передовий механізатор навесні сів соняшник, підвозив воду під час внесення гербіцидів, рихлив міжряддя, а при необхідності зайнятий на оранці.

Незважаючи на молодість, за його плечима 19 років механізаторського стажу. Народився і виріс в рідній Тернівці. З дружиною **Юлією Миколаївною** мають двох дітей. Старший син **Іван** закінчив дев'ять класів, а менша донька **Рая** – вісім.

Фото П.Цимаховського.

11.07. Оздоровчий сезон. Цікаво відпочивали і оздоровлювалися.

По-справжньому домом радості для школярів Тернівської школи став літній оздоровчий табір "Сонечко". 60 учнів 1-10 класів поспішали до рідної школи, де їх зустрічали і пропонували різноманітні розваги начальник табору **Н.І.Мазура** та учителі-вихователі **В.Ф.Кушнір, С.Г.Ковальчук, О.П.Юрова, М.П.Дубіняк, Т.І.Теслюк**. Незабутніми стали походи до місць, що розповідають про історію села та його героїчні сторінки, екскурсії, інтелектуальні ігри, конкурси малюнків, виконавців народних пісень. Проводили з дітьми дні казки, змагання юних велосипедистів, день безпеки та правового виховання. Мабуть, не залишилося жодного мальовничого куточка у селі, де б не побували наші вихованці. Із задоволенням діти допомагали людям похилого віку. Щирі слова подяки адресували їм учителька-пенсіонерка **Н.С.Мазура** та пенсіонерка **Т.П.Анастасій** за допомогу в просапці городу.

А після 4-5 годин розваг, посильної праці, цікавих мандрівок діти поспішали до шкільної їдальні, де на них чекали смачні обіди, приготовлені **Л.І.Пасенко та Я.В.Гориславець**. Про забезпечення продуктами харчування турбувався **В.М.Стеблина**. Овочами, фруктами, соками мали можливість смакувати діти завдяки спонсорській допомозі директора приватного підприємства "Новий світ" **М.В.Малого**, який до державних коштів додав 1000 гривень на оздоровлення наших вихованців.

Л.Коверга, заступник директора з

навчально-виховної роботи Тернівської школи. На фото: під час однієї з екскурсій по цікавих місцях Тернівки фото С.Ковальчук.

На фото: під час однієї з екскурсій по цікавих

25.09. І хліб печуть, і обіди готують.

Сільська пекарня у Тернівці діє давно. Понад 10 років і трудівники господарства, і сільчани смакують запашним, духмяним хлібом. Чотири дні на тиждень дівчата випікають хліб. Комусь подобаються кругленькі паляниці (сільчани кажуть, що за смаком вони схожі на домашній хліб), а комусь квадратні. Пекарі вже знають своїх постійних покупців і їхні смаки.

Кажуть, що будь-яка страва, особливо хліб, тільки тоді будуть смачними, коли в них вкладаєш всю свою душу. Якраз це й робить невеличкий, але дружний і згуртований колектив пекарні, який очолює **Оксана Іванівна Ковальчук**. Це під її керівництвом пекарі **Тетяна Іванівна Ладик** і **Оксана Миколаївна Пацай** швидко освоїли цю справу. У неї переймали всі таємниці і досвід.

Адже в такому складі працюють не так давно.

Крім того, для трудівників господарства вони готують обіди і вечері. Усіма необхідними продуктами і їдальня, і пекарня забезпечені. Про це дбає директор ПП "Новий світ" **М.В.Малий**. Крупи, макаронні вироби, олія, цукор, м'ясо, борошно, овочі, чай і навіть виноград для компоту. Одним словом – все, що потрібно для приготування страв. А готують дівчата різні супи, борщ, каші, котлети, вареники, пиріжки, чебуреки та інше. Всі ці страви до смаку трудівникам. Доставляються обіди і підвечірки не тільки у їдальню, що діє при тракторній бригаді, а й у поле. Для продуктів, які швидко псуються, є холодильна камера. Забезпечені й засобами для миття посуду та інше.

Якщо хтось і не знає, де у Тернівці колгоспна пекарня, то зрозуміє це, коли пройде центральною вулицею. Там п'янить аромат свіжоспеченого хліба.

*На фото: пекарі **Тетяна Іванівна Ладик**, **Оксана Миколаївна Пацай**, завідувача пекарнею **Оксана Іванівна Ковальчук**, фото **П.Цимаховського**.*

02.10. 1. Наша пошта. Тут працюють для людей.

Валентина Іванівна Кожухар свій трудовий шлях починала вожатою, потім працювала інструктором по спорту, секретарем комсомольської організації, касиром, бухгалтером. Та коли у місцевому господарстві відбулося скорочення штату, Валентина Іванівна залишилась без роботи. Майже рік перебувала на обліку у райцентрі зайнятості. А потім сталося так, що у поштовому відділенні з'явилося вільне місце. Якраз його й запропонували зайняти Іванівні. Тож останні три роки **В.І.Кожухар** очолює колектив Тернівського відділення поштового зв'язку.

Правда, у спадок їй дісталася приміщення, яке потребувало негайного ремонту. Коштів на це не було. Тоді звернулася за допомогою до сільчан. І люди охоче відгукнулися. А ще Новоархангельське поштове відділення і сільська рада допомогли. Ремонт проводили власними силами. Тепер до приміщення приємно зайти.

- Я щиро вдячна всім за допомогу – каже начальник відділення поштового зв'язку Валентина Іванівна Кожухар, - особливо сільчанам, які відгукнулися на моє прохання і не пошкодували грошей з сімейного бюджету. Велике спасибі і листоношам **Вірі Михайлівні Татарчук**, **Галині Василівні Пасенко**, **Наталії Григорівні Сидоренко**.

Цей невеличкий колектив всіма силами намагається зберегти своє поштове відділення. Адже зараз, у часи ринкових відносин і конкуренції, якщо та чи інша організація є нерентабельною, над нею зависає загроза закриття. Тому тут намагаються зробити все, щоб реалізувати товар, який кожне відділення має як додаткову послугу до основного виду робіт, провести на відповідному рівні передплатну кампанію, реалізувати широкий вибір вітальних листівок та інше. Із газетних видань найбільшою популярністю у тернівчан користуються "Діалог", "Сільські вісті", "Сільське життя плюс", "Колос", із журналів найбільше читають "Люблю готувати".

Товар у відділенні реалізується найрізноманітніший. Це і засоби першої необхідності, солодощі, канцтовари і багато іншого. І придбати все це можна не тільки у поштовому відділенні – його доставляють клієнтам додому. Кожна листоноша вже знає своїх покупців і що зазвичай їх цікавить.

Торік **В.І.Кожухар** за сумлінну працю і значний внесок у розвиток галузі поштового зв'язку Кіровоградською дирекцією УДППЗ "Укрпошта" було нагороджено Подякою. Гадаю, і сільчани мене підтримають, що вона на це дійсно заслуговує.

***І.Миколаєнко.** На фото: начальник Тернівського відділення поштового зв'язку **В.І.Кожухар.**
Фото **П.Цимаховського.***

2. Добре слово про людину. Головне у житті - родина.

Подружжя Королів у Тернівці щиро поважають сільчани. Можливо тому, що ніколи не чули, щоб хтось із них сказав про свою половинку погане слово. Вони – як одне ціле, як доповнення одне одного, без якого неможливе співіснування. У парі – майже 30 років. І через всі ці літа вони пронесли любов, повагу одне до одного. Кажуть, що тільки та сім'я справжня, міцна, де чоловік і жінка навпіл ділять все – радість, удачу, розчарування, проблеми і ніхто з них не перекладає все це на одні плечі. А коли разом – то нічого не страшно.

Петро Іванович за освітою агроном, так само як і **Наталія Миколаївна**. Обоє закінчили Бобринецький сільськогосподарський технікум. За направленням разом приїхали у Тернівку. **Наталія Миколаївна** розпочинала свій трудовий шлях агрономом-меліоратором. Згодом напрямок діяльності змінився і вона працювала понад 10 років в ошадкасі, потім бригадиром рільничої бригади, зараз завідує токовим господарством і продовольчим складом. **Петро Іванович** був спочатку агрономом-хіміком, агрономом-насінневодом, головним агрономом, бригадиром рільничої і тракторної бригад, а останні три роки – заправником центральної заправки господарства і обліковцем тракторної бригади. Де б не працювало подружжя Королів, скрізь проявляють сумлінність.

Коли приїхали у Тернівку у 1980 році, господарство виділило їм добротний будинок. А вже на свій смак переробляли, добудовували, облаштовували обійстя. І відразу ж заклали молодий сад, у якому і яблуні, і груші, і черешні, і вишні, і сливи, і айва і ... Тепер сад зміцнів, став крислатим і щедрим на врожай. Віддячує господарям за турботу і догляд. Королі привчали до спільної справи і дітей. А ще їхнє обійстя тоне у квітах. Яких тільки тут немає! Квітнуть вони з ранньої весни і аж до морозів. А королевою квітника є троянда – улюблена квітка господині.

До Тернівки **Наталія Миколаївна** переманила майже всю свою родину із Мартинівки – батьків, сестер **Антоніну** і **Юлію**. У кожній родині іноді трапляються суперечки, а тут навпаки – тихо, мирно і дружно.

- Ще коли діти були малими і не могли щось поділити між собою, ми ніколи не сварилися, - каже **Наталія Миколаївна**. - Завжди намагалися докопатися до істини і в усьому розібратися. Все в цьому світі – дрібниці, головне – родина, сім'я. Це – святе, заради чого варто жити. Саме ці цінності прививали й дітям, виховуючи їх.

Мають Королі двох прекрасних синів. Обоє – дуже артистичні, активні учасники художньої самодіяльності (принаймні, поки жили в селі, жоден концерт без них не обходився). **Іван** – гарно танцює. Кілька років тому разом з дружиною **Яною** вони зачаровували сільчан своїм виконанням різних танців. До речі, Яна сама створила танцювальний гурток на базі сільського Будинку культури, навчала цьому виду мистецтва всіх бажаючих хлопчиків і дівчаток, які залюбки бігали на репетиції, виступали на святах. Костюми Яна придумувала і шила сама. А діти доповнювали її фантазію.

Андрій Король також гарно танцював. А ще він гарно грає на гітарі, співає, сам пише пісні, вірші і музику. Разом з **Ігорем Кушніром** (зараз навчається у Київському університеті культури і мистецтв), який також є автором багатьох пісень, вони записали свій диск. **Андрій** з червоним дипломом закінчив Переяслав-Хмельницький педагогічний університет (магістр), зараз навчається на другому курсі аспірантури.

Увесь свій вільний час подружжя Королів присвячує онукам – **Маші, Даші, Марку і Назарчику**. Але й дідуся і бабусі вони бувають тільки під час канікул. А щоб не сумувати до наступної зустрічі, вони читають. **Петро Іванович** – детективи, а **Наталія Миколаївна** – книги про життя.

*На фото: подружжя **Королів, І.Грицик, с. Тернівка, фото П.Цимаховського.***

Об.10. Добре слово про людину. Робота для неї – свято.

За вагомий внесок у соціально-економічний і культурний розвиток області, активну громадську позицію, за сумлінне і добросовісне ставлення до своїх обов'язків Подякою облдержадміністрації нагороджується соціальний працівник по надомному обслуговуванню пенсіонерів та одиноких непрацевдатних громадян територіального центру **Марія Іванівна Мазура**, - урочисто під час святкування Дня незалежності, який відзначався 24 серпня цього року, проголосив голова райдержадміністрації **В.Д.Колючий** і вручив її адресату.

М.І. Мазура.

Мешкає М.І.Мазура у селі Тернівці. Обслуговує в одній частині села десяток людей. У кожного з них своя доля, свої біди, свої погляди на життя, свій характер, спільним залишається те, що їм далеко за 70 і поруч немає рідних дорогих людей – дітей...

У **Ольги Олександрівни Пасенко, Ольги Григорівни Ковальчук, Ганни Яківни Фалько** (до речі, вона – найстарша за віком. Цього року у травні зустріла 90 весну) сини мешкають у Кіровограді, у **Марії Іванівни Маруніч** – донька в Херсоні, у **Анастасії Іванівни Шевченко і Марії Сергіївни Коверги** синів уже немає серед живих, а **Надія Савівна Мазура, Марія Тимофіївна Панасенко, Ольга Арсентіївна Бутенко і Одарка Арсентіївна Рудь** зовсім самотні, не мають дітей. За доньку їм Марія Іванівна Мазура. Вона й прибере, і їсти приготує, і випере, і побілить, і купить ліки, продукти харчування, все, що потрібно стареньким. При необхідності лікаря викличе. Допоможе вирішити різні проблеми, оформити документи і багато іншого. Іноді прання бере додому, буває й таке, що вдома

приготує їсти, а потім комусь із стареньких принесе. Усіх їх любить однаково. Бо кожна з них для неї як мама.

У Тернівку Марія Іванівна приїхала із Західної України. Там залишилася вся родина, яку вона бачить дуже рідко. Тому й черпає оте материнське тепло від своїх підопічних. Щодня обслуговує по троє людей. Вона виконує те, що входить і не входить в її обов'язки. Коли зробить всю намічену роботу, то й поговорить з старенькими. Бо спілкування дуже важливе, особливо для самотніх людей.

М.І.Мазура працювала комендантом в колгоспному гуртожитку, на молочнотоварній фермі біля телят, і лише третій рік – у соціальній службі. Але за сумлінність і бездоганність у роботі встигла завоювати авторитет і повагу.

- Марія Іванівна працює на совість, - каже директор тер центру Людмила Павлівна Юрченко. – Вона справжній соціальний працівник. Бо це не тільки щось зробити, купити, а й вислухати, поспівчувати, крізь серце пропустити чужий біль.

Коли ми побували у Тернівці і завітали до Марії Іванівни Мазури, вона якраз була у відпустці офіційно, але продовжувала опікуватися старенькими. Вони з нетерпінням чекають на неї.

І.Озерна, с.Тернівка, фото А.Цимаховського.

13.11. Родом з Тернівки.

Іван Павлович Оліфіренко – знаний на Кіровоградщині і в Україні журналіст, літератор і публіцист, учасник бойових дій Великої Вітчизняної війни, ветеран праці, кавалер орденів Трудового Червоного Прапора, Дружби Народів, нагороджений понад десятком медалей, в тому числі "За трудову доблесть", "Ветеран праці".

Народився 6 жовтня 1927 року в селі Тернівці. Трудовий шлях розпочав у 1941 році в місцевому колгоспі. В роки окупації (1943-1944) його двічі вивозили до фашистської Німеччини, а він тікав з невірницьких таборів. У 1944 році його призвано до лав Радянської армії. Строкову службу ніс на Чорноморському флоті до кінця 1951 році. У 1956 році закінчив військово-морське училище у Феодосії. Капітаном другого рангу пішов у відставку. Після демобілізації працював у колгоспі, потім на комсомольській, а після закінчення Харківського державного

університету (факультет філології) перейшов на партійну роботу. Останні 17 років – завідувачий відділом Кіровоградського обкому Компартії України.

Впродовж багатьох років І.П.Оліфіренко займався творчою роботою. Друкуватися почав з 1947 року. Спочатку в газетах "Слава Севастополя", "Флаг Родины", пізніше в журналах "Вітчизна", "Україна", "Дніпро", "Український історичний журнал", в провідних газетах України. Майже 10 років працював в авторському колективі та редколегії тому "Історія міст і сіл України. Кіровоградська область". Видав ряд книг, в тому числі "Вдови" (вона привернула до себе велику увагу в колишньому СРСР і Болгарії), написав декілька кіносценаріїв, зокрема у співавторстві з В.Артеменком і С.Колесником "Солдатські вдови" (знятий за цим сценарієм фільм демонструвався в ООН).

В останні роки свого життя Іван Павлович написав роман "Над Синюхою" та роман в новелах "не помирай, моє село!", в яких описав просте сільське життя в наших, на жаль, вмираючих селах. Його розповіді пронизують до глибини душі. У них – вся його туга за рідним селом, за тим куточком землі, де народився, де його коріння.

Крім цього, І.П.Оліфіренко був одним з ініціаторів і організаторів святкування 100-річчя українського реалістичного професійного Театру Корифеїв, республіканського свята театального мистецтва "Вересневі

самоцвіти”, знаменитих Днів української літератури на Кіровоградщині на чолі з Олесем Гончаром, обласних Днів поезії. Він також ініціював та брав участь у створенні музеїв І.Карпенка-Карого (Хутір Надія), М.Л.Кропивницького, Ю.І.Яновського, І.К.Микитенка, підпільної організації “Спартак” та інших.

5 грудня 2005 року І.П.Оліфіренко пішов із життя, залишивши по собі добру пам'ять. Педагогічний колектив нашої школи підтримує зв'язки з дружиною Івана Павловича, **Ніною Максимівною**, яка мешкає в місті Кіровоград. Вона передала в дарунок нашій школі фотографії і портрети нашого земляка, рукописи його праць, листування з відомими людьми, книги з його особистої бібліотеки. Усе це всі бажаючі зможуть побачити у приміщенні Тернівської шкільної бібліотеки, де буде оформлено куточок про життя і творчість Івана Павловича Оліфіренка.

В.Когут, бібліотекар Тернівської шкільної бібліотеки.

01.12. Гірки спогади.

Голод... Це слово порівняно недавно почало з'являтися на устах людей. Неврожай, посуха в багатьох областях можливо підсвідомо викликала в людей страх голоду. Цей страх залишився нам у спадок від наших дідусів і бабусь з далеких 1932-1933 років, коли влада допустила, щоб голодною смертю загинула четверта частина українців, переважно селян. Немає вже на цьому світі багатьох свідків тих страшних подій, отже нам потрібно зібрати свідчення у старожилів, які поруч з нами.

В Тернівській шкільній бібліотеці діє постійна виставка спогадів про голодомор, матеріалів газет і журналів, книг-досліджень. В рамках Тижня історії вчителем **В.Ф.Кушніром** проведений виховний захід для учнів 9-11 класів “Ті дні у пам'яті народу”, присвячений жертвам голодомору. З повідомленнями виступали учні **Дмитро Пацай, Олександра Вендюк, Юлія Журавель, Лілія Козицька** та інші. Учнями туристсько-краєзнавчого гуртка, під керівництвом **С.Г.Ковальчук**, проводиться пошук матеріалів і збір спогадів про голодомор... Ось деякі з них про 1932-1933 роки наших односельців.

Дмитро Іванович Рудь, 1922 року народження.

В нашій сім'ї виховувалося восьмеро дітей. Батько був добрим господарем, мав двох коней, віз, дряпак. До колективізації жили не бідно. В 1927 році вступили в колгосп імені Будьонного, віддали туди і коней, і весь реманент. Під час голоду в 1933 році було дуже тяжко. Корову, яка в нас залишилася, вкрали. Щоб вижити, зранку разом із мамою і старшою сестрою йшли на річку ловити рибу і збирати ракушки.

Багато немічних помирало. Їх вивозили на підводі двоє чоловіків. За це мали певну платню. Бувало, вивозили і напівживих. До цього часу бачу перед собою стару бабусю, яку скинули в яму – вона не могла ні рухатись, ні говорити, а тільки дивилася з жахом переляканими очима. Не дай Бог колись такому повторитися.

Марія Михайлівна Рудь (Екало), 1926 року народження.

Під час голоду вкрали корову й коней. Дід лежав паралізований після 25 років служби в царя. Було дуже голодно, а “буксирна бригада” вигрібала все їстівне, не шкодуючи нікого. Врятувало нас те, що батько, коли проводили колективізацію в 1929 році, закопав металеву бочку з зерном. Брали його звідти потроху і так протягнули до кращих часів.

“Буксирна” бригада складалася з трьох чоловік на прізвища Пуяло, Шамрай, Панасенко. Вони відбирали все. Якщо не було продуктів, то забирали якісь речі, які тільки бачили в хаті.

Євдокія Іванівна Кочетова (Зарва), 1925 року народження.

Наша сім'я жила на Донщині (так називалась частина Тернівки). В сім'ї було четверо дітей – 1914, 1917, 1922, 1925 років народження. Батько був заможним до 1930 року. Для артілі і людям возив зерно, привозив різний крам та інше. Він був освіченою людиною. Його призначили в “буксирну” бригаду. Але, коли він зрозумів, що і в своєї сестри доведеться забрати зерно, відмовився. Після цього його записали в чорний список, куди вносили прізвища тих, хто йшов проти влади. Тоді він без документів втік до кума в Луганськ. Родичі прилаштували його на будівництво. Жив у гуртожитку. Вночі був сторожем. Коли приходили перевіряти чужих в гуртожиток, його не заставляли.

Ми голод пережили завдяки йому. Він прислав посилки до знайомих у Покотилове, щоб у селі не дізналися, де він. Мама в неділю брала мішок з якоюсь рядниною, начебто міняти, і йшла в Покотилове, забирала посилку, обмотувала мішком і приносила додому. Посилка була часто відкрита, не вистачало пари кілограмів із восьми дозволених до пересилки.

Часто ловили у річці Синюсі ракушки і варили їх, до крупів добавляли цвіт акації, ще щось і варили юшку... Пізніше батька все-таки спіймали десь в 1937 році і за 24 години відправили в Тернівку.

В Когут, бібліотекар шкільної бібліотеки, с. Тернівка.

"Колос" 2008 рік.

Свою любов до маленької Батьківщини, турботу про її майбутнє він висловив у книзі-зверненні, книзі-заклику "Все це довелося пережити...".

Мільйони людей в усьому світі знають про звіряче обличчя фашизму з книг, документальних та художніх фільмів. Та все менше залишається свідків тих жахливих подій.

На окупованій території гітлерівці знущалися над мирним населенням і військовополоненими. Вони масово розстрілювали жителів міст і сіл, не жаліючи ні старих, ні малих, піддавали нелюдським тортурам полонених солдатів та офіцерів, партизанів, підпільників, тисячами примусово вивозили людей на каторжні роботи до Німеччини, руйнували пам'ятники національної культури, грабували майно громадян та загальнонаціональні цінності...

Ось що розповідає **Микола Іванович Козицький** (стор. 132, ч.І)...

15.04. 1. Роздуми небайдужого. Не помирай, моє село...

*Ці слова належать громадському діячу, журналісту **Івану Павловичу Олефіренку**. Він жив і працював в місті Кіровограді, та попри все дуже любив Тернівку, в якій народився і виріс.*

Працюючи на важливих посадах, Іван Павлович бачив, як занепадає і помирає село. Свою любов до маленької Батьківщини, турботу про її майбутнє він висловив у книзі-зверненні, книзі-заклику "не помирай, моє село...". Проте добре, якщо цей твір відомого земляка прочитали хоч двадцять тернівчан. Більшість жителів нашого села так нічого про нього і не дізналися, й не відреагували на крик душі: "Не помирай, моє село!".

Свої роздуми я почав розповіддю про І.П.Олефіренка тому, що сьогодні переважна більшість тернівчан любить своє село, але не тільки нічого не робить для його порятунку, а навпаки, своїми руками нищить і плюндрує його.

Тернівка пережила "укрупнення" радянських часів, не потрапила до числа безперспективних сіл, і утримувалася від розпаду останні 15 років. Обвальний занепад села почався під час розпаювання землі і майна. Перед громадою постала проблема: переобрати правління КСП чи віддати землю і майно в оренду? Громада вирішила, що оренда – краще, хоча досвід сусідів свідчив про протилежне. Щоб не повторювати помилки інших господарств, я неодноразово пропонував на всіх виробничих дільницях: якщо хочете здати землю і майно в оренду, то спочатку розпаюйте їх. Ця пропозиція була сприйнята як глузування над громадою. Ветерани колгоспу з обуренням кричали: "Ти може нам і кілочки на межах позабиваєш?". Дуже швидко створилась група "активістів", яка закликала всіх "не піддаватись на провокаційні пропозиції, не розбазарювати колгосп, а здавати в оренду все цільовим майновим комплексом". Так і було вчинено. А на другий день після зборів всі "активісти" і противники розпаювання першими прийшли до контори і взяли участь у розпаюванні, вибравши собі найкращі, найзручніші земельні ділянки. Із 680 пайовиків жоден не відмовився від земельної частки (паю).

Все повторилося, коли настала черга розпайовувати майно. Сільський голова запропонував створити раду власників майнових паїв, і виділяти майно, яке повинне бути власністю громади і не підлягати розпаюванню (млин, олійня, ДКУ, тік). Крім того, прохав всіх власників паїв передати у власність громади по 1% від вартості паю кожного власника. І в якості такого майна передати у власність громади трактор чи автомобіль, яким би сільська рада надавала послуги жителям села. Замість створення ради власників паїв блискавично відродилася рада "активістів", яка швидко переконала громаду, що цього робити не слід, бо: "Не вистачало, щоб ми трактор просили у сільської ради. Якщо нам потрібно, ми візьмемо у колгоспі". Жодна із пропозицій сільського голови не була підтримана. А менш ніж через місяць усі до єдиного "активісти" стали власниками тракторів, автомобілів, приміщень ферм, тракторних бригад, приміщень птахо комплексу. Одразу самі затяті противники розпаювання розібрали, а вірніше, розтрошили на друзки приміщення тракторних бригад, птахо комплексу. Приватизований млин, який пережив революцію 1917 року, громадянську війну, на якого не піднялася рука у фашистів, частково спалили тернівчани, а те обладнання, що залишилось після пожежі, власник млина вирізав і вивіз на металобрухт. Ветерани праці, ті, чиїми руками протягом багатьох десятиліть будувалося і примножувалося майно, кинулись викуповувати залишки майнових паїв, отримуючи готівкою 10% від вартості майнового паю.

Примусова передача на баланс сільської ради об'єктів соціальної сфери теж проводилось за аналогічним сценарієм. Група "активістів", в тому числі і ті, хто протягом тривалого часу, працюючи в бухгалтерії колгоспу, проводили нарахування на утримання водогону, дитсадка, Будинку культури, переконали громаду, що все повинно залишитись так, як і було: "Водогін був колгоспним і колгосп за нього платив, зараз водогін сільської ради – хай вона його і утримує!". Спроба організувати кооператив по обслуговуванні водогону закінчилась

судовим позовом, який уже котрий рік так і залишається не завершеним. За шість років жодного разу не вдалося зібрати збори тих, хто користувався послугами водогону: із 262 користувачів жодного разу не зібралось і 40 осіб. Більшість користувачів зайняли "мудру" позицію: "Ні на які збори і сходки ходити не будемо, щоб не наживати ворогів. Все одно нас обманять, тож хай вирішують, що хочуть. Те, що нам подобається – підтримуємо, а якщо ні – то ми за це не голосували, а значить і виконувати не будемо". Тим часом не витрачали марно час окремі тернівчани, "закохані" в своє село – двічі злили оливу з електротрансформатора, що забезпечував роботу електронасосу в свердловині, повиламували і здали в металобрухт всі металеві конструкції з водогону.

На сьогодні переважна частина жителів нашого села – це люди пенсійного і перед пенсійного віку. Нікому, окрім своїх дітей, вони не потрібні, їм доживати свій вік тут – у Тернівці. Здавалося б, що саме люди старшого покоління повинні бути найбільше зацікавленими у тому, щоб село жило. Але пройдіть по селі – де найбільше смітників? Біля кладовищ. Хто, маючи величезні присадибні ділянки, а отже вдосталь місця, все сміття і непотріб викидає на вулицю, до кладовищ? – пенсіонери. Хто протягом багатьох років жодного разу не прийшов до меморіальної стели, до братської могили, на кладовище, не зрубав жодного куща, не прибрав сміття? – пенсіонери. Хто жодного разу не відгукнувся на пропозицію поновити роботу ради ветеранів? – пенсіонери. На всі ці запитання відповідь одна: "Ми своє відпрацювали, хай сільська рада прибирає, доглядає, працює! Ми ж вас обрали!". Звичайно, є люди похилого віку, які вже дійсно не в силах брати будь-яку участь у громадському житті, але як це не парадоксально – біля будівель немічних і хворих – жодного смітника. А от ті, хто порається на присадибній ділянці площею 40-60 соток, кому надають допомогу соціальні працівники, спокійнісінько і наполегливо перетворюють село на смітник.

Виклавши по 1500-3000 гривень, щасливі власники персональних свердловин п'ють воду, в якій рівень нітратів у 20 разів перевищує допустимі санітарні норми. В пошуках роботи понад 200 тернівчан стикаються по ближньому і дальньому зарубіжжю, а ті, хто залишилися в селі спиваються, вимирають. Громада, як і раніше, залишається глухою до закликів рятуватися шляхом об'єднання, створення обслуговуючих кооперативів, об'єднань працездатних одноосібників, відродження на кооперативних засадах городництва, садівництва.

Вжити буде дуже важко, але ще можливо. Тому молю вас, тернівчани: "Отямтеся, не вбивайте наше село!". **А.Ігошин, Тернівський сільський голова.**

2. Колишня городянка **Валентина Леонідівна Кофлик** протягом свого трудового життя змінила декілька професій. Та вже п'ятнадцять років вона працює в сільському господарстві. По приїзді в Тернівку подружжя Кофликів знайшло застосування своїм рукам на молочнотоварній фермі й довело, що будь-яка праця почесна, якщо виконувати її з любов'ю і натхненням.

Нині **Валентина Леонідівна** доглядає групу нетелів, а її чоловік **Ігор Зіновійович** працює техніком штучного осіменіння та механіком по обслуговуванню доїльних апаратів.

На фото: В.Л.Кофлик, фото П.Цимаховського.

13.05.

На польових роботах у приватному підприємстві "Новий світ" вагомим трудовим внеском відзначається добре відомий тут передовий механізатор **Григорій Леонтійович Кейбало**.

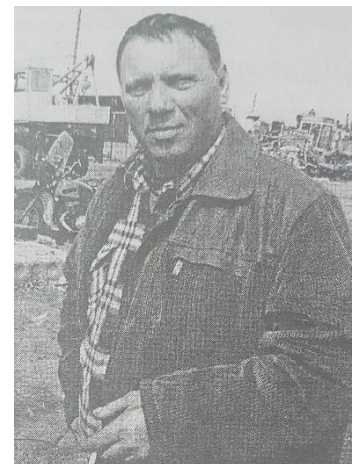
Своїм потужним К-701 він виконує оранку, дискування, культивування на значних площах господарства. Крім підготовки ґрунту, він з притаманною йому завзятістю і вмінням сіє соняшник та інші пізні культури, пересівши на новенький колісний трактор МТЗ-82, який керівництво підприємства нещодавно йому довірило.

На фото: Г.Л.Кейбало.

13.05. Добре слово про людину.

Сімейне щастя Козицьких.

*Коли я чую слова відомої пісні: важливіше за все погода в домі, а все інше – суєта, у мене перед очима постають односельці **Тетяна Іванівна й Сергій Іванович Козицькі**. Бо неначе вони були прототипами цього пісенного твору. Ось вже 22 роки подружжя пара з Тернівки плекає у себе вдома чудову погоду сімейних відносин, підтримуючи палкий вогонь кохання і взаєморозуміння.*

Для Козицьких 2008 рік взагалі ювілейний: 22 роки як стали на весільний рушник, 25 років як **Сергій Іванович** працює в господарстві, і 20 років минуло відтоді, як **Тетяна Іванівна** накинула на плечі білий халат медсестри. Кожна з цих дат особлива по-своєму, адже свідчить про професіоналізм і відданість обраній справі. Та, мабуть, їх найважливішим доробком є сімейне щастя, створене власними руками. Адже, якщо вдома лад і спокій, людина здатна чимало досягнути на професійній ниві.

Тетяна Іванівна вважає себе місцевою, хоча народилася і проживала з батьками в Комишовому. Та десять років школярства в Тернівці ще змалку поріднили її з нашим селом. Тут у неї було чимало подружок і цей факт став визначальним в її подальшому житті. По закінченні школи дівчина вступила до Олександрійського медичного училища. Професію обрала відповідно до своїх знань, уподобань і душевних якостей. Вчилася легко, бо багато часу приділяла підручникам. А коли приїздила додому на канікули, могла відпочити разом з однокласниками у сільському клубі. Отак, у 19 років, ще навчаючись в училищі, вона зустріла свою долю. Завітала одного разу до подруги в Тернівку й узріла знайомого зі школи, але старшого на декілька років Сергія Козицького. Тетяна ще дев'ятикласницею брала участь у концертах і вечорах відпочинку, як, зрештою, і Сергій. Юнак на той час відслужив у армії, закінчив Миколаївське ПТУ і працював у господарстві. Але не за здобутою спеціальністю зварювальника, а комсоргом. Тож вони не раз спілкувалися на сцені Будинку культури. І ось нова зустріч. Тоді він вперше глянув на неї не як на школярку і самодіяльну артистку, а як на свою обраницю. Того ж року вони одружилися, а через рік молода сім'я поповнилася первістком Романом.

Тетяна Іванівна хоч і вийшла заміж молодою, проте ніколи про це не шкодує. Вже понад два десятки років Козицькі крокують разом по життю, а їй за надійним, турботливим, добрим чоловіком затишно і спокійно. Часто на весіллях чи інших зібраннях в селі від цієї пари неможливо відвести погляд. Вони так гарно танцюють удвох, що розумієш – перед тобою дійсно чоловік і дружина, і не по паспорту, а по духу. Золоте правило їх сім'ї – будь-яку роботу в домі і по хазяйству виконувати удвох. Воно діє змолodu і тільки сильніше зміцнює їх почуття. Поратися на городі, утримувати підсобне господарство, в якому декілька корів і десятки свиней, робити ремонт у будинку чи ростити дітей – усі клопоти вони ділять навпіл, можливо тому їх сімейний кораблик стійко тримається на бурхливих хвилях мінливого життя. Інколи її дивує, наскільки Сергій Іванович майстровита людина. Немає такої роботи, якій б він не виконав до ладу. Природний хист і вправні руки допомагають йому скрізь: в побуті і на робочому місці.

Старший син **Роман**, який вже закінчує 4 курс КІСМУ, і 16-літня донька **Лілія** змалечку виростили у атмосфері взаємоповаги і розуміння, що й досі існує між їх батьками. Звичайно, діти перейняли усі найкращі риси батька і матері: добре вчаться і не байдикують. Дізнавшись, що вдома триває ремонт, Роман приїхав з обласного центру на допомогу, а Лілія до приходу неньки з роботи обов'язково приготує щось смачненьке.

Коли ти жінка, а не тільки хатня робітниця, тоді є час для улюбленого заняття. Свої світлі думки і почуття **Тетяна Іванівна** втілює у різнобарвних вишиванках. Ними рясніють рушники, подушечки, серветки. Вони підсилюють в оселі тепло і затишок, прикрашають робочий кабінет в Тернівській амбулаторії. Квіти буяють і в дворі Козицьких. Виплекані дбайливими руками господині троянди, створюють особливий настрій, заряджають енергією творення. **Сергій Іванович** зі свого боку надав обійстю краси і порядку: власноруч зварив безліч металевих парканчиків, які відділяють рослинність від пішохідної зони.

Сергій Іванович й досі такий же активний і беручий до роботи, як і в юності. Він працює водієм на автомобілі-заправнику, а при потребі виконує зварювальні роботи. Його виробничі успіхи беруть початок в родинному гнізді, яке він з дружиною Тетяною Іванівною не проміняє ні на яке багатство світу.

В.Степанова, голова комісії по соціальних питаннях ПП "Новий світ", с. Тернівка.

20.05. "Новоархангельські стожари" виявляють нові таланти.

... неперевершені костюми виготовили учасники фестивалю для номінації "Моделінг-дефіле". За умовами конкурсу вони повинні були пошити плаття-квітку. Найкраще справились із завданням... **Вікторія Пуля** – Тернівської школи.

... **Алла Кушнір** з Тернівки, сестра **Ігоря Кушніра**, вже відомого багатьом глядачам району, зачарувала присутніх на святі своїм чарівним голосом, безпосередністю і милою усмішкою.

05.08. Завершили жнива. Готують площі під майбутній врожай.

Цього року хліборобам ПП "Новий світ" теж було сутужно. Адже спрагла земля і рослини на ній, як і торік, практично не бачили жодного дощу. Та, незважаючи на це, хлібороби отримали дещо кращий урожай, ніж торік. З весни внесли 40 тонн мінеральних добрив, всі посіви обробили від бур'янів, шкідників і хвороб. Озима пшениця видала на коло по 30 центнерів зерна, озимий ячмінь – 36,5, ярий ячмінь – 24,2, озимий ріпак – 18,4. Середня урожайність ранніх зернових складає 29,4 центнера з гектара.

Всього у господарстві було посіяно 1292 гектари ранніх зернових культур. Озима пшениця займала 584 гектари, озимий ячмінь – 432, а також озимий ріпак – 241. У стислі строки і з мінімальними втратами зібрали хлібороби вирощений врожай.

Сумлінністю відзначився комбайнер **Віталій Сергійович Божок**. Працювали й два наймані екіпажі комбайнів. З поля на тік найбільше зерна перевіз водій **Олександр Миколайович Тітаренко**. Чимало перевезених центнерів на рахунках водіїв **Олега Павловича Екала**, **Сергія Володимировича Заїки**, **Олександра Анатолійовича Носікова**. Із господарства на колишній комбикормовий завод (а нині ТОВ "Новий світ") збіжжя перевозив водій **Анатолій Федорович Носіков**. Він вже давно на заслуженому відпочинку, але охоче погодився допомогти господарству і самому заробити копійку і зерна.

Безперебійну роботу зернозбиральних загонів забезпечували заправник, який по сумісництву виконує і зварювальні роботи, **Сергій Іванович Козицький**, головний інженер **Микола Іванович Шевченко** та головний агроном **Анатолій Анатолійович Недоступ**, який у господарстві працює недавно, але вже встиг показати свої знання і завоювати авторитет.

На току все зерно очищається на ЗАВі. Тут належне слід віддати операторам цієї потужної зерноочисної техніки **Сергію Миколайовичу Мазурі** і **Сергію Павловичу Глушкову**. На навантаженні зерна на автомобілі успішно працює **Володимир Володимирович Рудь**.

Особливих слів вдячності заслуговують рільники **Ольга Григорівна Журавель**, **Олена Анатоліївна Кейбало**, **Тетяна Іванівна Мисник**, **Надія Миколаївна Шафаренко**. На плечі цих жінок покладено величезний об'єм роботи. Починаючи з весни, жінки займаються прибиранням і побілкою складів, зерносховищ, розвантажуванням, навантажуванням зерна під час посівної кампанії. У жнива вони у належному порядку тримають територію току, складські приміщення, перегортають зерно, перемищають, вантажать. Насіння ріпака практично очищають вручну. А слідкує за усім процесом, що відбувається на току, організовує людей на відповідний вид робіт завідувача током і складами **Наталія Миколаївна Король**. Все зерно, яке доставляється на тік, зважує і обліковує **Валентина Васиївна Горбенко**, яка за сумісництвом ще й диспетчер у автогаражі. Тут же на току працює й електрик **Віктор Миколайович Глушков**, який забезпечує безперебійну роботу ЗАВа і всього електрообладнання, швидко і вчасно усуваючи несправності, які раптом виникають.

Щороку своєрідний екзамен витримують і кухарі, які, незважаючи на нестерпну спеку на вулиці, мусять витримувати 35-40 градусну спеку біля плити і печі. Невеличкий колектив кухарів – **Тетяна Іванівна Ладик** і **Оксана Іванівна Пацай**, який очолює **Оксана Іванівна Ковальчук**, вже не перше літо трічі на день готує для хліборобів смачні страви і чотири рази на тиждень випікає духмяний хліб. Сніданки, обіди, вечері у цю гарячу і напружену пору доставляються трудівникам у поле. Всіма необхідними продуктами харчування їдальня забезпечена, тож дівчата, крім обов'язкових перших і других страв, намагаються приготувати щось смачненьке для урізноманітнення меню. Нарікань з боку трудівників на їх роботу і майстерність немає.

Зараз у агроформуванні триває підготовка ґрунту під майбутній врожай. Досить важко доводиться механізаторам, адже не скиба за скибою, а брила за брилою лягають з-під плуга. Земля чекає не дочекається дощу. Боляче дивитись на кукурудзяні, соняшникові поля, де рослини ледве сягають одного метра.

Готують ґрунт під урожай 2009 року механізатори **Григорій Леонтійович Кейбало** та **Володимир Олександрович Мазура**, **Олег Валентинович Крякін** і **Василь Анатолійович Шарамко**, які своїми потужними тракторами К-701 і Т-150 здійснили поверхневий обробіток на 400 гектарах.

Повним ходом йде заготівля грубих кормів. Вже припасли 158 тонн соломи або 15 тисяч штук тюків для громадського тваринництва. Також затюкували соломі для потреб працівників господарства та орендодавців. Усього 100 тонн або 10 тисяч штук тюків. Займається цим тракторист-оператор прес-підбирача **Олександр Іванович Чабан**. Перевозять тюки з поля на

Юрій Іванович Лупало.

молочнотоварну ферму механізатори **Юрій Іванович Лупало, Іван Ярославович Романчук, Микола Ярославович Теслюк, Віктор Анатолійович Чабан**, водії **Іван Володимирович Данильченко, Сергій Володимирович Заїка, Олександр Миколайович Тітаренко**, які займаються перевезенням соломи у вільний від своєї основної роботи час. Складають тюки у кузовах **Віктор Олександрович Бовт, Сергій Олександрович Пасенко, Сергій Олександрович Футько**. На молочнотоварній фермі їх складають у порожніх приміщеннях. Керує усім цим процесом головний зоотехнік і ветлікар **Анатолій Тихонович Сугак**.

Припасли для тваринництва і 120 тонн сіна з люцерни і еспарцету. Також 20 тонн сіна заготовлено і для потреб працівників, які були задіяні на його заготівлі.

Жнива у ПП "Новий світ" завершено. Зараз усі зусилля направлені на очищення і підготовку зерна на насіння. Вже у склади засипано 150 тонн насіння озимої пшениці і 30 тонн озимого ячменю.

І Грицик, П.Цимаховський. с. Тернівка.

16.08. У картинах увіковічити село.

Петро Васильович Кармазін дуже закоханий у своє рідне село Тернівку, у мальовничу природу і круті скелясті береги, річку Синюху і людей, які творять його історію. І понад усе на світі він мріє змалювати свою Тернівку з різних куточків, у різних ракурсах. І, звичайно ж, людей, увіковічивши таким чином пам'ять про себе, про свою творчість, про своє село – яким воно було і є.

Малювати Петро почав ще в дитинстві. Жагуче бажання до творчості, мабуть, передалося йому від матері, яка дуже гарно вишивала. Іноді цим ремеслом вона заробляла для сім'ї шматок хліба. Мати всю красу квітів передавала на полотні різнобарв'ям ниток, а Петро – пензлем і фарбою.

Коли пішов до школи, вчителі помітили у нього цей дар. Тож згодом він увійшов до складу шкільної редколегії і почав випускати стінні газети, у яких висміювалися ледарі і двієчники. Після закінчення школи працював у місцевому господарстві: доглядав телят, пасічників.

Закінчив курси бджолярів у Києві, потім зооветтехнікум по спеціальності зоотехнік-бджоляр у Рязані. Робив свою справу на совість. Але сюжет за сюжетом спливав у його думках.

У 1975 році закінчив Московський заочний народний університет мистецтв, курс – відділення станкового живопису і графіки. Повернувся у село, влаштувався художником-оформлювачем. Щоправда, тут доводилося йому більше писати лозунги, вивіски, виконувати чеканну роботу. Але малювання він не залишав ніколи. Малював для душі, на прохання, коли було натхнення. Сюжетні картини, натюрморти, пейзажі... Він їх змальовував з натури, а потім доповнював своєю творчою видумкою і фантазією. У Тернівці практично в кожній оселі є його картини. Чоловіки переважно замовляли копії репродукцій "Три богатири", "Три мисливці", "Тарас Бульба з синами", а жінки – квіти: троянди, хризантеми, бузок, айстри. Коли ми завітали до Петра Васильовича, він показав цілий ряд картин, на яких були переважно букети бузку.

Ще в старому приміщенні школи організувалась виставка його робіт. Переважно це були сюжетні картини: поле пшеничне, де серед колосків задрімав заєць; трактор під час заправки; степ, мальовнича природа та інше. Виходячи на перерву, діти юрмилися біля картин і відразу було помітно що й кого приваблювало.

Для полотна Петро Васильович використовує тканину, ґрунтує її (розводиться столярний клей і двічі покривається ним тканина, натягнута на рамку. Потім тканина знімається і знову натягується на рамку, адже після змащування клеєм вона провисає). Після цього покривається цинковим білилом. Аж тоді полотно готове до роботи. Сам малюнок з'являється на полотні за дві години. Але для того, щоб він був довершеним, з відповідними відтінками і доповнений фантазією, потрібно набагато більше часу. На це можуть витратитися хвилини, години, або й місяці. Все залежить від натхнення і творчої думки. Малює художник масляними фарбами.

Якось сусідка попросила П.В.Кармазіна намалювати їй букет квітів. На фанері зробив малюнок. Збив рамочку. Минуло відтоді років тридцять. Вже й сусідки немає в живих. І хата розвалилася. Купили її аби розширити город. Якось Васильович побачив фанерку. Вона вся була в пилі. Приніс її додому, вимив з милом і тут побачив той букет, що намалював багато років тому. Приємно стало, що картина збереглася.

Про талант і майстерність П.В.Кармазіна знають і в районному, і в обласному центрі. Торік у вересні його було нагороджено Грамотою відділу культури і туризму райдержадміністрації за зайняте III місце в районній виставці декоративно-ужиткового мистецтва. Яка проходила в рамках фольклорного свята "Фольклорна веселка". Цього року у травні в місті Кіровограді проводився Всеукраїнський фестиваль вокально-хорового мистецтва "Калиновий спів" і про який ми писали на сторінках "Колоса". Петро Васильович також представив на виставку декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтва, яка проходила в рамках цього фестивалю, свої роботи і був нагороджений Дипломом управління культури і туризму Кіровоградської облдержадміністрації та цінним подарунком.

Дружина Петра Васильовича теж має творчу натуру. **Ольга Василівна** родом з Івано-Франківщини. У Тернівку приїжджала на заробітки. Та так тут і залишилася. Вона для неї стала другою батьківщиною. Жінка гарно вишиває. Місцевій школі подарувала килимок розміром 3,5 на 1,2 метра вишитий власноруч. Якраз оце тяжіння до прекрасного і об'єднує Кармазіних.

- Петро Васильович цікавий співбесідник, - кажуть сільчани. – Він любить багато розповідати, згадувати, а ще він пише вірші. Дуже багато присвятив їх ювілярам – на дні народження, як ішли на заслужений відпочинок, складає вітальні телеграми для молодят. А ще чеканить медалі, виготовляє з дерева. Майстер на всі руки.

Зараз Петро Васильович працює над новим замовленням. Картина із зображенням млина, потребує і творчих сил, і натхнення.

На фото: П.В.Кармазін зі своїми картинами, І.Грицик, с.Тернівка, фото П.Цимаховського.

02.09. Всі були задоволені.

Минулої суботи тернівчани відзначали дві важливі дати – Свято села і 17 річницю Незалежності України . У парку села зібралися сільчани і гості, яких привітав сільський голова **А.К.Ігошин**, вихованці Тернівського дитячого садка (вихователі **Т.М.Мазура** і **Н.Д.Мазура**). Діти співали пісні, розповідали вірші. Учасники художньої самодіяльності сільського Будинку культури виступили з цікавою концертною програмою. Сподобались присутнім виступи **Світлани Поліщук, Тетяни Поліщук, Тетяни Кошової, Віктора Степанова**. Свято пройшло цікаво і весело, задоволені жителі були щиро вдячні організаторам.

Л.Тітаренко, с.Тернівка.

20.09. 22 вересня – День партизанської слави. Життя, насичене подіями.

Івану Євгеновичу Шарамку – вже за вісімдесят, але до найдрібніших деталей пам'ятає все, що відбувалося під час Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років, особливо окупації в його рідній Тернівці. Коли починає розповідає, аж молодшає, а очі світяться юнацьким запалом. А таки чимало тоді вони, ще підлітки, зробили для спільної перемоги над ворогом! І де тільки сміливість бралася?

Його батька **Євгена Карповича** люди на сходці тричі обирали старостою. У старостів тих часів, як відомо, доля була непростою: або ворог не пощадить, або свої вб'ють. Доля Шарамка-старшого склалася по-іншому: прикриваючись посадою, він активно сприяв місцевим партизанам – доправляв у ліс поповнення, зброю, провіант, через що й свої після визволення села не чіпали, навпаки, доручили навчати молодих бійців. З тими бійцями він пішов на фронт, де й загинув на угорській землі...

Ваню батько посвятив у справи дорослих, доручав виконувати відповідальні завдання. Щоб поліцаї й німці не чіплялися, забезпечив довідкою: такий-то є сином сільського старости, збирає для німецької армії продукти харчування й теплий одяг. Насправді ж він збирав для партизан зброю, якої чимало залишили, відступаючи, радянські війська.

Батькова довідка діяла безвідмовно. Одного разу Ваню й конячину, запряжену в сани з подвійним дном (там лежала зброя), зупинили на березі Синюхи два поліцаї. Один виявився принциповим – довго вчитувався в довідку, крутив її в руках і так і сяк, щоб пересвідчитись, що не фальшива, а інший (Ваня це помітив і аж заляк від здивування) вклав непомітно в хомут папірці, які виявилися... листівками. Такі ось різні були люди. Вони пропустили хлопця на інший берег, наказали, як треба їхати, але він вирішив обманути поліцаїв і подався навпростець степом. Коли переїздив річку, через туман не помітив великої ополонки й опинився в крижаній воді. Кінь виборсався утік, а Ваня ледь не втопився. Поки добирався додому, став схожим на "бурульку". Три доби пролежав непритомним.

Життя тоді йому врятували, але чути став погано. Слух не поліпшився з роками, і нині, щоб дід Іван вас почув, треба говорити голосно. Сам же він скаржиться напівжартома, що хвороба ця заважає йому зробити партійну кар'єру в новітні часи. Та про це трохи згодом.

Після війни ще довго тернівчани викопували на городах, в лісі, в чагарниках зброю. Здавали її куди слід, але й були такі, що залишали собі. Дід Іван не приховує: колись і він мав дещо. Один новоспечений керівник, наслухавшись про партизанське минуле своїх односельчан, підкотився до Івана Євгеновича, аби той дав йому на тиждень-другий "пістолета чи щось серйозніше", а він обов'язково поверне.

Згадуючи цей випадок, дід Іван мружить очі: він не дурний, він одразу розгадав провокатора. "Якби я був такий собі простачок, як він думав, то хіба б я вижив при німцях?" – каже старий партизан.

Провокатор "віддячив". Це було кілька років тому. На подвір'я Шарамка завітала міліція з обшуком. Чи був у них ордер від прокурора, господар не запитував: хай самі пересвідчаться, що ніякої зброї в нього немає, що то лише чутки розпускають про нього. Капітан, який очолював групу, бачачи доглянуте господарство, чорні від роботи руки хазяїна, почувався не дуже зручно, а коли до рук потрапив "Партизанський квиток" діда Івана, став вибачатися, мовляв, він ту ні до чого, лише виконує наказ.

Іван Євгенович ні на кого не ображається. Він тільки дивується з того, що відбувається довкола. Взяти їхню Тернівку. У двадцять роки (вчителі віднайшли інформацію) тут мешкало понад п'ять тисяч чоловік, у сімдесяті було близько трьох тисяч, а сьогодні – всього сімсот. Кожна друга хата – пуста, подвір'я позаростали бур'янами та молодією порослю. Через незайнятість багато людей шукає розраду в горілці, а закінчується все сумно й трагічно. На цвинтарі. Там постійно свіжі могили з'являються.

- Геть ще ж молоді, - скрушно хитає головою Іван Євгенович, - і просить: "Частіше пишіть про шкоду від горілки, може, хтось і одумається".

Він напрочуд багато читає книг (син постачає з Києва) та газету "Комуніст", яку принципово передплатує. Не приховує, що є членом Компартії. А головне, не відсиджується "в кущах". На своєму кутку створив партосередок з п'ятнадцяти чоловік, і завдяки йому комуністи на виборах набрали найбільше голосів. Він би й далі займався партійною роботою, але ж слух підводить! Попросився, щоб його звільнили з керівника. Партвнески вносить регулярно і не розуміє тих, хто не хоче підтримувати партію, яка, на його переконання, єдина здатна зробити для людей щось корисне...

Дід Іван пасічникував у колгоспі тридцять років, тож знає усі тонкощі цієї справи. По-перше, він щороку замінює старі матки молодими; по-друге, ніколи не залишає бджолосім'ї без достатнього запасу корму на зиму.

- Усім кажу, що я не пасічник, а бджоловод, тобто веду бджіл, - ділиться своїм головним секретом дід Іван. – Я ніколи не прагну накачати якнайбільше меду, я просто роблю все, щоб бджолам було добре. А якщо їм добре, то, самі розумієте, вони дякують.

Про партизанські роки **Івана Євгеновича Шарамка** написано в кількох книжках. Ця тема часто виникає й у його розмовах, що, звичайно, є закономірним...

В.Мятович м. Кіровоград – с. Тернівка.

Подружжя Безуглих.

04.11. Добре слово про людину. 50 років – як один день.

1 листопада для **родини Безуглих з Тернівки** – особливий день. Бо у них подвійне свято. **Марія Михайлівна** відзначає свій день народження і разом з чоловіком рахує, яку сходинок життя вони переступили. А цього рік вони відсвяткували золоте весілля.

Безуглі – корінні тернівчани. Тут жили їхні батьки, тут пройшло і все їхнє життя. Навчалися в одній школі.

Олександр був старший. Два роки зустрічалися. І в армію **Марія** проводжала його. Він ніс службу у морфлоті у місті Севастополі. А **Марія Михайлівна** тим часом неподалік, у місті Джанкої, навчалася в медичному училищі. По

закінченню її направили працювати медсестрою у Тишківку, Але вона відмовилася і повернулася в рідне село. У школі працювала лаборантом і заочно навчалася в Кіровоградському педуніверситеті, факультет – початкові класи.

Після служби в армії **Олександр Сергійович** повернувся додому. Навчався на курсах водіїв, потім працював на будівництві Тернівської ГЕС. Невдовзі відгуляли весілля. У Безуглих уже була маленька донечка, коли **Олександр Сергійович** поступив в Олександрійське педучилище, де здобував професію вчителя виробничого і трудового навчання та креслення впродовж трьох років, навчаючись стаціонарно. Згодом закінчив хіміко-біологічний факультет Уманського педінституту.

Діти також пішли стежкою батьків. Донька **Наталія** закінчила фізико-математичний факультет Кіровоградського педінституту. З сім'єю живе в місті Умані, працює вчителем у школі №3. Відмінник народної освіти. Син **Сергій** закінчив той самий вуз, фізико-математичний факультет, як і батько. Працював у Мошоринській школі Знам'янського району і навчався в Кіровоградському інституті сільського машинобудування на електрика. Зараз працює заступником начальника енергозбуту міста Знам'янки.

Внуки продовжили сімейну традицію. **Світлана** після закінчення хіміко-біологічного факультету Уманського педінституту навчається в Київській аспірантурі і працює у вузі, який закінчила. **Олександр** також закінчив Уманський педінститут (факультет фізико-математичний), зараз викладає фізику у Гродзевській школі. Другий внук **Сашко** після Криворізького суворовського училища навчається у військовій академії в місті Черкасах. І лише **Оксана** ще не знає ким стане, адже вона четвертокласниця.

Олександр Сергійович і Марія Михайлівна віддали вчительській справі понад 40 років. Виховали не одне покоління учнів. Марія Михайлівна до кожного дитячого серця вміла знайти ключик. А Олександр Сергійович був неперевершеним майстром своєї справи. Маючи золоті руки, він умів зробити будь-яку річ з дерева. І метал підкорявся. Тоді матеріальна база школи була міцною. Різні верстати були, з якими Сергійович не тільки ознайомлював дітей, а й навчав їх на них працювати. І його дослідні ділянки овочевих і злакових культур були в зразковому стані та відповідна документація до них. На їх базі неодноразово проводились районні і обласні семінари, а О.С.Безуглого нагороджено Грамотою Міністерства освіти та обласного відділу освіти.

Безуглі поважали один одного. На цій повазі будували свої стосунки впродовж всього життя. Мають чудових дітей, внуків, правнука Максима. Шкодують лише, що 50 років пролетіли, як один день. До сьогодні зберегли весільні букети, вінок, стрічки, які нагадують їм про такі далекі події.

За дорученням педколективу О.Стеценко, директор Тернівської школи.

25.11. У сільській раді. 1. Найболючіше – водопостачання.

Для тернівчан найболючішим питанням залишається постачання води. Водопровідна система була прокладена давно (майже 30 років тому), без дотримання відповідних вимог. А тому тепер виникають проблеми не тільки через зношеність труб, а й через неправильність їх прокладання (замість кільцевої системи, тут переважно тупикова, тому тиску немає куди вивільнятися і через це траплялися пориви).

Для того, щоб провести реконструкцію всієї водопровідної системи – це майже 8 кілометрів труб, потрібні чималі кошти – понад мільйон гривень. Виготовлення технічної документації коштує 60 тисяч гривень. Без допомоги держави ніяк не обійтись.

Було вирішено провести часткову реконструкцію водопроводу. Виготовлення технічної документації вартує 22 тисячі гривень. Десять тисяч гривень на це виділила райдержадміністрація. У скільки обійдеться сама реконструкція поки що невідомо.

Цього року діє державна програма "Питна вода". Тож ми намагаємося зробити все можливе, аби на державному рівні розглянули нашу проблему і допомогли її вирішити.

2. ... І дороги теж.

Негайного ремонту потребують і дороги. Щоб хоч якось розв'язати цю проблему, було вирішено глибокі ями на вулиці Зарічній і Миру засипати жорствою. На вулиці Жовтневій вже частково засипано вибоїни (близько 200 метрів), лишається відремонтувати ще 400. В загальному відстань, яка підлягає ремонту, складає близько одного кілометра. Для цього на спец рахунку вже зібрано 10 тисяч гривень.

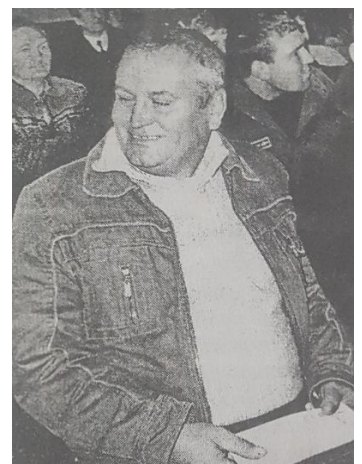
Також вирішуємо й питання вуличного освітлення. З приватними підприємцями було домовлено, що кожен з них біля своїх закладів подбає про ліхтарі. На сьогодні центр села освітлюється. Горітимуть ліхтарі і біля дворів чи у дворах фермерів, які живуть і працюють на території сільської ради.

На вулицях Тернівки електромережа також діюча. Але для того, щоб відновити її роботу, спочатку потрібно виготовити технічну документацію на встановлення лічильника. ***А.Ігошин, Тернівський сільський голова.***

06.12. Сергій Володимирович Заїка працює водієм у приватному підприємстві "Новий світ" (с. Тернівка).

До виконання своїх обов'язків ставиться добросовісно. За успіхи у роботі був нагороджений Почесною Грамотою районної ради і райдержадміністрації.

На фото: С.В.Заїка, П.Цимаховський.

"Колос" 2009 рік.

24.01. Однією командою.

На цьому знімку **батько і син Пулі**. Восьмий рік вони працюють пліч-о-пліч у створеному власноруч фермерському господарстві. В Тернівці добре знають цих невтомних працюючих людей. Свого часу відомий в районі механізатор **Василь Петрович Пуля** виборював перші позиції у трудовому суперництві. Він єдиний, хто в колишньому сільгоспідприємстві, виконував трактором усі роботи, пов'язані з вирощуванням цукрових буряків, без застосування ручної праці. Багаторічний досвід і енергійність батька є для його сина, **Олександра Васильовича Пулі**, великою підтримкою у житті.

Олександр Васильович також присвятив себе хліборобській справі. В минулому працював водієм в колгоспі, а нині самостійно господарює на чималій ділянці

землі. При цьому отримує хороші врожаї сільськогосподарських культур, вчасно розраховується з орендодавцями, сповна сплачує всі обов'язкові платежі і є одним з кращих благодійників на селі.

У ці дні батько і син разом готують техніку до весняно-польових робіт.

На фото: В.П.Пуля (ліворуч) з сином Олександром за ремонтом коробки передач до трактора, фото П.Цимаховського.

31.01. У чому секрет довголіття.

Михайло Юхимович Коверга (див. фото) по мірі сил господарює у рідній хаті. Він з'явився на світ у цих же стінах 11 січня 97 років тому. Довгожителю з Тернівки довелося пережити Велику Жовтневу соціалістичну революцію, голодомор, репресії, війну, розпад Радянського Союзу та утворення самостійної України.

Крім нього у батьків було ще троє синів – **Терентій, Василь і Тодосій**, а також дві доньки. Щоправда, дівчата померли від якогось захворювання ще в підлітковому віці, тож найменший брат їх зовсім не пам'ятає.

Сім'я мала власне поле, а також коней, корів, овець. За рахунок чималого господарства і жили. Коли відбулися революційні події 1917 року, малому Михайлу було п'ять років. Та він і досі пам'ятає той буремний час.

Йому не довелося здобути навіть середню освіту. За все своє життя відвідував школу лише два місяці, а потім усіх "скосила" малярія. За якимось щасливим збігом обставин хвороба не зачепила Михайла. Старший Коверга тоді наказав сину облишити навчання. Отримавши в школі початкові ази знань, читати, писати і рахувати хлопець навчився самостійно.

Згодом коней і борони довелося здати в колгосп. Мама пішла працювати до місцевого єврея, який мав власного млина. Хлопчина дружив з його дітьми, таким чином і підготовувався. Непросте життя сім'ї до всього ускладнила смерть батька.

Тодосій, у пошуках кращої долі, виїхав до Кривого Рогу і влаштувався там на шахті. А Михайло у 17 років пішов працювати у колгосп. Обробляв поля биками, кіньми, згодом його призначили причіпником. Та фізичного полегшення не відчував, бо за тодішніми правилами причіпник ніс не менше навантаження, ніж тракторист. Кращі умови праці йому таки довелося відчувати, коли возив кіньми голову колгоспу. А тільки-но в господарстві побільшало техніки, трудолюбивого молодого чоловіка призначили бригадиром четвертої тракторної бригади.

У 1935 році Михайло Юхимович одружився з сільською дівчиною **Марією**. Цього ж року у молодят народився **син Гриша**, через два роки на світ з'явилася **донька Оля**. Та доля приготувала сім'ї тяжке випробування. Восени 1937 року чоловік з дружиною копали на городі буряки. До них на подвір'я зайшли дільничний і представник з села. Спитали, чи є зброя. Перевірили в хаті скриню, в якій звичайно ж, нічого крамольного не знайшли. Та господаря все одно забрали із собою до контори. Звідти відвезли в Тишківку у відділення міліції. А там вже сфабрикували справу, за якою ув'язнили на довгих десять років. За таким самим сценарієм з їхнього кутка забрали дев'ять чоловіків, а всього з села – сорок.

На берегах річки Двіна радянська влада збільшувала лісозаготівлю і організовувала переробку деревини. Заготівлю лісу займалися політ'язні. Взимку вони вручну пиляли високі багаторічні дерева, в'язали колоди

і возили кіньми до залізничної колії. А влітку, коли річка звільнялася від криги, ліс сплавляли на плотах, які брали на буксир пароплави. Перебування і праця на засланні були неймовірно важкими. Про цей період життя Михайла Юхимовича можна романи писати. Красномовним є той факт, що із сорока п'яти осіб – членів його бригади до кінця строку в живих залишилося лише четверо.

Він повернувся додому влітку 1946 року. Дружина із сином саме поїхали заготовляти дрова. Вдома тата зустріла дев'ятирічна Оля (на час їх розлуки їй було шість місяців). Ображатися на несправедливе рішення влади не став, одразу пішов на роботу в колгосп. Пізніше його таки реабілітували.

Михайло Юхимович має 55 років, 9 місяців і 26 днів трудового стажу. Весь час проживав і працював у Тернівці. На роботі був до 80-річного віку. Останні роки працював комірником: доставляв кіньми молоко, хліб, крупи до дитячого садка, в тракторні бригади. З першою дружиною **Марією Федорівною** він прожив двадцять років. Після її смерті одружився вдруге. Сорок п'ять років ділив радість і горе з **Тетяною Якимівною**, теж завзятою трудівницею.

Вже перевалило за сімдесят років дітям довгожителю. Син мешкає в Помічній, працював на залізниці. Донька проживає в Малій Висці, була бухгалтером в райспоживтоваристві. Має Михайло Юхимович четверо дорослих внуків і двох правнуків. У 90 років помер його брат Терентій, Василь відійшов у інший світ молодим, а Тодосій так само, як і він, був ув'язненим, от тільки повернутися додому живим не судилося. Родина і зараз не знає де він похований.

Незважаючи на поважний вік, М.Ю.Коверга й досі в русі. До нинішнього року ловив рибу, робив з неї тушонку, а сушену продавав у райцентрі на базарі. Власноруч готує собі їжу: варить супи, пече пиріжки. Сам пере білизну, топить у хаті, а у вільний час дивиться телевизор, без окулярів читає газети і книжки. 11 січня до нього приїжджали Григорій і Ольга аби привітати з днем народження. Діти не забувають батька, постійно спілкуються з ним по телефону, а влітку обновляють хату після зими.

Л.Вишневська, фото П.Цимаховського, с.Тернівка.

10.03.

Петро Миколайович Шмигаль працює на тваринницькій фермі приватного підприємства "Новий світ". Тернівчанам відома трудолюбивість цього чоловіка. Він, доглядаючи поголів'я тварин на свинофермі, ставиться до виконання своїх обов'язків досить сумлінно.

21.03.

У колективі тваринників молочно-товарної ферми приватного підприємства "Новий світ" (с.Тернівка) цінують і поважають свого колегу, старанного і трудолюбивого їздового ферми **Анатолія Миколайовича Положая**. Завдяки йому у приміщення завжди вчасно доставляються корми і підстилка для тварин. Ось уже двадцять років працює тут А.М.Положай, сумлінно виконуючи свої обов'язки.

Фото П.Цимаховського.

23.05. "Мати - героїня".

20 травня 2009 року об 11 годині у сесійному залі облдержадміністрації відбулася церемонія нагородження багатодітних матерів області державною відзнакою "Мати-героїня" за участю голови облдержадміністрації В.К.Моцного, присвячена Міжнародному дню сім'ї.

Наш район також взяв участь у цій церемонії. До нагородження були представлені матері з Новоархангельщини:

... **Єлизавета Василівна Попович** – мати п'ятох дітей, с.Тернівка.

30.05.

На полях приватного підприємства "Новий світ" пізні культури зайняли близько 850 гектарів. Зараз тут зеленіють дружні сходи соняшника, кукурудзи, сої. Домінуючим за площею є соняшник. Він займає 527 гектарів.

В.А. Чабан і О.І. Чабан.

Трактористи на дискуванні площ В.В. Панасенко і В.А. Шарамко.

культивациї. Спосіб цей запозичили у Кіровоградської фірми "Агромир" і застосували разом з традиційним закладанням насіння в землю.

Використовуючи погожі дні, тернівчани виконали чимало роботи. Змолотили соняшник на 134 гектарах, обробили цю площу під сівбу озимої пшениці, посіяли ріпак. На черзі сівба озимих пшениці і ячменю, збирання соняшника і сої. Все зібране збіжжя доведене до посівної кондиції і дбайливо зберігається у складських приміщеннях.

Головний агроном **Анатолій Анатолійович Недоступ** з теплотою в голосі говорить про кожного представника дружної хліборобської родини, до якої, зокрема, входять механізатори **Олександр Іванович Чабан і Віктор Анатолійович Чабан, Василь Анатолійович Шарамко, Василь Володимирович Панасенко, Микола Ярославович Теслюк, Дмитро Олександрович Рудь**. Саме на їх плечах лежить значний об'єм осінньо-польових робіт.

Як завжди на своєму місці знаходиться головний інженер господарства **Микола Іванович Шевченко**. Він контролює використання техніки, дбає про її належний технічний стан, а при потребі виконує роботу токаря.

Великий вклад у загальну справу зробили водії агроформування. Сумлінно трудилися на косовиці ранніх зернових і технічних культур, доставляючи збіжжя з поля на тік, **Олександр Миколайович Тітаренко, Сергій Володимирович Заїка, Олександр Анатолійович Носіков**, а вже безпосередньо у склади урожай автомобілем перевозив **Микола Олександрович Мазура**. Зараз водії готують свої вантажівки для підвезення насіння до посівних агрегатів.

Дехто з них встигає керувати двома, а то й трьома автомобілями. Приміром, **О.А.Носіков** спецавтомобілем доставляв воду до оприску вального агрегата під час робіт по захисту рослин, а Зілом перевозив зерно. **Сергій Іванович Козицький** обслуговує бензовоз, склав майже з металобрухту автомобіль ГАЗ та ще й вправно виконує газозварювальні роботи. А **Олександр Григорович Коверга** щоранку доставляє молоко з ферми в райцентр на сирзавод, а потім пересідає за кермо КамАЗа, задіяного на обслуговуванні зернозбирального комбайна.

До нинішньої посівної кампанії в сільгосппідприємстві два автомобілі планують обладнати автоматичними завантажувачами, щоб звести до мінімуму контакт людей із протруєним насінням та зменшити час завантаження сівалки.

Л.Вишневська, фото П.Цимаховського, с.Тернівка.

Посіяли цю культуру, а також кукурудзу механізатори **Г.Л.Кейбало, В.А.Чабан та О.І.Чабан**.

Зараз вони разом з трактористом, який коткував посіви, **Д.О.Рудьом** успішно завершують перше міжрядне рихлення.

На фото: (зліва направо) О.І.Чабан, Г.Л.Кейбало, Д.О.Рудь, В.А.Чабан.

08.09. Використовуючи погожі дні.

Тернівські хлібороби не звикли гаяти часу, коли справа стосується того чи іншого виду польових робіт. За ними, зазвичай, затримки не буває.

*Підвести можуть або погода, або техніка, навіть закордонна. Так було, коли ми завітали до тракторної бригади ПП "Новий світ", яке очолює **М.В.Малий**. Механізатори **О.І.Чабан і В.А.Чабан** ремонтували один із вузлів нещодавно придбаної сівалки імпортного виробництва, яка незважаючи на бразильське походження, банально зламалася.*

Можливо причиною несправності став український ґрунт, який за довгої відсутності дощів неабияк ущільнився. А нова сівалка SEMEATO TDNQ 420 була задіяна саме на сівбі озимого ріпака по ноутілу, що передбачає прями́й посів без оранки і

Стерньова сівалка бразильського виробництва в роботі.

22.09. Один із загону.

22 вересня наша країна відзначає День партизанської слави. У ті буремні воєнні роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років по всій Україні створювалися партизанські загони та підпільні групи, що діяли в тилу

ворога. На території нашого району діяв партизанський загін імені Сталіна, до якого належав і юнак із села Тернівка **Іван Євгенович Шарамко**.

Він народився і сім'ї селянина **Євгена Карповича Шарамка**. Жив і виховувався як і мільйони дітей тоді молодій радянській країні у душі високого патріотизму, любові і відданості своїй Батьківщині.

В роки окупації гітлерівцями Тернівки батько юнака був старостою села, але тримав зв'язок з партизанами. Дядько – **Адам Карпович**, керував підпільною групою, до якої входив і племінник Іван. Хлопець виконував різні доручення керівника, однокінним возом доставляв зв'язкову загону **Т.А.Мазуру** в Підвисоке, Тишківку, Володимирівку, де також діяли підпільні групи.

Під час однієї такої поїздки у Володимирівку в хомут коня заховали листівки. Вертатися через німецький пост було ризиковано. Тому вирішили їхати через замерзлу річку Синюху. Та зненацька потрапили в ополонку. Добре, що кінь був кавалерійський і швидко зреагував на команди. Завдяки цьому і вибралися. Але з того часу Іван захворів – почав глухнути.

Восени 1942 року він отримав доручення командира **Степана Івановича Коваленка** дістати зброю для загону. Батько через коменданта Йогана виписав документ, за яким юнак мав право їздити по селах і збирати теплий одяг для німецьких солдат під Сталінградом. Таким чином, Іван добував зброю та інформацію про ворожі війська та передавав їх у загін. Його внесок у загальну справу був таким: один кулемет, один автомат, три бойові гвинтівки.

Хорообрістю і порядністю відзначався і старший Шарамко. В роки окупації в селі проживало три комуністи – **Олександр Іванович Коверга, Маркіян Іванович Мазура і Сафрон Шостак**. Жандармерія забрала їх у Тишківку. Євген Карпович письмово поручився за "неблагонадійних". І якщо хтось із комуністів порушив би німецький порядок, то розстріляли б всю родину. Проте все склалося добре. Після визволення села від німців **Є.К.Шарамко** пішов на фронт і загинув у 1944 році в Східній Пруссії.

Його син, **Іван Євгенович Шарамко**, тривалий час працював головою Тернівської сільської ради. Він один із членів партизанського загону у районі, хто дожив до наших днів. З болем у серці ветеран згадує роки воєнного лихоліття. Але молодому поколінню потрібно знати, якою ціною здобувалася Перемога.

М.Мазура, голова ветеранської організації, с.Тернівка.

10.10. Наша пошта. Не бояться праці.

В Тернівці сьогодні проживає чимало молодих сімей. Одним з основних джерел доходу в багатьох є підсобне господарство. За словами сільського голови А.К.Ігошина ініціювати створення робочих місць, на кшталт різного роду кооперативів, ризикує не кожен. Зате наявність земельних паїв і розпайованої техніки породила низку фермерських господарств. Як правило місцевий фермер – це працездатна, у розквіті сил людина, з неабияким бажанням досягти певних вершин у своєму житті. Та чи легко це здійснити в непростих умовах сьогодення?

З дев'ятого класу – разом.

Немає нічого дивного в тому, що корінна тернівчанка **Оксана** і приїжджий хлопчина **Руслан Волощук**, для якого Тернівка стала другою батьківщиною, створили сімейну пару. Ще б пак – народилися в одному й тому ж році і місяці, до того ж навчалися в одному класі. Ближче до закінчення школи молоді люди зрозуміли, що не уявляють життя один без одного. Тож після випускного балу разом вступили до Кіровоградського машинно-будівельного технікуму. Він – на спеціальність механік, вона – на спеціальність економіст.

Вивчившись, повернулися в село. Місто, з усіма його принадами, абсолютно не вабило закоханих. Вже маючи на руках дипломи, зіграли весілля. Однак влаштуватися на роботу обом було проблематично. Та новоспечена молода сім'я не сиділа, склавши руки, обробляли городи, тримали качки, гуси, свині, корову.

Через два роки у подружжя народився син Ростислав. За щоденними турботами чоловік і дружина не розтратили ні енергії, ні бажання збудувати достойне життя для себе і своєї дитини. Зараз вони проживають у власному будинку, **Оксана** працює на півоклада помічником бухгалтера в сільській раді, а **Руслан** – фермерує.

З металообробку і запчастин.

Попри міське походження Руслана завжди вабила земля. Мабуть дається взнаки родове коріння. А ще він має природний хист до техніки, підкріплений здобутими знаннями. З таким багажем і стремлінням реалізувати себе молодий чоловік разом з батьком **Валерієм Івановичем Купренком** створили у 2003 році фермерське господарство. Зазвичай такі міні-сільгосппідприємства об'єднують земельні наділи найближчих родичів, а їх рядовими працівниками є члени родини. Не є винятком і батько з сином. Їх хліборобський колектив складається з них самих. Щоправда, завжди на підхваті **Оксана** – у вільний від роботи і хазяйства час.

Протягом всього циклу польових робіт їм доводиться бути механізаторами, комбайнерами, водіями, агрономами, а ще менеджерами з продажу власноруч вирощеного врожаю. Удвох орють, сіють, косять,

доставляють збіжжя з поля до складів. За шість років щоденної невтомної праці прості українські фермери мають у власності комбайн Джон Дір, трактор і автомобіль ГАЗ (при цьому їх побут дуже скромний, а легкового автомобіля взагалі немає). Вся техніка відслужила вже не один десяток років і складена майже з металобрухту. Через це господарники несуть немалі затрати – приміром не в одну копійку обходяться часті поломки комбайна. Й при всьому бажанні сіяти відбірне насіння зернових, та ще й з додаванням мінеральних добрив, щоб зростала урожайність, економити доводиться то на одному, то на іншому. По сімейному бюджету боляче "б'ють" й такі статті витрат, як придбання солярки, насіння соняшника, а також невідповідність закупівельних цін на сільгосппродукцію.

З оптимізмом дивляться в майбуття.

Вони починають новий день як і сотні односельців. На вправні руки Оксани чекають дві корови, свині, кури, качки, гуси (раніше вона і хліб сама пекла). Давши всьому раду, жінка поспішає завести в дитячий садок сина і на роботу. Добрим помічником у цьому є скутер, який при потребі ремонтує глава сімейства. Швидким "коником" **Оксана** доставляє чоловіку і свекру їжу в поле, а коли того вимагають обставини – то й солярку і запчастини.

Робочі місця **Руслана і Валерія Івановича** знаходяться за межами села. На ланах вони – з ранньої весни і до пізньої осені. Влітку скошили ячмінь і пшеницю, зараз молотять соняшник. Додому повертаються об одинадцятій годині вечора, а то й опівночі. Якщо ж комбайн вийшов з ладу, сон відміняється – до ранку при лампочці ремонтують зернозбиральний агрегат. Трапляються й серйозні несправності, які доводиться учувати не один день. Зібране і придбане насіння зернових і технічних культур зберігають в одному приміщенні разом з односельцем **Олександром Пулею**. Відпочивають фермери з грудня по березень, але скоріше умовно, бо у власній майстерні крутять гайки, лампічать техніку до нового сезону.

Крім товарного виробництва, ці люди обходять і чимале домашнє господарство. Вони обробляють декілька городів, загальною площею два гектари, заготовляють сіно, роблять саморобне вино, квасять кавуни, консервують сотні банок овочів та фруктів. І де тільки сили й насагу беруть для того, щоб не скаржитися на життя, а радіти йому у всіх його проявах.

Попри чимале завантаження, **Оксана і Руслан** з пелюшок самі ростять свого сина **Ростислава** і проводять з хлопчиком кожну вільну хвилину. Вони відвідують всі урочистості і концерти, які відбуваються в селі з нагоди того, чи іншого свята, із задоволенням спілкуються з родичами, кумами. Оксана полюбить готувати, в її добірці цілий стос журналів по кулінарії, а Руслан – мати справу з технікою. Незважаючи на молодість, **Волощуки** не бояться праці, і це допомагає їм дивитися в майбутнє з оптимізмом.

Л.Вишневська, с.Тернівка.

22.12. Переможці відзначені дипломами.

Відповідно до концепції Державної цільової програми популяризації вітчизняної книговидавничої продукції на 2009-2010 роки щороку проводиться регіональний конкурс "Найкращий відгук про сучасну дитячу прозу" для учнів 4-5 класів. Методичний кабінет відділу освіти райдержадміністрації проводив цей конкурс у навчальних закладах району. У шкільному (перший етап) конкурсі взяли участь 317 школярів, у районному (другий етап) – 85 учнів, на 23 книги надані відгуки. Переможцями районного конкурсу стали учні ... **Олег Шуба** (див. фото) з Тернівської школи (вчитель **Говоруха Н.П.**). Учні та їх наставників нагороджено Дипломами, а їх роботи відправлено для участі в обласному конкурсі.

Краєзнавчий вісник Кіровоградщини, випуск III, 2009 рік.

В.Я. Когут (сміт Новоархангельськ) „Я ЛЮБЛЮ ВАС, ЛЮДИ!“ (життєвий і творчий шлях І.П.Оліфіренка)

Відкриття Леоніда Васильовича Куценка як літературознавця відбулося для мене з моменту одержання бібліотекою в 2004-2005 рр. його досліджень "Князь духу" (статті про життя і творчість Євгена Маланюка) та "Поезії з нотатників" (із недрукованої спадщини Євгена Маланюка) за підготовки і упорядкування Леоніда Васильовича. До цього часу я і мої колеги дуже мало знали про творчість нашого видатного земляка періоду польського, американського та канадського життя. Тепер ми можемо співпереживати інтернованому Маланюку, пропускаючи його біль утрати Батьківщини через своє серце.

І знову він нещасний свідок –

Двірець Віденський – дим і чад.

Яку весну шукать поїду

Під рівний стукіт коліщат? 1923, або:

Шість літ, як сон – і згадувати не варт –
Промерхтіли крізь вікно вагону,
І ось гуде не березіль, а март
По площині порожнього вагону. 1929

В останній поезії віддзеркалились усі переживання висилки на чужину і розлучення з першою дружиною.
Але життя іде і чорна полоса зміниться світлою.

Вже не жалуюсь, не нарікаю,
Хоч і труїли, і дряпали „рідні”, -
Чорта пухлого! Не покаюсь –
Вірші занадто мідні! 1929

Сірі будні закінчаться і прийде до Євгена Маланюка любов – муза поезії.

На покладі під зорями – удвох.
Оркестра грає Гріга. Наше свято.
Вечірнє плесо полум'ям понято,
І глибиною неба зорить Бог.
І бачить все: і радість, і тривогу,
І обриси майбутнього, і біль...
Музика. Ніч. Різбить свою дорогу
Наш пароплав в текучім злоті хвиль. 1929

Пробач, що серце днями трудними
Ще вчиться віри й повноти...
Над цею осінню, над буднями,
Над обріями – я і ти! 1934

Хоч і складалось в подальшому все – і життя, і любов, визнання діаспорою, та полинав він думкою завжди на Батьківщину, особливо в роки ВВВ і в роки відбудови.

О, так. Були татари, обри.
Рипіли гарби. Рабський леп.
Та все ковтав безверхий обрій,
І знову колоситься степ. 1943
В повітрі мла і смертний одур.
Охляле сонце, як сліпе.
Це спалено твою свободу
І напівмертвого тебе, Народе мій... 1944

Жага повернення на Новоархангельщину, до Синюхи, буде супроводжувати Євгена Филімоновича до самої смерті в лютому 1968 року.

А на столику дихав чебрець.
...І виворожував – з півми літ –
Дідизну, степ, Синюху.

Пригадував: є там скала, що звалась „Макітра”. На ній молодим сміхом дзвеніли гучні вечори.

І, поки варили чумацький куліш
І співали, як верби шумлять в кінці греблі,
- Внизу зітхала глибока Синюха,
Коливаючи лоном своїм небо, повне сузір'я, і поснулі човни.
Ні, не можу заснути: На столику диха – чебрець. 1959

Під час довгожданної зустрічі з сином Богданом влітку 1967 року, можливо, серед всього були і мрії колись здійснити подорож до рідних серцю місць. Але омріяне здійсниться, на жаль, уже без батька, тільки в часи незалежності, коли під час святкування 100-річчя з дня народження Великого Поета відкривали йому погруддя в центрі Новоархангельська. Величезна в цьому поверненні заслуга Леоніда Васильовича. Своєю титанічною дослідницькою працею він дав можливість нам, його сину Богдану і внуку Гонзі пізнати Євгена Филімоновича Маланюка не вигнанцем, а одним з найвидатніших українських поетів ХХ століття. Незалежна Україна повернула свого сина-поета. Збулося його пророцтво: Мій ярий крик, мій біль тужавий,

Випалюючи ржу і гріх,
Ввійде у складники держави
Як криця й камінь слів моїх. („Чого ж так судорожно щось тисне груди
мою у тобі, ріднеє село?”) І.Франко

„Святий обов’язок літератури пробуджувати почуття добрі, формувати помисли високі, кликати вгору, до світла. Мені також хочеться в черговий раз внести свою дещицю, вписати свій рядок в літературний процес щирістю розповідей про звичайнісіньких за становищем і велетів за силою духу людей, які мали устремління до щастя, зробили все, що було в їх силах, та обпалили крила в життєвому герці і сходять з дороги, як незнані нами зірки з небосхилу...”. Так написав наш земляк Іван Павлович Оліфіренко у передмові до збірки новел „Там де Ятрань круто в’ється...”. Ця збірка включила в себе роман у новелах „Не помирай, моє село” про одну з вулиць с.Тернівки, та новели „Вдови” про солдатських вдів с.Підвисокого. В кожному з цих сіл Іван Павлович залишив частину свого серця. Іван Павлович Оліфіренко – знаний на Кіровоградщині і в Україні журналіст, публіцист, учасник бойових дій ВВв, ветеран праці, кавалер орденів Трудового Червоного прапора, Дружби народів, більше десяти медалей. Він народився в с.Тернівка в сім’ї селян 6 жовтня 1927 року. Ріс допитливим, розумним хлопчиком, любив слухати „Кобзаря” на поетичних вечорах, які проводила молодь. Тут же і співали „Зоре моя, вечірняя”, „Немає гірше, як в неволі...”, „Мені тринадцятий минало...”. Завжди вечір закінчувався піснею Т.Г.Шевченка „Чи винна голубка, що голуба любить”... Можливо з цих вечорів і почалася любов до людей, до батьків, до малої Батьківщини, до книг. Пізніше, коли пішов у семилітню школу, запали в душу вірші Л.Українки, О.Пушкіна, твори М.Гоголя. Потайки писав вірші, у серці тримав таїну слова. Сім’я хлопчика жила у південній частині села, яка називалась Донщина. Легенди говорять, що ця назва пішла від донських козаків. А можливо назву дало прізвище Донець - декілька сімей з цим прізвищем жило тут. Вулиць на Донщині було три – Вища, Середня і Нижня лінія (так говорили в селі – авт.). Якраз на Нижній лінії і жив майбутній літератор. Але до цього звання було ще багато часу. А поки що потрібно було пережити колективізацію 1927-29 рр., страшний голодомор 1932-33 рр., репресії 1937 р. Як згадує Іван Павлович: „...в тридцять третьому мало не повмирали. На лобах пролягли зморшки, як у пожилих людей, їсти хотілось, дивились на маму застиглими, ніби вже мертвими, оченятами. І йшли в поле, до кодоли, порпались у соломі, шукали недомолочених колосків, ніби миші в скирті, але далеко не завжди знаходили. Коли ж випадало щастя, то довго жували ротиками, облизували сухі губи, раділи, сміялись. Як мало тоді потрібно було для щастя: хоч кусеник хліба, хоч скориночку, хоч картоплинку або кулешику, хай в ньому крупа крупинку не здожене, кандьор є кандьор і жити можна...”. Помирали тоді цілими сім’ями, а дітей було багато. Ховали або тут же в садку, або пригортали в ярках, як не було з чого збити труну, або не було сил іти на кладовище. Але життя тривало. В 1939 році збудовано середню школу, відкрито бібліотеку. Можна було брати книжки і читати. І Ваня читав не тільки для себе, а й для мами (батько помер у 1938 році) та сусідів. Настали страшні роки окупації, потрібно було якось жити, і Іван працював причеплювачем та різноробочим. Двічі його вивозили до Німеччини, але він тікав. Після звільнення с.Тернівки від фашистів у жовтні 1944 разом з багатьма такими ж хлопцями був призваний до лав Радянської Армії. Строкову службу ніс на Чорноморському флоті до кінця 1951 року. Уже тоді (в 1947 р.) став друкуватися у флотських газетах „Слава Севастополя”, „Флаг Родины” з поезіями та прозою. Відчував, що не вистачає освіти і вступив до військово-морського училища, яке закінчив у 1956 році. Працював політпрацівником, робота приваблювала можливістю спілкуватися з людьми, допомагати їм в радості і смутку. Капітаном II рангу вийшов у запас на комсомольську роботу. Одночасно вступив заочно у Харківський державний університет, на факультет філології, який закінчив в 1960 році. З 2.01.60 по 1.11.61 р. працював учителем праці в Тернівській середній школі. Ветерани-вчителі згадують, що був він вимогливим до себе і до людей, справедливим, завжди умів вислухати і допомогти. З 1961 р. перейшов на партійну роботу в Кіровоградський обком Компартії України, де останні 17 років був завідувачим відділом пропаганди і агітації. В цей час друкувався в місцевих газетах „Кіровоградська правда”, „Народне слово”, „Молодий комунар”, журналах „Вітчизна”, „Україна”, „Дніпро”, „Український історичний журнал”, а пізніше і у всесоюзній газеті „Правда”. Майже 10 років був членом редакційної колегії, яка працювала над „Історією міст і сіл УРСР. Кіровоградська область”, фотоальбомом „Кіровоградщина”. В 1983 році після величезної копіткої роботи опублікував книгу „Вдови”. У підготовці книги велику наставницьку допомогу одержав від Євгена Ароновича Долматовського, з яким кілька раз зустрічався та переписувався в той час, коли Євген Аронович готував до друку свою книгу „Зелена брама” про героїчну боротьбу воїнів 6 і 12 армій. Книга „Вдови” привернула до себе велику увагу в СРСР і Болгарії, знятий по цій книзі в 1984 році фільм демонструвався в ООН. В цей же час Іван Павлович встановив тісний зв’язок з земляками-письменниками В.Козаченком, В.Близнецем, А.Загравенком, В.Логвиненком, В.Бровченком, Г.Гусейновим та іншими. Дарчі книги цих авторів з теплими побажаннями сім’ї Оліфіренків є в розпорядженні школи. І.П.Оліфіренко – один з ініціаторів і організаторів святкування 100-річчя українського реалістичного професійного Театру Корифеїв, республіканського свята театрального мистецтва „Вересневі самоцвіти”, знаменитих днів української літератури на Кіровоградщині на чолі з О.Гончаром (1970 р.), обласних днів поезії та інших визначних заходів. Іван Павлович брав активну участь у створенні музею І.Карпенка-Карого „Хутір Надія”, де довгі роки був директором його добрий знайомий - внук Карпенка-

Карого Андрій Юрійович Тобілевич, а також музеїв М.Л.Кропивницького, Ю.І.Яновського, І.К.Микитенка, підпільної організації „Спартак” та інших. За його сценарієм знятий документальний фільм-реквієм про підпільну організацію „Спартак”. Відома також його активна робота в радянському і Українському фондах миру. Всі ці роки Іван Павлович часто навідувався з сім’єю і сам до своєї мами в с.Тернівку, зустрічався з людьми. Робота знаходила його і тут, коли до нього приїздили колеги та письменники. В такі дні мама пригощала їх варениками з вишнями і терном, готувала чай з вишневих гілочок, які так полюблив Іван Павлович. В останні роки Іван Павлович написав роман „Над Синюхою” та роман в новелах „Не помирай, моє село!”, в яких зобразив просте сільське життя в наших, на жаль, помираючих селах. Його розповіді пронизують читача до глибини душі, не залишають байдужим до долі реальних героїв. Всю свою тугу за тим куточком землі, де закопана пуповина, Іван Павлович вклав у рядки своїх книг, щоб розбудити пам’ять нашу про свої коріння.

„Хто не пам’ятає свого минулого –той не має майбутнього,
хто не шанує відомих людей свого краю – сам не вартий пошани”

М.Рильський

Своєю працею, спілкуванням з молодим поколінням Іван Павлович хотів: *„...щоб у їхніх душах росла любов до своїх батька і матері, до того куточка землі, де закопана її пуповина, і їм захочеться зафіксувати в своїй пам’яті тих, кого не вписали на історичні скрижалі, не внесли до сімейних родоводів і поступово забувають як не діти, то внуки, а правнуки, може, й не чули про них. Бо немає маленьких людей, бо кожна людина прийшла на світ Божий для щастя, добра і прагне залишити на землі святу пам’ять про себе. Але є складності буття. Вони ламають людські долі і стирають з державної площини старовинні українські села. А треба робити щось серйозне і багато, аби села жили та розвивались. Болить, що села вмирають. А хочеться, щоб жили!”* Які правильні, близькі для кожної людини слова! Ятрять душу вмерлі села своїми порожніми вікнами, голими стінами. Десь по світу розпорошені люди, які жили, кохали один одного, росли дітей, хотіли щастя для себе і своїх рідних. Один із старожилів сказав одного разу Івану Павловичу, що щастя – це коли живеш і тебе пам’ятають потім. Немає з нами Леоніда Васильовича, Івана Павловича...Вони відійшли в інший світ у розквіті своїх творчих сил, не зробивши всього, що задумали. Давайте ж в міру своїх сил і можливостей продовжувати їхню справу, і тоді не перерветься нитка спадковості і пам’яті!.